

EYEWITNESS BOOKS

ت نظر باشید!

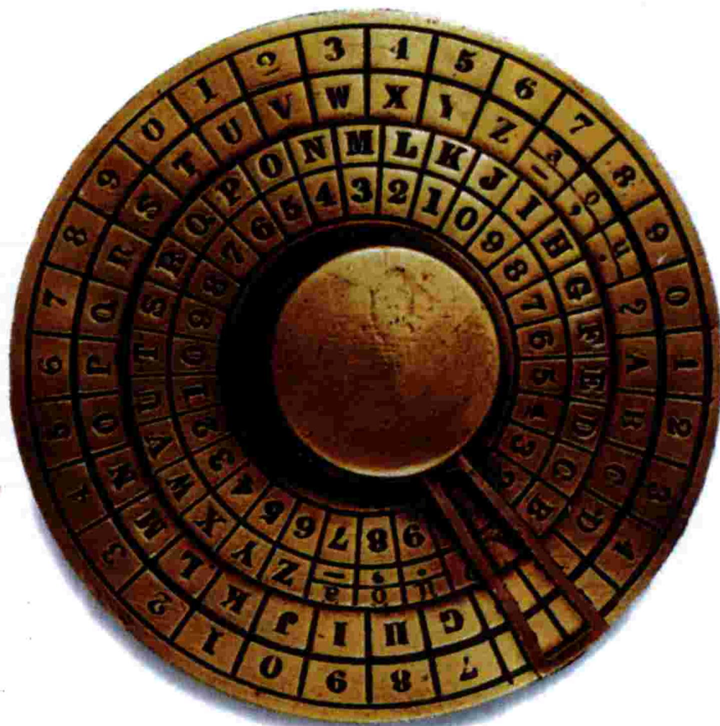
دنیای جاسوسی

نویسنده: ریچارد پلات
مترجم: قاسم قالیباف

سیری در دنیای جاسوسی - از جاسوسان مشهور جهان باستان
تا شیوه‌های نوین شناسایی و گردآوری الکترونیکی اطلاعات

بسم الله الرحمن الرحیم

دنیای جاسوسی

نویسنده: ریچارد پلات

مترجم و ویراستار: قاسم قالیباف

انتشارات پیام آزادی

انتشارات پیام آزادی

دنیای جاسوسی

نویسنده: ریچارد پلات

مترجم و ویراستار: قاسم قالیباف

اجرای تصاویر و صفحه آرایی :

یوسف بابایی درویش ، مصطفی خسرو آبادی

ناشر: انتشارات پیام آزادی

تیراژ: ۵۰۰۰ جلد **چاپ اول:** ۱۳۸۹

چاپخانه: چاپ سجاد

آدرس: تهران- خیابان جمهوری اسلامی - بین میدان بهارستان و استقلال-کوچه شهید مظفری- بن‌بست یکم- پلاک ۲

تلفن: ۳۳۹۰۵۵۱۵ -۳۳۹۳۶۲۹۴ نمابر:۳۳۹۳۵۷۶۱

Email: Zamani244@Yahoo.com

آینه‌ی ضد جاسوسی برای دیدن زوایای پنهان

فرستنده‌ی مخصوص اتاق‌های استراق سمع

نقشه‌ی فرانسه، روی پارچه‌ی ابریشم (توسط جاسوس جنگی)

سرشناسه : لت، ریچارد، ۱۵ -م.
Platt, Richard
عنوان و نام پدیدآور : دنیای جاسوسی : جاسوس و جاسوسی از ابتدا تاکنون/نویسنده ریچارد پلات ؛ مترجم قاسم قالیباف.
مشخصات نشر : تهران: پیام آزادی، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری : ۷۲ ص.:مصور (رنگی) ؛۲۲×۲۹س‌م.
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۲-۸۸۱-۷
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
یادداشت : عنوان اصلی: Spy، ۱۹۹۶.
یادداشت : واژه‌نامه
موضوع : جاسوسی -- تاریخ -- ادبیات نوجوانان
موضوع : سازمان اطلاعاتی -- تاریخ -- ادبیات نوجوانان
موضوع : جاسوسی -- تاریخ
موضوع : سازمان اطلاعاتی -- تاریخ
شناسه افزوده : قالیباف، قاسم، ۱۳۳۵ - ، مترجم
رده‌بندی کنگره : پ۸ ۱۳۸۹
رده‌بندی دیویی : ۱۲/۳۲۷[ج]
شماره کتاب‌شناسی ملی : ۲۰۵۱۴۵۱

گیرنده و فرستنده‌ی دستی

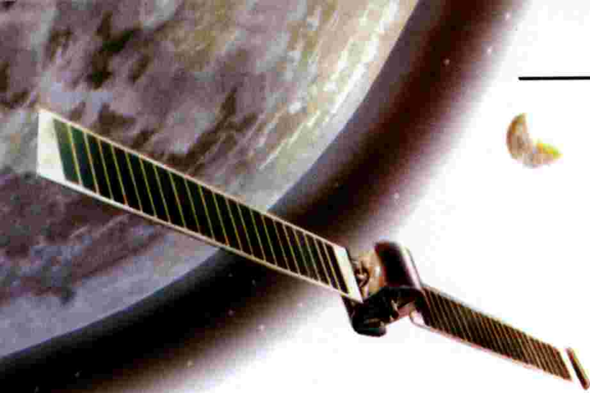
قوطی کبریت‌های مخصوص استفاده‌ی جاسوس در عملیات ویژه

عروسک جاسوسی ساخته شده در زندان «فرسنِ» در فرانسه، توسط جاسوس جنگ جهانی دوم

فهرست مطالب

مقدمه

با آغاز زندگی اجتماعی انسان و لزوم زیستن در کنار هم، مقوله‌هایی چون امنیت و یافتن روش‌هایی برای امرار معاش خود و خانواده، فکر انسان‌های نخستین را به خود مشغول داشت. به‌مرور زمان، خروج از منزل برای یافتن غذا و مبارزه با جانوران درنده یا حتی افراد دیگر و نیز مقاومت در برابر تغییرات شدید آب‌و هوایی، اجتناب‌ناپذیر شد. هر تجمع انسانی با هدف کسب ثروت، تملک برده‌ی بیش‌تر و یا اشغال سرزمین‌های وسیع‌تر، به سایر ملت‌ها هجوم می‌برد. گاهی این نوع اقدامات باید در پنهانی‌ترین حالت ممکن و با شیوه‌ای غافل‌گیر کننده صورت می‌گرفت. شکی نیست که در این کشمکش‌ها و حتی جنگ‌ها طرفی برنده می‌شد که از قبل، اطلاعات موثق‌تر و بیش‌تری را از وضع دشمن به‌چنگ می‌آورد.

جاسوسی چیست و جاسوس کیست؟ آیا جاسوسی، عملی پسندیده است و ما جاسوس و جاسوسی را می‌ستاییم، یا آن را مورد نکوهش قرار می‌دهیم؟ هنگامی که صحبت از جاسوسی می‌شود، واکنش ما چگونه باید باشد؟ آیا جاسوسی در دوران‌های باستان هم وجود داشته است یا این مقوله، مربوط به عصر حاضر و دنیای ماشینی روزگار ماست؟ آیا جاسوسان که اصل یکم موفقیت‌شان، پنهان‌کاری و کار در پوشش افراد و شخصیت‌های عادی جامعه است، هرگز شناسایی می‌شوند؟ آیا جاسوس فقط در جنگ یا در امور سیاسی کشورها فعالیت می‌کند، یا در حوزه‌های دیگری نظیر صنعت نیز رد پای او به‌چشم می‌خورد؟ آیا جاسوسانی را می شناسیم که با خبرگیری پنهانی و به خطر انداختن جان خود، سرنوشت یک جنگ بزرگ را تغییر داده باشند؟ کدام جاسوس، اطلاعات مرتبط با حمله‌ی آمریکا به عراق را در اختیار صدام حسین، یا اسرار ساخت بمب اتم را در اختیار شوروی سابق گذارد؟ «ضد جاسوسی» چیست و به‌منظور مقابله با جاسوسی، چه اقداماتی باید انجام داد؟ پاسخ سؤال‌هایی از این دست و نیز نمونه‌هایی از جاسوسی‌های سرنوشت‌ساز، ابزارهای سنتی و مدرن جاسوسی، به‌علاوه‌ی معرفی جاسوسان سرشناس جهان را در این کتاب خواهید یافت.

УДОСТОВѢРЕНІЕ.

با بررسی وضع شغلی و زندگی خانوادگی برخی جاسوسان جهان در می‌یابیم که شماری از آنان حتی بدون این‌که خود بدانند، جذب سازمان‌های جاسوسی دشمن شده‌اند، اما پس از آگاهی از گرفتار شدن‌شان، دیگر راهی برای نجات خود از این ورطه‌ی نا مأنوس نمی‌یابند و به‌اجبار تن به انجام کارهایی ناخواسته می‌دهند؛ کارهایی که شاید آن‌ها را به منفورترین شخص از دید مردم یا همکاران تبدیل کند و آنان از اجتماع خود، طرد شوند. عوامل دشمن به‌منظور به دام انداختن غیر علنی جوانان یا افراد کم تجربه، ترفندهایی به‌کار می‌گیرند که در این کتاب با شماری از آن‌ها آشنا می‌شویم.

انتشارات پیام آزادی با هدف آشناسازی اجمالی نوجوانان و جوانان میهن اسلامی‌مان با حربه-های جاسوسی و شیوه‌های نوین و اغوا کننده‌ی کشاندن آنان به این دنیای پر رمز و راز، اقدام به انتخاب و ترجمه‌ی این کتاب کرد. انشاءالله مطالعه‌ی این کتاب، تلنگری هرچند ناچیز بر ذهن کسانی باشد که امروز یا فردا به‌نوعی با اطلاعات حساس و طبقه‌بندی شده سر و کار دارند.

کتاب حاضر ضمن معرفی سازمان‌های جاسوسیِ تعدادی از کشورها، نگاهی گذرا و کلی بر تاریخچه‌ی جاسوسی در جهان و نیز برخی جاسوسان معروف به‌ویژه طی دو جنگ جهانی دارد. به‌لحاظ این‌که اصل کتاب، در خارج از ایران به‌چاپ رسیده است، اشاره‌ای به کسانی که در ایران باستان یا سایر تمدن‌های کهن و نیز به دستور یا توسط پیش‌گامان ادیان و مذاهب جهان که با روش‌های منحصر به‌فرد اقدام به کسب یا ارسال خبر در مقاطع حساس کرده اند، نشده است.

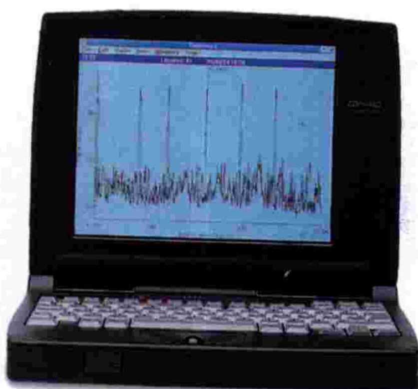
امید است هر نوع کاستی در کار ترجمه‌ی این کتاب را توسط ناشر محترم به اطلاع این حقیر برسانید تا آن موارد را در آینده، چراغ راه خود سازم.

قاسم قالیباف

دوربین دید در شب

فرستنده‌ی دستی

ردیابی توسط لپ‌تاپ، وجود یا عدم دستگاه شنود در یک اتاق را نشان می‌دهد.

بسته‌های انفجاریِ احتمالی در صورت وقوعِ جنگ جهانی سوم، برای انفجار از راه دور توسط جاسوس

اسلحه‌ی جیمز باند در فیلم «چشم شیشه‌ای»

چراغ‌قوه‌ی فرابنفش (ماورای‌بنفش) وسیله‌ای ضد شنود

رد پای منحرف کننده توسط کفش لاستیکی مأمور مخفی، هنگام راه رفتن روی شن‌های ساحلی

اسفنج و جوهر
نامرئی آلمانی

قوطی مخصوص
جای دادن نقشه‌های
جاسوسی و قطب‌نما در
جنگ جهانی اول

نگاه اجمالی بر

جاسوس و جاسوسی

از ابتدا تا کنون

نویسنده:

ریچارد پلات

مترجم:

قاسم قالیباف

پاشنه‌های لاستیکی که به‌منظور گم کردن رد پا در صحراها و ماسه‌های ساحلی، درزیر پوتین جاسازی می‌شوند.

پیام جاسازی شده در
پاشنه‌ی چکمه (جنگ
جهانی دوم)

پاشنه‌ی پوتین‌های چرمی،
دارای محفظه‌ای مخفی
(جنگ جهانی دوم)

انتشارات پیام آزادی

جاسوسی چیست؟

تاریخچه‌ی جاسوسی به هزاران سال قبل باز می‌گردد که قدرتمندان به‌منظور اشغال سرزمین‌های دیگران، کسب ثروت فراوان‌تر و یا در اختیار گرفتن برده‌های بیش‌تر، مردمان و قبایل دیگر را مورد هجوم قرار می‌دادند.

جاسوسان اغلب خود را به‌صورت ناشناخته به اردوگاه دشمن می‌رساندند تا اطلاعاتی از تعداد نیروها یا نقشه‌های عملیاتی دشمن به‌دست آورند. چنین جاسوسانی اگر با دست پُر باز می‌گشتند، اطلاعات سرّی به‌دست آورده را در اختیار فرماندهان خود قرار می‌دادند و به قهرمانان جنگ تبدیل می‌شدند؛ اما چنان‌چه دست‌گیر می‌شدند، جانشان را از دست می‌دادند. در طول تاریخ، امرا و فرماندهان نظامی، دولت‌مردان و یا حتی تاجرها به‌منظور حفاظت از اسناد و اطلاعات خود، از اصطلاحاتی نظیر «محرمانه» یا «به‌کلی سرّی» استفاده می‌کردند. جاسوسان در خدمت چنین افرادی در می‌آیند تا در خصوص آن‌چه توسط دشمن، پنهان نگه داشته می‌شود، اخبار و اطلاعاتی به‌چنگ آورند و آن‌ها را در اختیار کسانی که نباید، قرار دهند.

«رهاب» که پنجره‌ی منزلش را با استفاده از تناب قرمز رنگ، علامت‌گذاری کرده بود تا توسط جاسوسان دشمن، شناسایی شود و در امان بماند.

جاشوآ (رهبر نیروهای مهاجم) دیوار در حال ریزش را تحت نظر دارد.

◄ داستان جاسوسی در اِنجیل

در یکی از داستان‌های بیان شده در کتاب «عهد قدیم» که کتاب مقدس مسیحیان و یهودیان است، به شرح کمک جاسوسان در تسخیر شهر جریشو پرداخته شده که شهری محصور در میان دیوارهای بلند و مستحکم بود. جاشوآ، رهبر نیروهای مهاجم، دو جاسوس را به درون شهر داسک گسیل کرد. آن‌ها روی بام منزل «رهاب» (شخصیت مذهبی) پنهان شدند. رهاب این موضوع را از مقامات ارشد کشور پنهان ساخت. هنگامی‌که نیروهای جاشوآ شهر را به تسخیر خود در آوردند، جاسوسان تمام اشخاص داخل آن مکان مذهبی، غیر از رهاب و اعضای خانواده‌اش را به قتل رساندند.

◄ جاسوس مصری

«آنخسنامِن»، ملکه‌ی جوان مصر باستان، پس از مرگ همسرش «توتان خامون» (فرعون مصر) در سال ۱۳۲۷ قبل از میلاد تصمیم به ازدواج مجدد گرفت. وی نامه‌های برای یکی از پادشاهان همسایه فرستاد و از او خواست تا یکی از پسران بالغش را به مصر بفرستد تا پس از ازدواج با ملکه به مقام فرعونی برسد. پادشاه به‌جای اجابت این درخواست، یکی از جاسوسانش را به‌عنوان نماینده‌اش به مصر فرستاد تا به‌صورت پنهانی از تصمیم واقعی ملکه، مطلع شود.

▲ این نقشه‌ی کامل، متعلق به شهر کاتای در شمال چین در سال ۱۴۵۹ میلادی است که بخشی از امپراتوری عظیم چنگیز خان بود.

◄ جاسوسی برای مغول‌ها

در تسخیر اکثر سرزمین‌های قاره‌ی آسیا توسط چنگیز خان مغول (۱۱۶۷ تا ۱۲۲۷ میلادی) جاسوسان، نقش به‌سزایی ایفا کردند. خان مغول اهل مغولستان در آسیای مرکزی بود و به‌خوبی می‌دانست که مردمان این سرزمین به‌دلیل داشتن چهره‌ی خاص، در کشورهای دیگر فوری شناسایی می‌شوند؛ بنابراین به شناسایی و جذب جاسوس در کشورهای مورد نظر خود اقدام کرد. این جاسوسان محلی، بدون هیچ مشکلی در داخل کشورشان تردد و کسب خبر می‌کردند و امکان شناسایی‌شان توسط قوای اطلاعاتی کشور به پایین‌ترین حد می‌رسید. چنگیز خان به‌منظور ارسال بسیار سریع اطلاعات سرّی به‌دست آمده به نقاط دوردست، سوارکارانی را به خدمت گرفت که سرعت‌شان به حدود ده برابر سواره‌نظام ارتش می‌رسید.

▲ اسکندر کبیر

اسکندر کبیر، پادشاه مقدونیه (۳۵۶ تا ۳۲۳ قبل از میلاد) با هدف آگاهی دقیق از تحرکات قوای دشمن و نیز یافتن بهترین مسیر عبور ارتش بسیار بزرگ و مجهز خود، از جاسوسان فراوانی بهره برد. جاسوسان اسکندر به‌منظور عدم افشای اطلاعات به‌دست آورده، تکنیک ساده اما بسیار مؤثری به‌کار می‌بردند. آنان متن پیام‌های سرّی را به‌صورتی خاص دور یک ترکه‌ی چوب به‌گونه‌ای می‌پیچیدند که در صورت باز شدن طومار قابل خواندن نباشد، اما اگر آن‌ها را دوباره به دور ترکه‌ای مشابه می‌پیچیدند، متن پیام به‌آسانی قابل خواندن می‌بود.

◄ بدون جلب توجه

بسیاری از بزرگ‌ترین جاسوسان زمان‌های گذشته را زنان تشکیل می‌دادند. زنان جاسوس، قابلیت تردد در اماکنی را داشتند که عبور مردان در آن مناطق، شک‌برانگیز بود. در دوران جنگ تقریباً تمام جوانان به نیروهای مسلح ملحق می‌شدند و دیدن مردی در لباس غیر نظامی در شهر تا حدودی غیر عادی بود. در شکل مقابل، این زن جاسوس آلمانی در خلال جنگ جهانی دوم (۱۹۳۹ تا ۱۹۴۵ م) در حال گرفتن عکس با دوربین استتار شده (به‌شکل کیف دستی) است.

الگوهایِ به‌کار رفته در بافت کیف، دوربین عکاسی را کاملا پنهان ساخته‌اند.

دانیل کرِگ، بازیگر جدید نقش جیمز باند (مأمور افسانه‌ای با کد ۰۰۷)

◄ جاسوسان افسانه‌ای

جیمز باند (مأمور ۰۰۷)، قهرمان ساختگی ۱۳ داستان و بیش از ۲۰ فیلم مبتنی بر این داستان‌هاست که توسط لنکستر فلمینگ، نویسنده‌ی انگلیسی نوشته شد. خود فلمینگ قبل از شروع کار به‌عنوان نویسنده، جاسوس بوده است. وی با الگو گرفتن از کسانی که در دوران جاسوسی با آن‌ها ملاقات می‌کرد، شخصیت‌های داستان‌های غیر واقعی‌اش را خلق می‌کرد. داستان‌ها و فیلم‌های جیمز باند، تا حدودی زندگی جاسوسان امروزی را به تصویر می‌کشند.

پرده‌ی نگارین بایه که شهرتی جهانی دارد، در واقع با نوارهای کتانی به‌طول ۷۰ متر قلاب‌بافی شده است.

◄ یادگاری برای نسل‌های بعد

پرده‌ی نگارین بایه بیانگر وجود جاسوسان در نبرد تاریخی هاستینگز در انگلیس در سال ۱۰۶۶ میلادی است. این پرده، تسخیر انگلیس در سال ۱۰۶۶ توسط ارتشی از شمال غربی فرانسه به فرماندهی ویلیام اهل نورماندی را به‌تصویر می‌کشد. جاسوسان انگلیس، رؤیت هزاران مرد مو کوتاه با صورت‌های تراشیده را گزارش کردند. چون در انگلیس آن دوران به غیر از کشیشان، تمام مردان کشور دارای موی بلند و سبیل بودند، جاسوسان به اشتباه افتادند و با دیدن مردان فرانسوی، آنان را کشیش فرانسوی گزارش کردند؛ اما در واقع این «کشیشان»، سربازان فرانسوی بودند که شمارشان بسیار بیش‌تر از تعداد سربازان انگلیسی بود.

انواع جاسوسان

جاسوسان یا به‌صورت داوطلبانه مایل به هم‌کاری اطلاعاتی می‌شوند و یا این‌که به‌دلیل دست‌رسی داشتن به اطلاعات مهم و سرّی، مورد شناسایی، تطمیع و یا استخدام توسط آژانس‌های اطلاعاتی قرار می‌گیرند. در دنیای جاسوسی، پول، متداول‌ترین عامل جلب هم‌کاری برخی افراد برای انجام عملیات جاسوسی است؛ اما هم‌کاری برخی دیگر نیز ریشه در باورهای ذهنی آنان و اعتقادات‌شان دارد. پاره‌ای دیگر به‌لحاظ طرد شدن از اجتماع یا محیط کار و یا با این باور که با انجام کار اطلاعاتی، قابلیت‌هایشان بیش‌تر نمود پیدا می‌کند، دست به جاسوسی می‌زنند. جاسوسان داخلی در سازمان‌های مقصد، مشغول خدمت یا کار هستند و با نفوذ در رده‌های بالاتر به اطلاعات محرمانه یا سرّی، دست می‌یابند.

▲ نوازندگان دوره‌گرد مشهور
در قرون وسطا نوازندگان دوره‌گرد از قلعه‌ای به قلعه‌ی دیگر می‌رفتند و شخصیت‌ها و مقامات را سرگرم می‌ساختند. آن‌ها با گوش دادن عمدی یا غیر عمدی به شایعات و صحبت‌های مقامات سلطنتی و بیان آن‌ها برای مردم و شخصیت‌های کشورهای دیگر به نوعی، جاسوسی می‌کردند.

▲ صحبت کردن بی دقت
جاسوسان دارای لباس مخصوصی نیستند که به‌راحتی شناخته شوند! این پوستر انگلیسی به شهروندان هشدار می‌دهد که در خصوص فرزندان یا همسران خود که در نیروهای مسلح خدمت می‌کنند، به‌شایعه‌سازی نپردازند؛ زیرا "یک حرف بی‌جا و بی‌دقت ممکن است به قیمت جان افراد تمام شود".

جان واکر (جاسوس آمریکایی) در خیابان‌های وین، پایتخت اتریش پرسه می‌زد تا نیروهای اطلاعاتی شوروی سابق مطمئن شوند کسی در تعقیب او نیست.

در گزارش‌های تایپ شده‌ی واکر، این ساختمان که در نقشه‌ی مقابل با فلش قرمز رنگ مشخص شده، محل دیدار سال ۱۹۷۸ وی با مقامات شوروی سابق در شهر وین است.

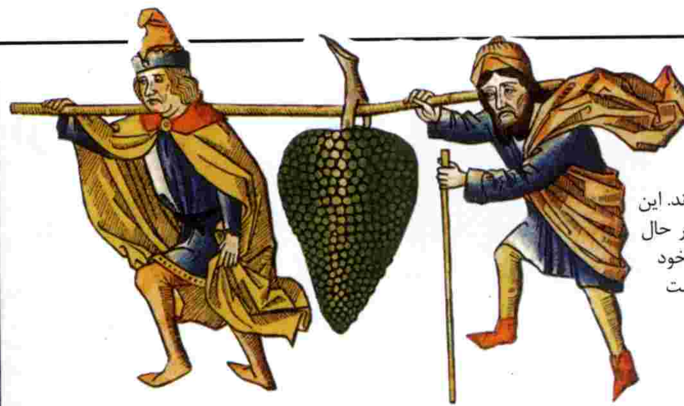

◄ جاسوس نفوذی در دام
موریس دوژان، سفیر فرانسه در مسکو به‌طور ناخودآگاه دو جاسوس شوروی را به‌عنوان راننده و پیش‌خدمت خود استخدام کرد. آن دو با ارعاب و رشوه دادن سعی کردند تا سفیر را به جاسوس خود تبدیل کنند که موفق نشدند؛ اما سفیر کارش را از دست داد.

▼ جاسوس آمریکایی
جان واکر، در نیروی دریایی آمریکا خدمت می‌کرد و به‌مدت ۱۷ سال، اطلاعات مهم را به اتحاد جماهیر شوروی سابق می‌فروخت. مقامات شوروی به‌منظور پرداخت پول یا دادن آموزش به وی، اغلب او را به شهر وین، پایتخت اتریش فرا می‌خواندند.

▼ دیپلمات‌های روسی که دارای لباس‌های منحصر به فردی هستند، «بویار» نامیده می‌شوند و به خانواده‌ی اشراف تعلق دارند.

◄ جاسوسان آماتور
از زمان‌های باستان تا کنون، بازرگانان و دست‌فروشان دوره‌گرد همیشه با چشم و گوش باز به چهار گوشه‌ی جهان مسافرت می‌کردند. این جاسوسان آماتور (تصویر مقابل) در حال بازگشت از سرزمین کنعان به کشور خود هستند تا اطلاعات به‌دست آورده را گزارش کنند.

برخی کشورها، سوپر سلاح‌هایی طراحی کرده‌اند که هزاران کیلومتر بُرد دارد.

◄ جاسوسان و سلاح‌های پیشرفته
هرچند سازمان ملل در تلاش است تا از فروش سلاح‌های راهبردی به برخی کشورها ممانعت به‌عمل آورد، سازمان‌های اطلاعاتی کشورهایی خاص در تلاشند تا به‌طور پنهانی این‌گونه سلاح‌ها را به کشورهای دوست خود برسانند. در دهه‌ی ۱۹۸۰ میلادی، فردی کانادایی به نام «جرالد بال» با حمایت سرویس‌های اطلاعاتی غرب، قطعاتی را برای ساخت «سوپر سلاح» در اختیار عراق قرار داد که قابلیت هدف قرار دادن کشورهایی نظیر جمهوری اسلامی ایران یا رژیم صهیونیستی اسرائیل را دارا بود. بال در ۱۹۹۰ ترور شد.

۸ جاسوسی در سازمان سیا
برخی مأموران سازمان‌های اطلاعاتی به‌طور پنهانی و دور از چشم نیروهای امنیتی و حفاظتی، به‌نفع کشور یا کشورهای دیگر، جاسوسی می‌کنند. به‌عنوان نمونه «لری یو تای چن» حدود سی و پنج سال کارمند سازمان سیا در آمریکا بود، اما به نفع کشور چین جاسوسی می‌کرد.

۷ محاکمه‌ی جاسوسان
در تمام کشورهای جهان، جاسوسی جرم سنگینی است و چنان‌چه جاسوسان، دست‌گیر شوند، به اعدام یا مجازات‌های سنگین محکوم می‌شوند. اما گاهی اوقات دیپلمات‌هایی نظیر افرادی که در شکل زیر مشاهده می‌کنید (متعلق به قرن ۱۶ میلادی) در پست‌هایی گمارده می‌شوند که بتوانند جاسوسی کنند و مورد حمایت دولت‌های خود نیز هستند. این افراد غیر نظامی به‌عنوان نماینده در سفارتخانه‌های خارج از کشور خود خدمت می‌کنند و مجوز جاسوسی نیز دارند. وضعیت چنین جاسوسانی به‌گونه‌ای است که در صورت دست‌گیر شدن، از محاکمه بر اساس قوانین بین‌المللی، مصون هستند. در واقع خود آن‌ها کم‌تر جاسوسی می‌کنند، اما تحت پوشش انجام امور دیپلماتیک به استخدام و نظارت بر کار جاسوسان می‌پردازند.

۷ حضور دسته‌جمعی دیپلمات‌ها و بازرگانان در دربار ماکسی میلان دوم، امپراتور اتریش

جعبه‌ابزار سرّی

مأموران مخفی اغلب به یک سری ابزار، ادوات و سلاح‌های پنهانی، مجهز هستند. آنان با چنین تجهیزاتی به استراق سمع یا عکس‌برداری از جلسه‌ها می‌پردازند. سایر لوازم این جاسوسان، امکان فرار جاسوس یا مخفی کردن اسناد محرمانه را فراهم می‌سازند. جِیمز باند (جاسوس افسانه‌ای ساخته‌ی انگلیس) استفاده از این‌گونه وسایل را در معرض عموم قرار داد. وی قبل از هر مأموریت سرّی مهم، سراغ کارگاه مجهز خود به نام «کیو» (Q) می‌رفت و خود را به مفیدترین ملزومات آن مأموریت، مجهز می‌ساخت. رفتار این شخصیت افسانه‌ای (غیر واقعی) از مخترعی به نام چارلز فریزر اسمیت الهام گرفته شد که تجهیزاتی را برای استفاده‌ی سازمان جاسوسی انگلیس در جنگ جهانی دوم، اختراع کرده بود. هرچند نویسنده‌ی کتاب «جیمز باند» با خود فریزر اسمیت آشنا بود، در داستان‌های اصلی منتشر شده، اثری از کیو دیده نمی‌شود و این اتاق اسرارآمیز فقط در فیلم‌های سینمایی جیمز باند مورد استفاده قرار گرفت. سازمان‌های جاسوسی دیگری نیز از کارگاه‌های جاسوسی مشابه بهره‌برداری می‌کنند. برای مثال، استنلی لوول دفتر ادارات راهبردی آمریکا در زمان جنگ جهانی دوم را به تجهیزات جاسوسی ویژه ای مجهز ساخت.

جعبه‌ی ویژه‌ی جاسوسی در زمان جنگ

دوربینی که ارتفاعی کمی بیش‌تر از یک چوب کبریت داشت.

درب فندک، باز و دوربین برای گرفتن عکس، آماده می‌شود .

◄ دوربین‌های ریز

جاسوسان باید بدون جلب توجه دیگران قادر به عکس گرفتن باشند. این دوربین دیجیتالی بسیار کوچک درون قاب یک فندک معمولی جاسازی شده است و به‌راحتی درون جیب جای می‌گیرد تا به‌محض فراهم شدن شرایط مساعد، جاسوس اقدام به گرفتن عکس کند. چنین دوربینی فقط در اماکنی کاربرد دارد که استعمال سیگار، مجاز باشد؛ در غیر این صورت در اولین نگاه ممکن است توجه دیگران را به خود جلب کند.

◄ پاشنه‌های فریاد رس

وسایلی که جاسازی می‌شوند، نباید به‌راحتی قابل کشف باشند. حتی برخی سلاح‌ها و لوازم بزرگ را نیز می‌توان درون پاشنه‌های کفش یا پوتین، جاسازی کرد. جاسوسان جنگ جهانی دوم گاهی اوقات درون پاشنه‌ی کفش یا پوتین خود، طلا (برای رشوه دادن) و چاقو نیز جاسازی می‌کردند.

با کشیدن یک نوار، جسم جاسازی شده از محل خود خارج می‌شود.

خودکار جاسوسی نیز مانند خودکارهای معمولی می‌نویسد.

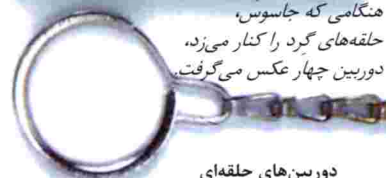

لوله‌ی آکوستیک که به میکروفون وصل می‌شود.

در آن دوران گرفتن هر عکس چند دقیقه طول می‌کشید؛ بنابراین اشیای بی‌حرکتی نظیر ساختمان‌ها موضوع مناسبی برای عکاسی محسوب می‌شدند.

هنگامی که جاسوس، حلقه‌های گرد را کنار می‌زد، دوربین چهار عکس می‌گرفت.

دوربین‌های حلقه‌ای

در بعضی از دوربین‌های بسیار ریز به‌جای لنز (عدسی) از حلقه‌های گرد استفاده می‌شود. مأموران مخفی کاگب (سازمان جاسوسی شوروی سابق) در دهه‌ی ۱۹۸۰ میلادی از این نوع دوربین استفاده می‌کردند. در این دوربین‌ها هر چقدر هم که موضوع عکاسی دور یا نزدیک باشد، عکس‌ها تار نمی‌شوند؛ هر چند آن‌ها ممکن است چندان هم قابل تشخیص نباشند.

▲ گوش دادن به خودکار

در دنیای مدرن امروزی، مدارهای فرستنده‌های رادیویی آن‌قدر کوچک شده‌اند که درون ریزترین اشیا نیز جای می‌گیرند. وجود خودکار در جیب افراد، به‌هیچ وجه شک برانگیز نیست و دیدن آن در داخل کشو نیز امری کاملاً عادی است و توجهی را جلب نمی‌کند. خودکارهای جاسوسی، قادر به ضبط مکالمات دور و بر خود هستند. فرستنده‌های ریز، امواج یو اچ اِف را در هوا پخش می‌کنند. چنین امواجی بسیار کوتاه هستند؛ اما گیرنده‌ی پر قدرتی دارند که شخص را قادر می‌سازند از درون یک اتومبیل در فاصله‌ی حدود ۵۰۰ متری، مکالمات را ضبط و ذخیره کنند.

فرستنده در داخل خودکار، پنهان شده است.

در داخل این لوله، نوعی باتری با عمر حدود شش ساعت قرار دارد.

◄ بُرس لباس

تمام جاسوسان با خطر دست‌گیر شدن مواجه هستند؛ اما چنین خطری در دوران جنگ بیش‌تر می‌شود. جاسوسان جنگ جهانی دوم، ابزار لازم برای فرار از زندان را درون اشیایی نظیر این بُرس لباس، جاسازی می‌کردند. درون محفظه‌ی خالی در داخل این بُرس، اره‌ای برای بریدن میله‌های زندان، نقشه‌ی منطقه‌ی تحت نفوذ دشمن و نیز یک قطب‌نما جای داده شده است.

لوازم جاسازی شده در داخل بُرس

با کشیدن مژک‌ها (پرزها)، درب محفظه‌ی مخفی باز می‌شود.

قطب‌نما

عقربه‌ی قطب‌نما

تیغه‌های بسیار ریز اره

نقشه، روی کاغذ بسیار نازک چاپ می‌شود تا فضای کم‌تری را اشغال کند.

پایه‌ی بُرس، تو خالی ساخته می‌شود.

▼ دست‌رسی آسان

امن‌ترین روش برای وارد شدن نامحسوس یک جاسوس به یک ساختمان، رشوه دادن به دربان یا کارمند کم حقوق مستقر در آن ساختمان است. در مواردی که چنین امری امکان‌پذیر نباشد، جاسوس با استفاده از ابزارهایی دارای شکل مخصوص (شکل مقابل) قفل در را باز می‌کنند. در انگلیس، سازمان اینتلیجنت سرویس، قفل‌ساز ماهری را استخدام کرده بود که این مهارت پر کاربرد را به جاسوسان زمان جنگ، آموزش دهد.

با فرو بردن یکی از تیغه‌های قلاب مانند به داخل قفل و چرخاندن آرام آن، اهرم یا ساچمه‌ی نگه‌دارنده‌ی زبانه‌ی قفل به کنار می‌رود و قفل باز می‌شود.

◄ تقلب در بازی با کارت

در خلال جنگ جهانی دوم، نقشه‌های فرار را داخل کارت‌های بازی، جاسازی می‌کردند و به‌طور قاچاقی به داخل کمپ اسرای جنگی می‌رساندند تا به فرار زندانی کمک کند. پاره کردن هر یک از کارت‌ها به‌صورت جداگانه بخشی از نقشه را نشان می‌داد. با کنار هم قرار دادن این تکه‌ها نقشه‌ی کامل رؤیت می‌شد.

نوع دندانه‌های شاه‌کلید، جاسوس را قادر به باز کردن انواع قفل‌ها می‌سازد.

این ابزار که به‌گونه‌ای خاص تیز شده، شاه‌کلید نام دارد.

این دندانه‌ها درون چاقو جای می‌گیرند.

دیدن اشیای نامرئی

جاسوسی دیداری (بصری) توسط نیروهای زُبده‌ی اطلاعاتی انجام می‌شـود. آنان می‌آموزند که چگونه با استفاده از قوه‌ی بینایی و نیز دوربین‌های خود به جمع‌آوری اطلاعات و تهیه‌ی خبر بپردازند و از آن‌ها علیه دشمن بهره‌برداری کنند. جاسوسان با استفاده از فناوری‌های نوین، قدرت دید خود را افزایش می‌دهند. ذره‌بین‌های مدرن، صحنه‌های خصوصی را نزدیک‌تر نشان می‌دهند و دوربین‌های دید در شب، امکان عکس‌برداری از مکان‌هایی را که فقط با نورِ شمع روشن هستند، فراهم می‌سازند. اما گاهی واضح‌ترین عکس‌ها نیز موفقیت یک مأموریت را کاملاً تضمین نمی‌کند. در یکی از کشورها جاسوسان به‌طور مخفی از یک دیپلمات سفارت، عکس گرفتند و پس از نشـان دادن عکس، وی را تحت فشار قرار دادند که در صورت عدم هم‌کاری با جاسوسان، با ارسال عکس برای همسرش او را رسوا خواهند ساخت. اما آنان از واکنش دیپلمات یکه خوردند؛ زیرا وی بدون شرم گفت: "چه خوب! امکان دارد یک کپی از عکس را در اختیار خود من هم قرار دهید."

▲ همسایه‌های فضول
جاسوسـان کامـلاً مجهـز لازم نیسـت بـرای رؤیت اماکن خصوصی حتماً به آن‌جا مراجعه کنند.

جاسوس در حال استفاده از خودکار شب‌نویس

◄ عکس‌برداری در تاریکی
عکاسـان جاسـوس به‌منظور عکس‌برداری از موضوعاتی که در فاصلـه‌ای نزدیک اما در تاریکی قرار دارند، یا از فیلم‌های پرتو فروسُـرخ (اشـعه‌ی مادون قرمز) و منبع نور فروسُـرخ بهره می‌گیرند و یا این‌که به نصب تجهیزات دید در شـب بر روی دوربین‌شـان و اسـتفاده از نور اندک موجود در صحنه بسـنده می‌کنند. عکس‌هایی که با استفاده از پرتو فروسُرخ از روی اسـناد یا سـایر اشـیا گرفته شـوند، دارای کیفیت بهتری هسـتند، اما امکان تشـخیص آن‌ها توسط جاسوسِ هشیارِ دشـمن وجود خواهد داشت. عکس‌های گرفته شده به‌کمـکِ نـور اطراف موضوع (و یا دوربین دید در شـب)، امکان تشخیص‌شـان توسط دشـمن وجود ندارد، اما چون رنگ‌ها را ثبت نمی‌کنند، بیش‌تر زمینه‌هایی سبز رنگ دارند.

▼ زوم به داخل
گاهی اوقات سـازمان‌های جاسوسی از تجهیزات تجاری موجود در بازار مانند این دوربیـن ۳۵ میلی‌متری با وضوح بالا اسـتفاده می‌کنند که قـدرت زوم به داخل (نزدیک به نظر رسیدن اشیای دور) را دارا هستند. عکاسان جاسوس یا از مکان‌های ثابتی نظیر برجک دیده‌بانی، پنجره‌ی آپارتمان و یا بام منازل، و یا در حال حرکت درون اتومبیـل و حتی در حال پیاده‌روی به عکس‌برداری می‌پردازند. هدف از این کار، کسب اطلاعات مهم از اشخاص، مکان‌ها و یا هر نوع فعالیت متنوع (جلسات، معاملات و یا عملیات مخفی) است.

فیلتر، قدرت گرفتن عکس را تقویت می‌کند.

عکس‌های گرفته شده، درون یک کارت حافظه‌ی قابل انتقال که داخل قـاب دوربین جای می‌گیـرد، ذخیره می‌شـوند.

صفحه‌ی پشـت دوربیـن، امکان رؤیت عکس توسط عکاس قبل از خارج‌شدن از دید را فراهم می‌سازد.

▲ دوربین مجهز به لنز پر قدرت ۳۰۰ میلی‌متری، قادر به گرفتن عکسی واضح از دو نفر مورد نظر در میان جمعیت انبوه است.

▲ دوربیـن دارای لنز (عدسـی) معمولی از تمـام بازار داخل خیابان، عکس می‌گیرد.

◄ دیدن در تاریکی
عینک‌های دید در شب، جاسوس را قادر به دیدن اشیا در مکان‌های دارای نور بسیار کم می‌کنند. در تاریکی مطلق، چراغ‌قوه‌های فرو سُرخ (مادون قرمز) نور شفافی را بر روی اشیا و صحنه‌ها می‌تابانند که فقط به‌وسیله‌ی عینک‌های دید در شب، قابل رؤیت هستند؛ اما چنین نوری توسط افراد مقابل به‌هیچ وجه دیده نمی‌شود. این سیستم غیر از برخی جزئیات در بقیه‌ی موارد، کاربردی مانند تیوب‌های تشکیل شکل[1] در دوربین‌های تلویزیونی دارند. این تیوب‌ها فوتون‌های دریافتی از لنزهای (عدسی‌های) دوربین را که نوعی بسته‌های نوری هستند، به الکترون (ذرات بسیار ریزِ دارای بار الکتریکی) تبدیل می‌کنند. این الکترون‌ها با سرعت زیاد به صفحه‌ی فسفری تلویزیون برخورد و در آن نقطه، نور درخشانی ایجاد می‌نمایند. این صفحه، تصویری واضح‌تر از تصویر فیلم‌برداری شده توسط دوربین تلویزیون در معرض دید ما قرار می‌دهد.

دو باتری کوچک، برق مورد نیاز عینک در طول شب را تأمین می‌کنند.

OH 1×20

تیوب‌ها (لوله‌های الکترونیکی)، نور را ۵۰،۰۰۰ بار درخشان‌تر می‌سازند.

چشمی‌های دوربین، متناسب با فاصله‌ی بین دو چشم و میزان دید شخص، قابل تنظیم هستند.

این لنزها جاسوس‌ها را قادر می‌سازند که اشیای دور دست را بهتر و واضح‌تر ببینند.

لنزها اشیا را با ابعاد واقعی‌شان نشان می‌دهند تا هنگام استفاده از این نوع عینک بتوان تا صبح هم به‌طور عادی رانندگی کرد.

تسمه‌های محکم، وزن عینک را به‌راحتی تحمل می‌کنند.

نمای جانبی دوربین دید در شب

لنزها کاربردی شبیه به تلسکوپ‌ها دارند.

◄ آینه‌های همه‌کاره
در جنگ جهانی دوم، جاسوسان فرانسه برای تحت نظر داشتن فعالیت‌های دشمن از نوعی دوربین به‌ظاهر معمولی استفاده می‌کردند. لنز یکی از چشمی‌های دوربین، عملکردی هم‌چون دوربین‌های معمولی داشت؛ اما لنزِ چشمیِ دوم، کاذب و انحرافی بود. در پشت این لنز، نوعی آینه‌ی زاویه‌دار به‌کار می‌رفت که در حال نگاه جاسوس به صحنه‌های مقابل، امکان دید جانبی را نیز برای وی فراهم می‌ساخت! در دنیای جاسوسی امروز نیز از وسایل مشابهی استفاده می‌شود. با مجهز شدن به این نوع دوربین، جاسوس‌ها در حالی که وانمود می‌کنند در حال عکاسی از روبه‌رو هستند، از موضوعات جانبی (سمت چپ یا راست) خود نیز عکس یا فیلم می‌گیرند.

۱ – لوله‌های مخصوصی که امواج الکترونیکی دریافتی از آنتن تلویزیون را به شکل‌های قابل رؤیت توسط چشم انسان تبدیل می‌کنند.

دستگاه‌های شنود و روش‌های استراق سمع

قبل از این‌که در گوش دوست خود نجوا کنید: "به من بگو"، بهتر است اطراف خود را به‌دقت بررسی کنید. کلماتی که به‌آهستگی ادا می‌شوند، راز پنهان به‌نظر می‌رسند؛ اما جاسوسان ترفندهایی به‌کار می‌گیرند که در واقع هیچ نوع مکالمه‌ای، خصوصی نیست. دستگاه‌های شنود با آن‌که در داخل‌شان ادواتی نظیر میکروفون، باتری، فرستنده و آنتن به‌کار می‌رود، واقعاً ریز هستند. جاسوسی که گیرنده‌ی رادیویی‌اش را روی فرکانس صحیح تنظیم کرده باشد، قادر به شنیدن یا ضبط هر نوع صدایی است که در کنار دستگاهِ شنود، شنیده شود؛ حتی اگر خودش در آن نزدیکی‌ها نباشد. فرستنده‌ها یا دستگاه‌های شنودی نیز که درون تلفن‌ها جاسازی می‌شوند، با هر بار زنگ خوردن تلفن، چنین کاری را انجام می‌دهند. ضبط‌صوت‌ها (نواری یا دیجیتالی) نظارت آسان بر عملکرد میکروفون‌ها و دستگاه‌های شنود را ممکن می‌سازند. هنگامی که صدایی شنیده شود، ضبط‌صوت به‌طور خودکار، عمل ضبط صدا را آغاز می‌کند. چند ثانیه پس از قطع صدا، عمل ضبط نیز به‌طور موقت پایان می‌یابد.

▲ دریافت صدا
این گیرنده که داخل جیب هم جای می‌گیرد، علایم دریافتی از گوشی را دریافت و آن را به‌سمت هدفون یا دستگاه ضبط‌صوت، رله و ارسال می‌کند. باتری این دستگاه کوچک که آن را حتی در پشت یک عکس معمولی هم می‌توان جاسازی کرد، حدود یک هفته دوام دارد. ارزش دستگاه به‌قدری کم است که می‌توان قید آن را زد و در محل رهایش کرد؛ زیرا بازگشت با هدف بردن آن، خطر دست‌گیر شدن جاسوس را افزایش می‌دهد.

▲ ارسال صدا
برخی فرستنده‌ها به‌راستی دارای ابعاد کوچکی هستند. این نمونه، اندکی کوچک‌تر از قوطی کبریت است.

گیرنده‌ی ۲۰ سانتی‌متری در داخل یک مُهر اداری

◄ مُهر سفارت‌خانه
این مُهرِ منقوش به عقاب (نماد آمریکا) توسط اتحاد جماهیر شوروی (سابق) به سفارت آمریکا در مسکو هدیه شد؛ اما در واقع در داخل آن، گیرنده‌ی هوشمندی به‌طرز ماهرانه‌ای جاسازی شده بود. صدای تولید شده در اطراف این گیرنده، فنرهای داخل دستگاه را مرتعش می‌ساخت. جاسوسان مستقر در اتاق‌های کناری، قادر به تشخیص این لرزش‌ها با استفاده از نوعی رادار و سپس تفسیر کلمات ادا شده بودند.

ساعت مچی میکروفون‌دار سازمان سیا

◄ ساعت چند است؟
در داخل این ساعت مچی سازمان سیا، یک میکروفون جاسازی شده است که در حالت عادی به‌هیچ‌وجه شک برانگیز نیست. اما در سال ۱۹۷۷ میلادی یکی از مسؤولان سفارت آمریکا در مسکو هنگام ملاقات با یک مقام کاگب (سازمان جاسوسی شوروی) به وی مظنون شد؛ زیرا وی دو ساعت مچی بر دست خود بسته بود!

رابط اتصال به ضبط‌صوتی که در داخل لباس جاسوس، پنهان شده است.

▲ شنود تلفنی
استراق سمع از راه سیم‌های تلفن، بسیار آسان‌تر و امن‌تر از کار گذاشتن میکروفون است، زیرا نیازی به وارد شدن به محل مورد نظر ندارد. در زمان برقراری ارتباط تلفنی، امواج صدا دایم در حال رفت و آمد هستند. با اتصال سیم‌های تلفن به یک بُرد مخصوص، فرد قادر به شنود مکالمه خواهد بود. در این شکل، هنرپیشه‌ای را در حال استراق سمع از مکالمه‌ی شاهدِ یک جنایتِ سازمان‌دهی شده مشاهده می‌کنید.

دستگاه تشخیص علایم (با استفاده از فیبر نوری)

▲ سیم شنود تلفن
گاهی اوقات با اتصال دو سیم به سرسیم‌های خطوط داخل جعبه‌ی تقسیم در محل ورود به ساختمان، مکالمات را شنود می‌کنند.

بست سیم شنود به‌طور مستقیم به خط تلفن وصل می‌شود.

◄ فرستنده‌ی تلفنی
مزیت فرستنده‌های تلفنی این است که «هدف» (شخص مورد نظر جاسوس) بدون آگاهی از استراق سمع، گوشی را بر می‌دارد و به‌طور واضح و مستقیم صحبت می‌کند؛ اما جاسوس از گفت‌وگوهای دیگر افراد داخل محل، اطلاعی به‌دست نمی‌آورد.

آنتن قابل ارتجاع، متن گفت‌وگوی تلفنی را به ضبط‌صوت یا برای جاسوس ارسال می‌کند.

جاسوس، فرکانس فرستنده را در این نقطه تنظیم می‌کند.

بست‌های سوسماری که به خطوط تلفن، وصل می‌شوند.

فرستنده

با قرار گرفتن گوشی تلفن در محل خود، دستگاه تشخیص علایم سبب قطع کار فرستنده می‌شود.

◄ شنود تلفنی
در ساختمان‌های اداری که دارای خطوط و بُردهای تلفنی زیادی است، جاسوس به‌منظور شنود یک مکالمه‌ی چند ثانیه‌ای باید روی تمام خطوط خروجی تلفن‌ها میکروفون نصب کند و وقت فراوان و نوارهای زیادی را هدر دهد. چنان‌چه جاسوس بتواند بدون جلب توجه وارد ساختمان یا اتاق مورد نظر شود، کار بسیار ساده خواهد شد، زیرا دستگاه شنود را به تلفن هدف خود نصب می‌کند. در چنین مواردی جاسوس با خیال راحت‌تر، ضمن استراق سمع، صدا را نیز ضبط خواهد کرد.

دستگاه‌های شنودی که برق‌شان توسط باتری لیتیوم تأمین می‌شود، دیرتر از دستگاه‌هایی که برق‌شان را از سیم تلفن می‌گیرند، لو می‌روند.

دستگاه میکرو پروسسور، امواج ارسالی از دستگاه تشخیص علایم را دریافت و فرستنده را فعال می‌کند.

میکروفون را می‌توان با استفاده از نرم‌افزار جاسوسی، فعال کرد.

◄ شنود توسط تلفن همراه
شنود مکالمات موبایل‌های دارای نرم‌افزار امروزی، امری بسیار ساده است؛ به‌ویژه اگر این کار توسط فردی ماهر و با ارسال پیامی حاوی یک کُد خاص انجام شود. به‌محض دریافت این پیام، کد مربوط فعال می‌شود و امکان نظارت بر مکالمات و نیز ارسال مجدد نسخه‌هایی از فایل‌های موجود در گوشی را به‌همراه نامه‌های الکترونیکی (ای میل‌ها) میسر می‌سازد تا به سایت مخفی اینترنت جاسوس برسد.

نقطه‌ی قرمز رنگ، محل استقرار فرد استفاده کننده را روی نقشه نشان می‌دهد.

نرم‌افزار جی‌پی‌اس ماهواره‌ای در اکثر گوشی‌های تلفن همراه امروزی وجود دارد.

▲ در دسترس بودن دایمی
هر بار که تلفن همراه روشن می‌شود، با تحت نظر گرفتن حرکات دارنده‌ی گوشی و یا دستور مقامات قضایی می‌توان مکان آن را با استفاده از جی‌پی‌اس (سیستم مکان‌یاب جهانی)، ردیابی کرد. برخی جاسوسان، نرم‌افزار داخل تلفن همراه را به‌گونه‌ای سرّی بهینه‌سازی می‌کنند که جاسوس را به‌طور اختصاصی قادر به یافتن مکان یا مسیر حرکت طعمه‌ی اطلاعاتی خود می‌سازد.

دریافت پیام

وسایل استراق سمع همیشه دارای برد زیاد نیستند. برد مفید این دستگاه‌ها به عواملی هم‌چون قدرت فرستنده‌ی امواج، موانع موجود در سر راه امواج و نیز میزان تداخل سایر امواج رادیویی در آن منطقه بستگی دارد. دستگاه‌های ضعیف‌تر شنود، در تمام شرایط کاری مطلوب‌تر هستند؛ زیرا تشخیص آن‌ها توسط نیروهای ضد اطلاعات و نیز یافتن محل کار گذاشتن‌شان، سخت‌تر است. «پُست شنود» (ایستگاه دریافت اطلاعات) ممکن است در یک ساختمان هم‌جوار، داخل یک اتومبیل در آن نزدیکی‌ها و یا حتی درون جیب جاسوس باشد. شاید جاسوسی که با خبرچین یا فرد دیگری در خیابان یا پارک، قرار گذاشته است، دستگاه شنود را در داخل لباسش پنهان کرده باشد. عوامل اطلاعاتی به‌منظور زیر نظر داشتن اوضاع در اطراف محیط عملیاتی خود، گاهی از گوشی‌های بی‌سیم و فرکانس‌های متفاوت استفاده می‌کنند.

آنتنی به ابعاد سوزن ته‌گرد

حلقه‌ی (دکمه‌ی) اصلی ضبط مکالمات در داخل پیراهن، پنهان می‌شود.

◄ **دستگاه استراق سمع در داخل گوش**
جاسوس بدون استفاده از هدفون‌های شک‌برانگیز، می‌تواند با پنهان کردن سیم‌ها در زیر پیراهن بر کار دستگاه استراق سمع نظارت کند. گوشی دستگاه مانند یک سمعک در داخل گوش جاسوس جای می‌گیرد. سیم موجود در اطراف گردن شخص، نوعی میدان مغناطیسی ایجاد می‌کند که امواج تقویت شده‌ی ارسالی از گیرنده‌ی درون جیب را به گوش وی می‌رساند.

گیرنده قادر به انتقال عملکرد بین دو دستگاه استراق سمع است.

◄ **پوشیدن یک سیم!**
امواج (سیگنال‌های) رادیویی ارسالی از یک دستگاه استراق سمع که در زیر لباس جاسوس، پنهان شده، ممکن است دستگاه‌های ضد جاسوسی دشمن (ص ۴۸ و ۴۹) را که در آن مکان مستقر هستند، فعال سازد و جاسوس را به دردسر اندازد. اما ضبط‌صوت‌های مینیاتوری (بسیار ریز) چنین مشکلی را ایجاد نمی‌کنند، زیرا امواج رادیویی ارسال نمی‌کنند.

جاسوسی که دستگاه استراق سمع را در زیر لباس خود پنهان ساخته است، به‌منظور ضبط صداهای دل‌خواه، کلید فعال‌ساز میکروفون را از راه دور می‌فشارد.

برخی باتری‌ها و فرستنده‌های ریز را درون اهرم درب کیف نیز می‌توان پنهانی کار گذاشت.

برخی ضبط‌صوت‌های دیجیتالی قادر به ضبط بیش از ۷۰ ساعت مکالمه و انتقال مستقیم آن به رایانه هستند.

درون این خودکار، دستگاه شنود بسیار ریزی پنهان شده است.

▼ **دریافت بهتر صدا**
هرچند گیرنده‌های چند منظوره‌ی معمولی هم قادر به دریافت امواج رادیوییِ ارسالی هستند، دستگاه‌های طراحی شده‌ی مخصوص، اغلب دریافت بهتر و راحت‌تری را سبب می‌شوند. این مدل مجهز به باتری (شکل) به یک ضبط‌صوت قابل حمل (در فاصله‌ای دورتر) اتصال دارد تا توجه‌ی دیگران را جلب نکند. کسی که این دستگاه را کار گذاشته است، فقط برای تعویض نوار به آن نزدیک می‌شود.

آنتن تلسکوپی (کشویی)

برای تأمین برق و توسعه‌ی عملکرد گیرنده‌ها از باتری اتومبیل هم می‌توان استفاده کرد.

فیش اتصال به هدفون

چنان‌چه میکروفون جاسازی شده در داخل قاب یک ساک را به خط تلفن وصل کنید، با روشن شدن تلفن همراه داخل ساک می‌توان مکالمات اطراف را استراق سمع یا آن‌ها را ضبط کرد.

۷ خودکار دیجیتالی

این خودکار، کاربردی فراتر از یادداشت‌برداری دارد؛ زیرا برای ضبط مکالمات و تماس‌های تلفنی در ادارات و آسانسورها و یا شاید صحبت‌های خودمانی در هنگام صرف ناهار، وسیله‌ی مناسبی است و هیچ توجهی را جلب نمی‌کند. بسیاری از این نوع خودکارها قابلیت انتقال صداهای ضبط شده به رایانه را نیز دارا هستند.

در داخل این خودکار، ضبط‌صوت ریزی جاسازی شده است که برخی از آنان حدود ۱۲ ساعت مکالمات را ضبط می‌کنند و از راه دور هم کنترل می‌شوند.

۸ حکم قانونی شنود

کار گذاشتن میکروفون مخفی به‌منظور شنود مکالمات مرتبط با جنایات خطرناک و تهدید علیه امنیت ملی هم نیاز به اخذ مجوز از مراجع قانونی دارد. در این فیلم (تصویر) مسؤول یکی از شرکت‌های بزرگ آمریکایی، مکالمه‌ی فردی مظنون را شنود می‌کند. قانون، عمل استراق سمع را محدود می‌کند؛ اما گروه‌های مدافع حقوق شهروندی، امیدوارند که چنین شنودهایی به پایین‌ترین حد و یا حتی به صفر برسد.

این وسیله‌ی استراق سمع فقط چهار میلی‌متر ضخامت دارد و به‌راحتی در پشت یک کارت اعتباری یا لابه‌لای برگ‌های دفتر یادداشت نیز جاسازی می‌شود.

◄ ساخت کیف مخصوص استراق سمع

سر در آوردن از گفت‌وگوهای مطرح شده در یک جلسه، هم برای جاسوسان سیاسی و هم جاسوسان صنعتی، امری عادی به‌شمار می‌رود. ضبط دیجیتالی مکالمات، گاهی با هدف به‌دست آوردن غیر منصفانه‌ی سندی برای از میدان به‌در کردن حریف و یا با هدف خنثی‌سازی توطئه‌ی رقیب، انجام می‌شود. استراق سمع با استفاده از کیف دستی، روشی محتاطانه در ضبط دزدکی مکالمات طولانی به‌ویژه هنگام برخی معاملات تجاری خاص است. میکروفون جاسازی شده در داخل این‌گونه ساک‌ها صداهای قسمت‌های دورتر را نیز دریافت و ضبط می‌کند و یا آن‌ها را برای دستگاه‌های نظارتی خارج از آن محل می‌فرستد. دست زدن هم‌زمان به قفل و دست‌گیره‌ی ساک، میکروفون را فعال می‌سازد. به‌منظور ضبط این مکالمات از تلفن همراه هم می‌توان استفاده کرد (ص ۱۴ و ۱۵). یکی از مزیت‌های خودکارهای میکروفون‌دار، این است که آن‌ها را می‌توان بدون جلب توجه، به فرد یا افراد صحبت کننده نزدیک کرد.

ارسال پیام سرّی

از نخستین روزهای پیدایش جاسوسی در هزاره‌های قبل تا کنون، کبوتران نامه‌بر (خانگی)[1] نقش بسیار پر اهمیتی را ایفا کرده‌اند. این کبوتران با پرواز بر فراز منطقه‌ی دشمن، بارهای کوچک اما بسیار حساس و سرّی و نیز پیام‌های محرمانه را به نقطه‌ی مورد نظر جاسوس می‌رسانند. ژولیوس سزار (۱۰۰ تا ۴۴ قبل از میلاد) فرمانده‌ی ارشد روم باستان به‌منظور ارسال پیام‌ها و پیک‌های سرّی در نبردهایش در منطقه‌ی فرانسه امروزی، از کبوتران نامه‌بر استفاده می‌کرد. از آن تاریخ تا کنون جاسوسان برای افزایش سرعت این کبوتران و بازگشت سریع‌شان به منزل حتی در هوای طوفانی، اهمیت ویژه‌ای قائل هستند. در خلال جنگ جهانی دوم بیش از ۵۰۰ هزار کبوتر، انواع پیام را جابه‌جا می‌کردند. برخی از این کبوتران با حمل دوربین‌های عکاسی بسیار ریز به بالای آسمان و گرفتن عکس از آرایش نظامی دشمن، نقش جاسوس را هم ایفا می‌کردند. در این جنگ، جاسوسانی که محل استقرار سایت‌های موشکی آلمانی‌ها را شناسایی کرده بودند، به‌منظور اعلام مکان دقیق این سایت‌ها به فرماندهان خود از کبوتران نامه‌بر استفاده نمودند.

چترهای بسیار ریز، سبب فرود نرم و آسان می‌شدند.

چترهایی از جنس کتان

این تناب‌های بسیار سبک اما محکم، چتر را به بدن کبوتر متصل می‌ساختند.

◄ کبوتر چتردار

مقامات انگلیسی در جریان جنگ، کبوتران نامه‌رسان را با استفاده از چترهای ویژه از آسمان به سوی جاسوسان خود در فرانسه پایین می‌ریختند. هنگام فرود، نوعی کرست نرم و مخصوص از سینه‌ی کبوتران محافظت می‌کرد. جاسوسان انگلیسی این کبوتران را جمع‌آوری و از آن‌ها مراقبت می‌کردند تا در صورت نیاز، دوباره از آنان استفاده کنند. اما این کار چندان هم ساده نبود؛ زیرا کبوتران مراقبت زیادی نیاز داشتند و جاسوسان هنگام سفرهای طولانی باید پرندگان را با خود حمل می‌کردند. برخی از جاسوسان، کبوتران را در داخل جیب مخصوصی که در سینه‌ی لباس‌شان دوخته بودند، پنهان می‌ساختند. این کبوتران هنگام رها شدن در آسمان توسط جاسوس، در حالی که پیام‌هایی سرّی در داخل ظرفی مخصوص به پایشان بسته بود، خود را به‌سرعت به لانه‌های اصلی در انگلیس می‌رساندند.

وزنه‌های سُرب را به‌دقت جاسازی می‌کردند تا هنگام تکان خوردن قوطی، سر و صدایی ایجاد نشود.

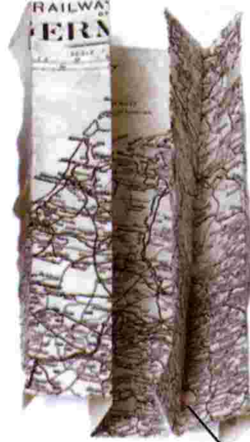
◄ کالاهای قاچاق

غیر از کبوتران نامه‌بر، کالاهای دیگری از قبیل پول، سلاح و غذا نیز به‌گونه‌ای گمراه کننده توسط چتر به پایین انداخته می‌شد تا توجه کسی را جلب نکند. این قوطی حلبی (شکل)، حاوی نقشه‌ی فرانسه، سیم‌چین و تعدادی قطب‌نما بود. چند وزنه‌ی سُربی نیز در تهِ قوطی جای داده می‌شد تا وزن آن به‌طور غیر طبیعی سبک نباشد.

۱- این کبوتران اغلب جَلد بودند و در هر فاصله‌ای رها می‌شدند، از نزدیک‌ترین مسیر خود را به منزل می‌رساندند. به‌همین دلیل به‌عنوان کبوتران نامه‌بر استفاده می‌شدند.

سیم‌چین‌ها قابل تا شدن بودند تا درون قوطی جای بگیرند.

هنگام فرار جاسوسان، قطب‌نما ابزار مهمی به‌شمار می‌رود.

نقشه را روی کاغذهای نازک چاپ می‌کردند تا در داخل قوطی به‌راحتی جای بگیرد.

پیام به‌صورت حلقه‌ای درون یک استوانه جای داده می‌شد.

◄ استوانه‌های پیام

در هر دو جنگ جهانی، کبوتران نامه‌بر، پیام‌ها را در داخل استوانه‌های فلزی خاصی حمل می‌کردند. جنس استوانه‌های آلمانی و فرانسوی نوعی آلومینیوم سبک، اما نوع انگلیسی آن‌ها از جنس مقوای مرغوب بود. این استوانه‌ها متناسب با محتوای پیام، رنگ‌های گوناگونی داشتند. به‌عنوان نمونه رنگ سبز به فرمان‌های مرتبط با عملیات در ساحل دریا، و رنگ سیاه به اطلاعات عملیات اختصاص داشت.

حلقه‌ی فلزی

کرست‌های مخصوص در عین محکم بودن، کبوتر را امن و نرم نگه می‌داشتند.

به سربازان جبهه‌ی جنگ دستور داده شده بود تا به‌سوی هر پرنده‌ای که نامه‌رسان به‌نظر می‌رسید، شلیک کنند.

کرست کبوتران از جنس کتان با لایه‌ی ابریشم نرم بود تا به بدن پرنده آسیبی نرسد.

تناب‌ها کرست مخصوص را در دور بال‌ها و پرهای دُم، محکم نگه می‌داشتند.

سوراخی برای عبور پای کبوتر

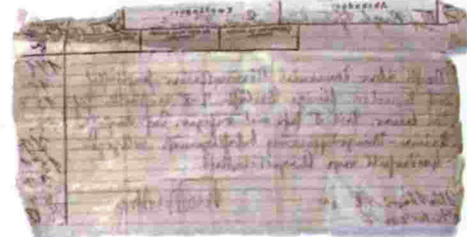

دیواره‌ها و درب سبد، دارای آستر نرمی بود تا هنگام ضربه خوردن، آسیب کم‌تری ببینند.

کبوتر، درون کرستی نرم و آستردار از هوا رها می‌شد.

◄ دو طبقه

در خلال جنگ جهانی اول، کبوتران با سبک خاصی سفر می‌کردند؛ یعنی آرمیده در میان سبدی دو طبقه و آستردار توسط چتر از هواپیما رها می‌شدند. سبدها به‌گونه‌ای طراحی شده بود که جاسوس پس از یافتن، آن‌ها را مانند کوله‌پشتی بر پشت خود حمل می‌کرد. در جنگ جهانی دوم نیز آمریکایی‌ها از سبدهای مشابهی که گنجایش چهار کبوتر را داشت، استفاده می‌کردند.

◄ پیام‌های ریز

چون کبوتران فقط بارهای سبک را حمل می‌کردند، نامه‌ها و پیام‌ها نیز باید بسیار سبک و کم‌حجم می‌بود. این پیام (شکل) که متعلق به آلمان در جنگ جهانی اول است، در فرم‌های استانداردی به نام «پست کبوتری» ارسال می‌شد. پیام‌های طولانی‌تر را قبل از ارسال توسط کبوتر به‌صورت میکروفیلم در می‌آوردند و با استفاده از ترفندهای عکاسی میکرودات (نقطه‌های میکروسکوپی)[2] آن را به ابعادِ باز هم ریزتری تبدیل می‌کردند (ص ۲۲ و ۲۳).

۲- نگاتیوی حدود ۱۰۰ برابر کوچک‌تر از عکس واقعی

جانوران جاسوس

در صد سال گذشته، سازمان‌های نظامی و جاسوسی گاهی اوقات به‌منظور حمایت از جاسوسان و سربازان خود و یا حتی جایگزینی آنان، جانوران را آموزش می‌دادند. جانوران آموزش دیده، جاسوسان خوبی از آب در می‌آیند، زیرا هم خود را استتار می‌کنند و هم به‌ندرت کسی به آنان که سرگرم امور غریزی خود به‌نظر می‌رسند، مظنون می‌شود. جانوران به‌طور عمومی حمل پیام‌های سرّی یا انجام مأموریت‌های اطلاعاتی خاص را آموزش می‌بینند؛ اما گاهی نیز اموری بسیار فراتر از توانمندی انسان از آنان سر می‌زند که کشیدن سیم‌ها و کابل‌های مخابراتی در داخل لوله‌های فاضلاب و یا زدن ردّ جاسوسان دشمن با استفاده از شامه‌ی قوی از آن جمله است. در دهه‌ی ۱۹۷۰، جاسوسان سازمان سیا سنجاقک‌های روباتیک را مورد آزمایش قرار دادند. امروز نیز دانشمندان در حال کاشت نوعی میکروچیپ در بدن پروانه‌ی (بید) زنده هستند تا آن را به دستگاه شناسایی بسیار ریزی تبدیل کنند که قابلیت کنترل از راه دور را دارا باشد.

◄ جاسوسان بال‌دار

در طول جنگ جهانی اول، کبوتران نامه‌بر (ص ۱۸ و ۱۹) نه‌تنها پیام‌های سرّی را جابه‌جا می‌کردند، بلکه مأموریت‌های شناسایی هوایی نیز انجام می‌دادند. آنان برابر آموزش‌های طی کرده، در مسیرهای معینی پرواز و سپس دوربین‌های بسیار ریز و موتوردار همراه خود را در آسمان رها می‌کردند. نوعی فنرِ به‌کار رفته در دوربین، آن را فعال می‌کرد که در زمان‌های از قبل تعیین شده به‌طور خودکار عکس می‌گرفت. کبوتران هنگام بازگشت، عکس‌های گرفته شده از مسیرهای طی شده خود و نیز محل استقرار قوای دشمن را با خود به مبدأ می‌رساندند.

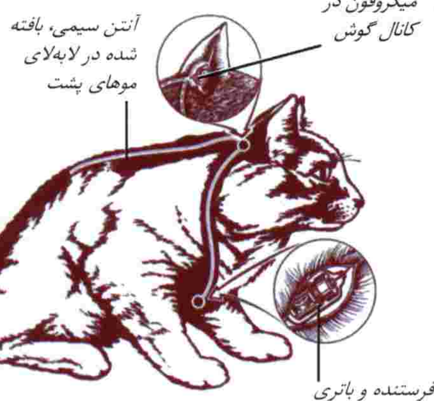

◄ سگ‌های نامه‌رسان

در جنگ جهانی اول، کبوتران نامه‌بر تنها جانوران قادر به حمل پیام نبودند. در این تصویر، یک سگ نامه‌رسان آلمانی در حال جهشی بلند از روی یک مزرعه در سال ۱۹۱۷ را مشاهده می‌کنید. سگ‌ها با سرعتی در حدود دو تا سه برابر انسان می‌دویدند و در مناطقی کارایی داشتند که به‌دلیل تاریکی، امکان علامت‌دهی وجود نداشت، و یا به‌دلیل وجود مِه، تاریکی یا رطوبت بالا، کبوتران قادر به پرواز نبودند.

◄ عملیات کیتی

در ۱۹۶۱، جراحان سازمان سیا به‌منظور تبدیل یک گربه‌ی ماده (کیتی) به یک دستگاه شنود سیار، قطعات الکترونیکی خاصی را در داخل بدن جانور جای دادند. هدف از این اقدام فرستادن گربه به فاصله‌ای نزدیک در مسیر عبور یکی از سران کشورهای آسیایی برای استراق سمع اطلاعاتی بود. فناوری مربوط بسیار موفق عمل کرد. اما کیتی در حین آموزش، هر از گاهی از مسیر تعیین شده، منحرف می‌شد؛ به‌همین دلیل مأموریت لغو و تمام دستگاه‌ها از بدن گربه، خارج شد و کیتی بقیه‌ی عمرش را هم‌چون یک گربه‌ی معمولی سپری کرد.

◄ مرغ ماهی‌خوار ضد زیر دریایی

در جنگ جهانیِ اول، ژنرال اینگل فیلد، فرمانده‌ی نیروی دریایی انگلیس تصمیم گرفت که به مرغان ماهی‌خوار بیاموزد تا با نشستن بر روی روزنه‌ی دیدِ «پریسکوپ»[1] یک زیر دریایی آلمانی، دید آنان را کور کنند. برای این منظور پریسکوپ‌هایی فرضی در دریا ساخته شد؛ اما پرندگان هم‌کاری مفیدی نداشتند. در جنگ جهانی دوم، آمریکایی‌ها در صدد بودند تا با استفاده از مرغ ماهی‌خوار، محل استقرار دشمن را بیابند. آنان مقداری روغن ماهی بر روی دهانه‌ی پریسکوپ‌های فرضی مالیدند تا شاید مرغان تحت آموزش در هنگام گشت‌های معمول خود، روی هدف که دور از ساحل لنگر انداخته بود، بنشینند و دهانه را کور کنند، اما این کار نیز هرگز عملی نشد.

◄ سازمان سیا و موش‌های مرده

مأموران سازمان سیا به‌منظور رساندن اطلاعات سرّی به عوامل جاسوسی خود در مسکو، روده‌ی موش‌های صحراییِ مرده را تخلیه و در شکم جانور، حفره‌ای ایجاد می‌کردند. پس از گنجاندن وسایلی نظیر پول، فیلم و یا اعداد و پیام‌های رمز در داخل این حفره، موش را در خیابان‌های مسکو رها می‌نمودند تا جاسوس آن را برداشته و مورد استفاده قرار دهد. اما گربه‌های گرسنه با حمله به این موش‌ها آن‌ها را از هم می‌دریدند. مأموران سیا برای ترساندن این گربه‌ها مقداری سُس فلفل قرمز را هم روی جنازه‌ی موش‌ها می‌ریختند.

۱- لوله‌ای دارای چند آینه‌ی مقابل هم با زاویه‌ای خاص که از سطح آب بالاتر قرار می‌گرفت و با چرخش به اطراف، امکان نظارت منطقه را برای سرنشینان زیر دریایی فراهم می‌ساخت.

◄ شامه‌ی قوی

در دوران جنگ سرد، مسؤولان اطلاعاتی آلمان شرقی به سگ‌های شِفرد نرِ آلمانی، آموزش دادند تا بوی سگ‌های ماده را ردیابی و آن‌ها را تعقیب کنند. سپس پادریِ محل عبور جاسوسان مظنون را به عصاره‌ی این بو آغشته می‌کردند تا هنگام گذر جاسوس، کف کفشش این بو را به خود جذب کند. در چنین مواقعی سگ‌های شفرد تا حدود سه روز جاسوس را در خیابان‌های برلین تعقیب می‌کردند. روش دیگر، استفاده از پارچه‌ی استریل به‌منظور جذب بوی بدن فرد مظنون از روی محل نشستنش بر روی صندلی اتومبیل یا محل ایستادن وی بود. در صورت نگه داشتن این بو در داخل ظرف‌های شیشه‌ای که هوا به آن راه نداشت، بوی حفظ شده تا چند سال بعد نیز قابل استفاده و ردیابی سگ‌ها بود.

ظرف شیشه‌ای حفظ نمونه‌های بو، در موزه‌ی اشتاسی شهر برلین

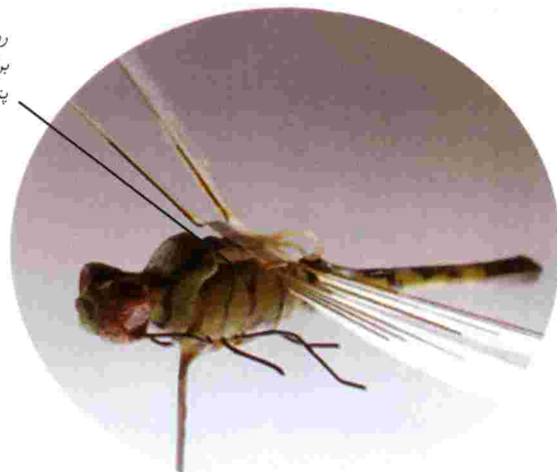
◄ جاسوس جونده

افسران سازمان جاسوسی انگلیس، یک بار با استفاده از موش به استراق سمع از آپارتمان یک جاسوس روسی در شهر لیسبُن، پایتخت کشور پرتغال پرداختند. آنان به موش آموزش دادند تا سیم رادیویی یک میکروفون را که در اتاق زیر شیروانی قرار داشت، از راه ناودان به گیرنده‌ی موجود در آپارتمان زیر اتاق فرد مظنون برساند.

۷ جعل هویت سنجاقک

دفتر تحقیق و توسعه‌ی سازمان سیا در دهه‌ی ۱۹۷۰ با هدف استراق سمع مکالمات مورد نظر، وسیله‌ی پرنده‌ی بدون سرنشین و بسیار ریزی را تولید کرد. این روباتِ شنودِ مکالمات در ابعاد، رنگ و شکل ظاهری، به سنجاقک واقعی شباهت داشت. هر یک از چهار بال پرنده به یک موتور بنزینی بسیار کوچک مجهز بود. در پرواز آزمایشی سال ۱۹۶۷، کارشناسان دریافتند که کنترل این حشره‌ی جاسوس در هوای طوفانی، امری مشکل بود و به‌همین دلیل، پروژه را نیمه‌تمام رها کردند.

روبات شنودِ مکالمات برای پرواز در اطراف پنجره‌ها طراحی شد.

۸ جاسوسان باله‌دار

نیروی دریایی آمریکا به‌منظور گشت در آب‌های ساحلی با هدف یافتن مین، جاسوسان دشمن و خراب‌کاران احتمالی که قصد کار گذاشتن مواد منفجره در بدنه‌ی کشتی‌ها را دارند، دلفین‌ها و شیرهای دریایی را آموزش داده است. دلفین‌ها قابلیت گذراندن آموزش در عکس‌برداری سرّی از طرح بدنه‌ی کشتی‌ها را نیز دارا هستند. به اعتقاد برخی از کارشناسان، نیروی دریایی آمریکا حتی در صدد تجهیز دلفین‌ها به نوعی سلاح پرتابِ دارتِ سمّی بوده تا راه نفوذ غواصان جاسوس دشمن را سد کنند؛ هرچند مقامات نیروی دریایی، این موضوع را انکار می‌کنند.

بید(پروانه‌ی) جاسوس

◄ بیدهای رایانه‌ای

اخیراً دانشمندان به‌منظور بهره بردن از بیدها (پروانه‌ها) در جمع‌آوری یا ارسال اطلاعات سرّی و نیز کنترل حرکات این حشره، جاسازی نوعی ریز رایانه (میکرو کامپیوتر) در داخل بدن بیدها را مورد آزمایش قرار داده‌اند. حسگرهای الکترونیکی، ارتعاشات ماهیچه‌های بال حشره را به برق مورد نیاز این رایانه تبدیل می‌کنند. هدف از انجام این پروژه، تجهیز بید به امکانات شناسایی برای بهره‌برداری در مأموریت‌های اطلاعاتی است که انجام آن‌ها برای جاسوسان انسانی، بسیار خطرناک خواهد بود.

پیام‌های سرّی

کار موفق جاسوسان، به برقراری سریع و امن ارتباطات آنان بستگی دارد. عامل سرعت، امری حیاتی است؛ زیرا اطلاعات به‌سرعت ارزش و تازگی خود را از دست می‌دهند، و رازداری، امری بسیار ضروری در حفاظت از جان جاسوس و پیام‌های سرّی است. جاسوسان تقریباً همیشه قادر بودند با استفاده از امواج رادیویی با مناطق دوردست، ارتباط برقرار کنند. اما هر کسِ دیگری نیز که طول موج صحیح را می‌یافت، از متن پیام رادیوییِ آگاه می‌شد. مأموران ضد اطلاعات با استفاده از سه دستگاه گیرنده (روش مثلثی) به‌راحتی و در کم‌تر از چند دقیقه محل اختفای فرستنده را کشف و جاسوس را دست‌گیر می‌کردند. امروز با اتصال تلفن همراه به اینترنت می‌توان تمام قابلیت‌های ارتباطی دستگاه‌هایی نظیر آن‌چه را در این صفحه مشاهده می‌شود، نمونه‌برداری (کپی) کرد.

هدفون‌ها سبب می‌شدند که صدای پخش شده، فقط به گوش جاسوس برسد.

فرستنده توسط این دوشاخه یا نیروی باتری به‌کار می‌افتد.

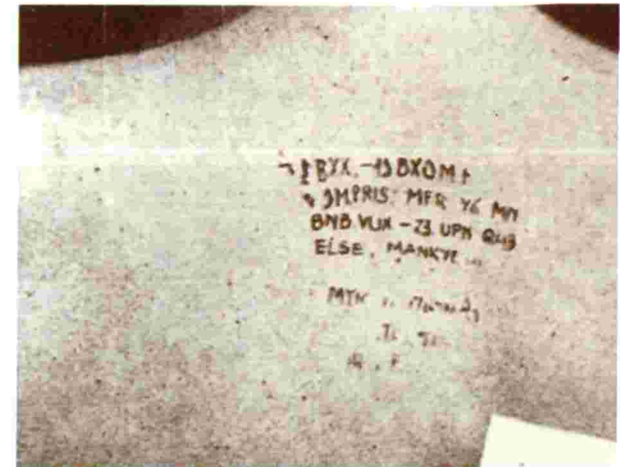
کلّ دستگاه استراق سمع حدود ۱۵ کیلو وزن دارد و در داخل این ساک دستی جای می‌گیرد.

راهنمای کد و رمز دستگاه

فیش هدفون

تنظیم کننده‌ی ولتاژ

دکمه‌ی تنظیم فرکانس

▲ حمل پیام توسط انسان
در پاره‌ای موارد، جاسوسان با حمل اطلاعات، جان خود را به خطر می‌اندازند. در این شکلِ متعلق به جنگ جهانی اول، پیامی سری را با جوهر نامرئی بر پشت جاسوس بلژیکی نوشته‌اند. البته در این مورد، متن پیام لو رفت و جاسوس دست‌گیر و اعدام شد.

▲ رادیو، مدرک جرم
یک زوج انگلیسی در زیر کف آشپزخانه‌ی منزل‌شان یک فرستنده‌ی رادیویی پنهان کرده بودند و با استفاده از آن، اطلاعات مربوط به زیر دریایی انگلیس را به روسیه می‌فرستادند. آنان منزل خود را در غرب لندن و در کنار سه فرودگاه پر تردد انتخاب کرده بودند تا امواج سرّی‌شان در میان انبوه تماس‌های برج مراقبت و خلبان، توجه کسی را جلب نکند. پس از دست‌گیری، مدرک جرم آن دو در دادگاه سال ۱۹۶۱، رادیو بود.

◄ عکاسی میکرودات (نقطه‌های میکروسکوپی)
دوربین‌های میکرودات دارای ساختاری ساده با ابعادی آن‌چنان کوچک هستند که به‌راحتی می‌توان دور از چشم دیگران پنهان‌شان کرد؛ اما عکاسی میکرودات، کار دشواری است. اگر جاسوسان هنگام ظاهر کردن عکس این دوربین‌ها مهارت و دقت کافی نداشته باشند، خواندن نقطه‌ها غیر ممکن خواهد بود.

دوربین میکرودات
(در اندازه‌ی واقعی)

◄ میکرودات
هنر عکاسی، روش ساده‌ای برای ارسال سرّی اطلاعات در اختیار جاسوس قرار می‌دهد. جاسوس با عکس گرفتن از اسناد با دوربینی خاص، میکرودات (نگاتیوی حدود ۱۰۰ برابر کوچک‌تر از عکس واقعی) تهیه می‌کند! متن شکل مقابل را می‌توان تا رسیدن به ابعاد یک نقطه، کوچک کرد و سپس آن را بی هیچ جلب توجهی در میان کلمات یک نامه‌ی عادی، جاسازی نمود. جاسوس دریافت کننده‌ی نامه به‌کمک یک میکروسکوپ، تمام کلمات پیام سرّی را خواهد خواند.

با روش میکرودات، پیام را تا رسیدن به ابعاد یک نقطه‌ی معمولی هم می‌توان کوچک کرد!

درپوش یدکی

برای تغییر فرکانس، این فیش کریستال جا زده می‌شود.

در صورت نبود برق شهر، بست‌های سوسماری فرستنده به باتری وصل می‌شد.

محل جا زدن سیم ۱۸ متری آنتن

سیم‌های یدکی در این محفظه نگه‌داری می‌شد.

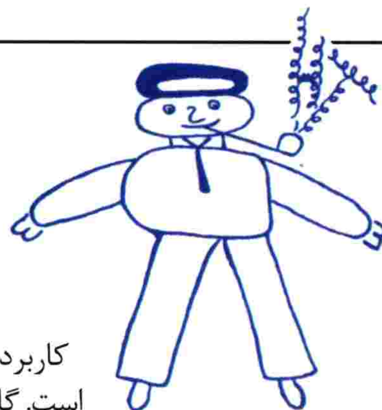
ضربه زدن به کلید، پیام‌های کددار را تا نقطه‌ای ارسال می‌کند که پالس‌های کوتاه امواج رادیویی به آن می‌رسند.

▲ مأمور مخفی نروژ
هنگام تهاجم نیروهای آلمان به کشور بی‌طرف نروژ در ۱۹۴۰ میلادی، «اولاف رِد اُسلِن» توسط یک قایق بادبانی از کشور گریخت. با ورود قوای کمکی انگلیس وی به‌عنوان اپراتور پیام‌های رادیویی، آموزش دید و در ۱۹۴۳ به نروژ بازگشت و در پایگاه دریایی کریستیان‌سان، اطلاعات مهمی را در خصوص تحرکات کشتی‌های آلمانی از جاسوسان خودی دریافت کرد. اولاف در یک کمپ استتار شده در میان درختان بندر کریستیان‌سان، پیام‌ها را به‌شکل کد رمزدار در می‌آورد و به انگلیس مخابره می‌نمود. وی برای این منظور نوعی دستگاه رادیویی (شکل مقابل) را به‌کار برد. رمزگشایی نامه‌ی او امری ناشدنی به‌نظر می‌رسید، زیرا از مجموعه‌ای از اعداد اتفاقی ظاهراً غیر مربوط تشکیل شده بود که فقط خود او و سازمان جاسوسی انگلیس قادر به کد شکنی آن بودند.

اولاف اُلسن در حال کار با رادیوی چمدانی در یک پایگاه استتار شده، در سال ۱۹۴۴

کُدها و رمزهای کلیددار

مأموران اطلاعاتی به‌منظور برقراری ارتباط نامحسوس و سرّی نگه داشتن پیام‌های خود از «کدها» و «رمزهای کلیددار» استفاده می‌کردند. در کدها هر یک از اعداد، حروف و یا نمادها، جانشین یک کلمه یا حتی کل مفهوم پیام‌ها یا علایم می‌شوند. برخی از کدها دارای کاربرد عام و برای بیش‌تر مردم، قابل درک هستند، مانند کد پستی که بیانگر آدرس دقیق یک مکان است. گاهی اوقات جاسوسان برای ارسال سریع‌تر پیام‌ها از الفبای مورس (مجموعه‌ای از نقطه و خط فاصله) استفاده می‌کنند که برای تمام کاربرهای مخابرات و تلگراف، قابل درک سریع است؛ اما برخی دیگر از کدها و رمزهای کلیددار، بسیار پیچیده هستند و رمزگشایی آن‌ها دشوار به‌نظر می‌رسد. به‌منظور رمزگشایی پیام رمزهای کلیددار (شکل، عدد، حرف یا نماد) باید «کلید» سرّی حل معما (عدد، کلمه و یا حتی شعر) را در اختیار داشت. هر کس که کلید این رمزها را در اختیار داشته باشد، قادر به شکستن رمز و تبدیل آن به متن ساده خواهد بود. بدون کلید، این رمزها مفاهیمی بدون معنی هستند.

راهنمای کدبندی، در صفحات بسیار ریزی نوشته می‌شوند؛ بنابراین «وون کورمو» به‌راحتی آن‌ها را پنهان می‌کرد.

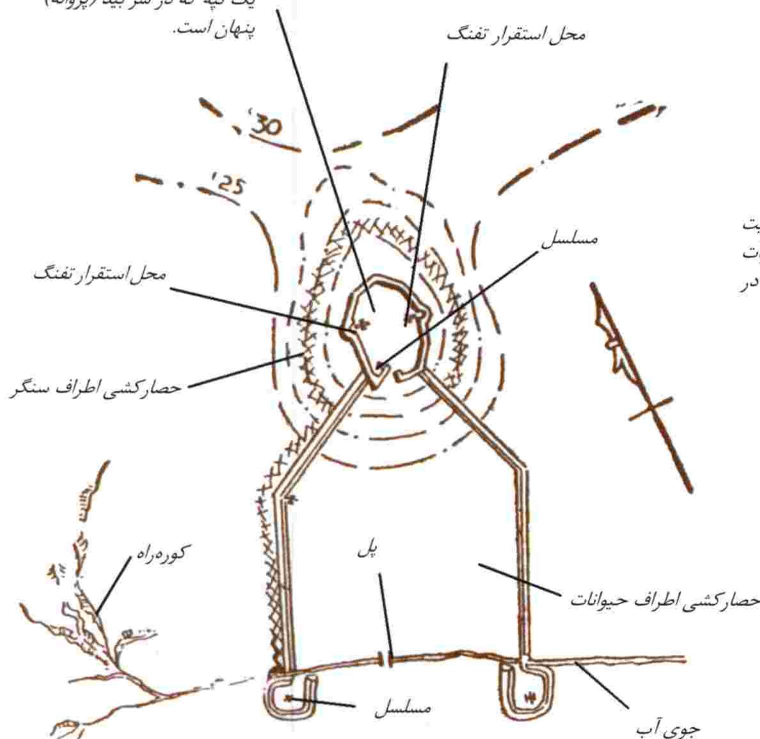
◄ راهنماهای کدبندی

با استفاده از این راهنماها متن عبارت‌های معمولیِ عملیاتی را به حروف و کلمات رمز و یا برعَکس تبدیل می‌کردند. این کار هم صرفه‌جویی در زمان و حجم و هم امنیت پیام‌های سرّی را در پی داشت. این صفحه‌های بسیار ریز (شکل) در کیف دستی «وون کورمو»، جاسوس جنگ جهانی دوم جای داشتند.

◄ صفحه‌ی رمز کلیددار

این صفحه‌ی فلزیِ رمز کلیددار (شکل) که در ۱۸۰۲ میلادی ابداع شد، فقط شش سانتی‌متر قطر دارد. با چرخش دو دایره‌ی داخلی، عقربه در مقابل یکی از حروف یا اعداد دو دایره‌ی بیرونی می‌ایستد. در این صفحه هر یک از اعداد یا حروف، جانشین عدد یا حرف دیگری می‌شوند که اطلاع از آن، کلید حل معما و شکستن رمز و در نهایت آگاهی از متن سرّی پیام است. به‌عنوان مثال اگر حرف «W» کلید حرف «E» باشد، هنگام رمزگشایی پیام باید به‌جای تمام حروف «E» از حرف «W» استفاده شود.

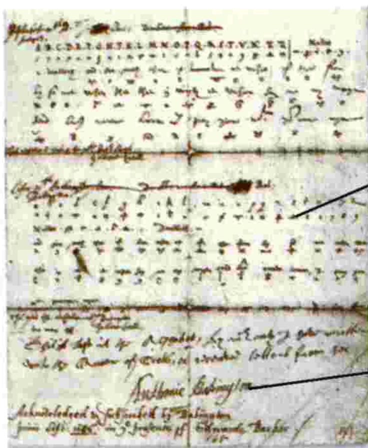
▲ رمز کلیددار یک سنگر

در واقع در طراحی ساده‌ی بادن پاول، طرحی سرّی از یک سنگر نظامی دشمن پنهان شده بود. وی بعدها مدرسه‌ی پیشاهنگی پسران را تأسیس کرد و مهارت‌های جاسوسی‌اش را به نوجوانان نیز آموخت.

▲ طراحی‌های پروانه‌ای

یکی از جاسوسان کارکشته به‌نام رابرت بادن پاول به‌منظور انجام مأموریت جمع‌آوری اطلاعات در مونته‌نگرو در سواحل دریای آدریاتیک، خود را کلکسیونر پروانه جا زد. وی در آن‌جا تصویر این بید (شکل) را طراحی کرد و به انگلیس فرستاد.

وجـود عـدد در میان نمادها بیانگر نام افراد

حروف کـدداری که توسـط آنتونی بابینگتون امضا شد، خبر از توطئه‌ی احتمالی برای ترور الیزابت اول می‌داد.

▲ کد رمزدار سلطنتی

مـاری، ملکه‌ی اسـکاتلند پیام‌های ارسـالی برای متفقین در آن سـوی دیوارهای زندان را با کد رمز می‌فرسـتاد. هنگام رمزگشایی این کدها هر نمادی همواره بیانگر یک حرف خاص (بدون تغییر کد) بود تا پیام‌ها راحت‌تر و زودتر به متن تبدیل شوند.

▲ تسریع کدگذاری و رمزبندی

سربازان آلمانی (تصویر) و دیپلمات‌های هم‌کار آنان در دهه‌ی ۱۹۳۰ و در خـلال جنـگ جهانی دوم، دسـتگاه رمزگذاری به‌نام «انیگما» را ابداع کردند. امواج ارسـالی از این دسـتگاه، رمزگشـایان دشمن و کسـانی را که سـعی در شکستن رمز پیام‌هـا داشـتند، سـردرگم و منحرف می‌سـاخت. مأموران سـازمان اطلاعات مخفی لهسـتان به‌کمک جاسوسی که در دفتر کدگذاری آلمان‌ها اجیر کرده بودند، تا سال ۱۹۳۸ موفق به رمزگشـایی حدود ۶۵ درصد پیام‌های آلمان‌ها شدند و این روش کار را در ۱۹۳۹ (آغـاز جنگ دوم) در اختیار انگلیس و فرانسه نیز قرار دادند.

لامپ‌هـای یدکی در داخل درب دستگاه

لامپ‌هایی که در پشت صفحه‌نمایش حروف‌دار، روشن می‌شـد، حروف و نمادهـای رمزبنـدی شـده را نشـان می‌داد.

موقعیت (محـل) قرار گرفتـن چرخک‌هـای حـروف، کدبنـدی هر یک از حروف را کنترل می‌کرد.

پس از ثبـت هـر حـرف، چرخـک گردانده می‌شود تا امکان تکرار در رمزبندی از بین برود.

فشردن کلید کد رمزدار

اتصـال فیش‌هـا و رابط‌هـا پیچیده‌تـر شدن کدهای رمزدار را در پی دارد.

ترکیـب چرخک‌ها و فیش‌ها میلیاردها کد جدیـد را پدید می‌آورد.

Klappe schließen

◄ طرز کار دستگاه انیگما

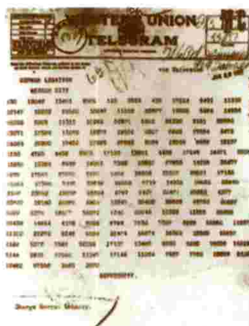
پس از تنظیم فیش‌ها و سه یا چهار چرخک، عمل کدگذاری و رمزبندی به‌صورت خودکار انجام می‌شـد. فشـردن کلید یک حرف، لامپ حرف دیگری را روی صفحه‌نمایش روشن می‌کرد و هر بار حرفِ کدگذاری شـده، تغییر می‌یافت. هنگام کدشـکنی و رمزگشایی در مقصد، عکس همین روش توسط دستگاه انیگما اِعمال می‌شد. بدون وجود دستگاه انیگما و آگاهی از نحوه‌ی تنظیم فیش‌ها و چرخک‌های آن، رمزگشایی پیام‌های رمز غیر ممکن بود. اما اطلاعات به‌دسـت آمده توسـط جاسوسان و ساخت دسـتگاه مشابه انیگما توسط سازمان اطلاعات لهستان به انگلیسی‌ها کمک کرد تا طی عملیاتی به نام «اولترا» رمز اکثر پیام‌های آلمان‌ها را بشکنند. چگونگی انجام این عملیات در سال ۱۹۷۲ فاش شد.

رمزگشایی و تفسیر پیام‌های سرّی

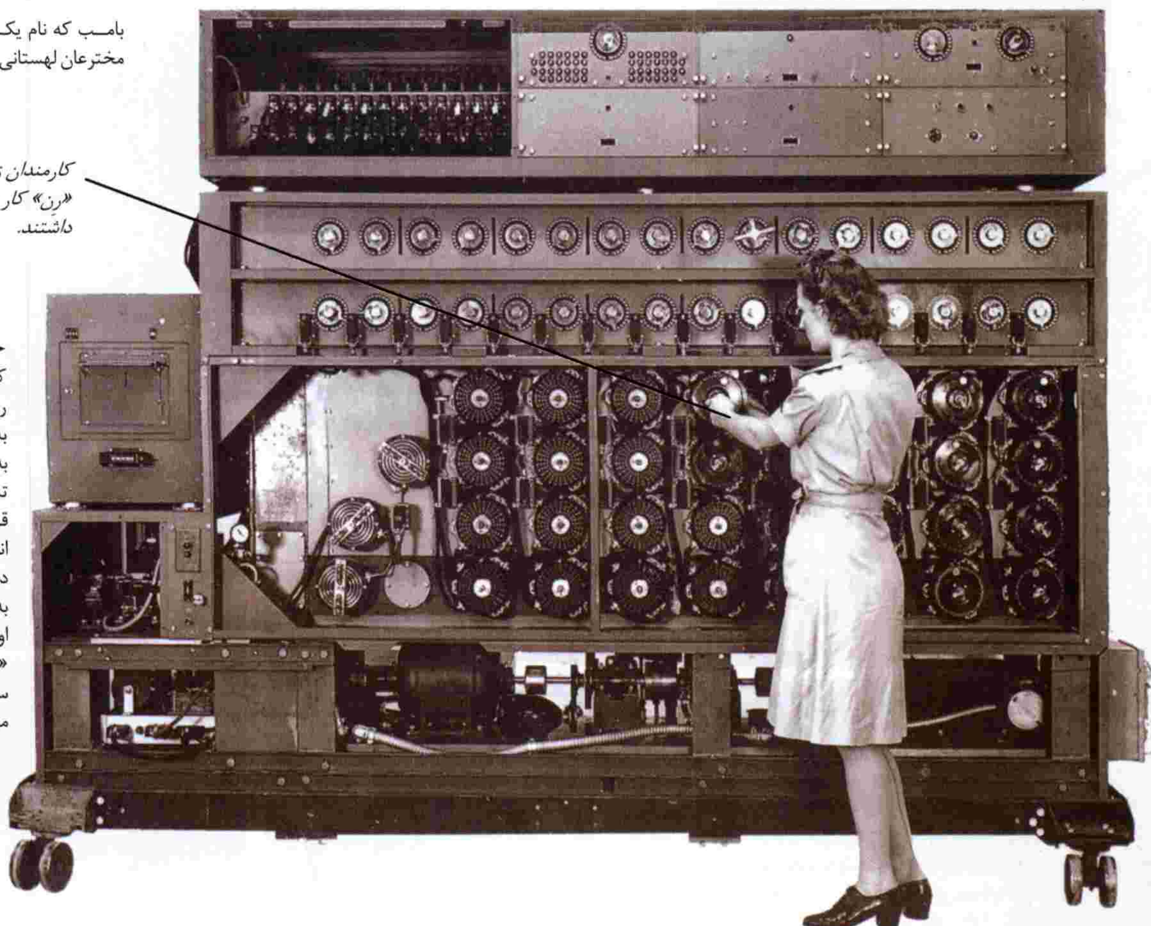

▲ کارمندان رمزشکن
مرکز رمزشکنی انگلیس در جنگ جهانی دوم در نزدیکی شهر لندن قرار داشت. در این مرکز هر روز ۵۰۰۰ کارمند، روی حدود ۲۰۰۰ پیام سرّی کار می‌کردند.

کدگذاری رمزدار، به سرّی ماندن پیام‌های مهم، کمک فراوانی کرد، اما قادر به از بین بردن کامل معنای پیام نبود؛ زیرا معنای نهفته در هر پازل یا جدولی، در داخل خود معما نهفته است. دشمنی که قصد شکستن علایم و رمز یک پیام سرّی را دارد، بسیار سخت و بی‌وقفه کار می‌کند. سازمان‌های جاسوسی به‌منظور انجام این کار، کارشناسانی معروف به «کدشکن» را استخدام می‌کنند که کارشان تحلیل کدها و رمزهای مهم است. در رمزهای جایگزینی (ص ۲۴ و ۲۵)، تحلیلگران کدشکن ابتدا با شمارش تعداد هر حرف کارشان را آغاز می‌کنند. به‌عنوان نمونه در زبان انگیسی حرف «E» بیش از حروف دیگر تکرار می‌شود؛ بنابراین اگر در متنی تعداد حرف «W» بیش از بقیه‌ی حروف، تکرار شود، به‌احتمال قوی حرف «E» باید جانشین حرف «W» شود. گام بعدی، یافتن کلمات دو حرفی است که به حرف «E» ختم می‌شوند که فقط چهار کلمه‌ی «HE» (او)، «ME» (مرا)، «BE» (بودن) و «WE» (ما) را شامل می‌شود. سپس حروفی را که به‌تنهایی دارای معنای مستقل هستند، در نظر می‌گیرند که فقط دو حرف «A» (یک) و «I» (من) است. کارشناسان کدشکن با بهره‌گیری از چنین ترفندها و حتی محاسبات پیچیده‌تر مبادرت به شکستن رمزهای پیام‌های سرّی می‌کنند؛ هرچند این کار، گاهی ممکن است صرف وقت بسیار طولانی‌ای را در پی داشته باشد. رایانه‌ها انجام چنین محاسباتی را تسریع می‌بخشند؛ اما کارشناسان کدشکن باید بسیار پر حوصله باشند. در یکی از این‌گونه موارد در قرن هفدهم میلادی یکی از رمزگشایان عرب مدت هفده سال تلاش کرد تا متن دقیق یک پیام رمز کلیدار را در اختیار شاه مراکش قرار دهد!

◄ تلگراف زیمِرمان
این تلگراف (شکل) که توسط آلمان‌ها با رمزی پیچیده برای سفیر کشورشان در مکزیک ارسال شده بود، در ۱۹۱۶ رمزشکنی شد. در این پیام سرّی به مکزیک پیشنهاد شده بود که ضمن اتحاد با آلمان به سه ایالت جنوبی آمریکا حمله کند. آمریکا که به‌طور کامل یکه خورده بود، فوری به‌نفع انگلیس وارد جنگ شد. شاید بتوان شکستن رمز این پیام را مهم‌ترین رویداد جاسوسیِ زمان جنگ در جهان تلقی کرد.

بامب که نام یک دستگاه بستنی‌ساز بود، توسط مخترعان لهستانی به دستگاه رمزشکن جدید اطلاق شد.

کارمندان زن نیروی دریایی به نام «رِن» کار با دستگاه را بر عهده داشتند.

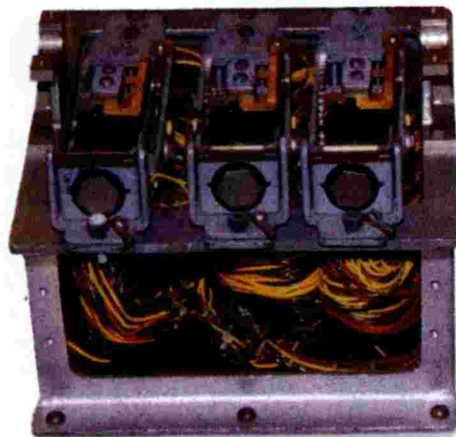
◄ عملکردی شبیه به بمب
کارشناسان کدشکن لهستانی در مرکز رمزشکنی خود برخی از اولین رایانه‌ها را به خدمت گرفتند. دستگاه ابداعی آنان به نام «بامب» (بُمب) در عرض دو ساعت تمام ترکیبات احتمالی حروف و محل قرار گرفتن اعداد چرخک‌های دستگاه انیگمای آلمانی را محاسبه می‌کردند. دستگاه بامب پس از کشف رمز پیام‌ها به‌طور خودکار از کار می‌ایستاد. بعدها اولین رایانه‌ی الکترونیکی جهان با نام «کالوسوس» اختراع شد که زمینه‌ساز ساخت لپ‌تاپ‌های امروزی شناخته می‌شود.

◄ در هفتم دسامبر ۱۹۴۱، جنگنده‌های ژاپنی بندر پرل هاربُر را بمباران کردند.

▲ پیش‌بینی در بندر هاربر

کارشناسان رمزشکن آمریکایی با شکستن رمز کدهای دستگاه پرپل ژاپن پیش‌بینی کردند که هواپیماهای ژاپنی‌ها در هفتم دسامبر ۱۹۴۱ حمله خواهند کرد، اما از زمان و مکان آن آگاه نبودند. جاسوسی به نام پوپُف با به‌دست آوردن و شکستن رمز یک پیام سرّی میکرودات و سؤالات مطرح شده در آن، در خصوص بندر هاربر از این حمله آگاه شده بود. اما اطلاعات وی کافی نبود؛ زیرا حمله‌ی غافل‌گیر کننده و برق‌آسای ژاپنی‌ها در ساعت شش صبح که هنوز سربازان آمریکایی در خواب بودند، در بندر هاربر در هوایی انجام شد. این حمله منجر به کشته شدن ۲۳۰۰ نظامی آمریکایی و غرق شدن ناو جنگی آنان و نیز کشاندن پای آمریکا به جنگ جهانی دوم شد.

▲ رمزشکن پِرپِل

رمزشکن «پرپل» ژاپنی هم مانند دستگاه انیگمای آلمانی (ص ۲۴ و ۲۵) با استفاده از بُردهای فیش‌دار قادر به ایجاد تعداد بی‌شماری از کلیدهای رمزبود؛ اما در آن به‌جای چرخک، دکمه تلفن به‌کار می‌رفت. تیمی از کارشناسان رمزشکن آمریکایی با شبیه‌سازی ساز و کار این دستگاه، طرز کار آن را یافتند و رمزها را شکستند.

AMERICAN COMMISSION TO NEGOTIATE PEACE

PASS No. 92

Permit Bearer YARDLEY, H.O., Capt.

To enter HOTEL CRILLON,
4 PLACE DE LA CONCORDE

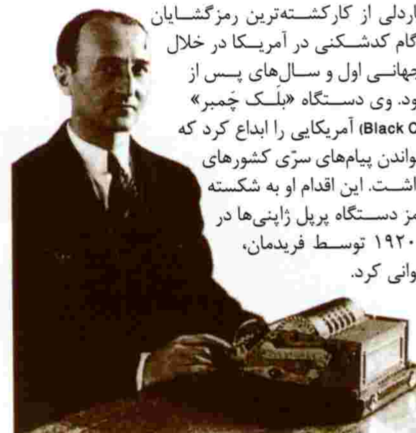

Signature of Bearer

R. H. VAN DEMAN
Colonel. General Staff
U. S. A.

گذرنامه‌ی امنیتی هربرت یاردلی

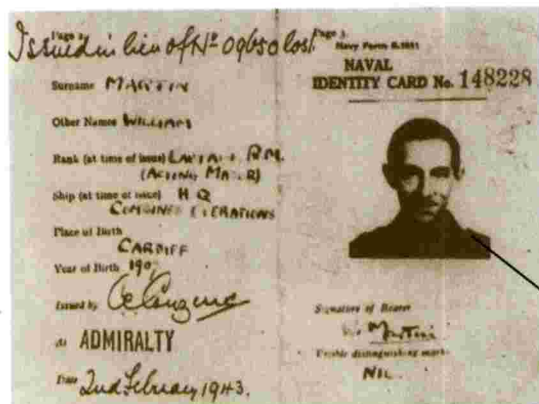

◄ پیش‌گامان رمزگشایی

هربرت یاردلی از کارکشته‌ترین رمزگشایان و پیش‌گام کدشکنی در آمریکا در خلال جنگ جهانی اول و سال‌های پس از جنگ بود. وی دستگاه «بلَک چِمبر» (Black Chamber) آمریکایی را ابداع کرد که توانایی خواندن پیام‌های سرّی کشورهای دیگر را داشت. این اقدام او به شکسته شدن رمز دستگاه پرپل ژاپنی‌ها در دهه‌ی ۱۹۲۰ توسط فریدمان، کمک فراوانی کرد.

▲ تیم زن و شوهر

ویلیام فریدمان، فرمانده‌ی آمریکایی روسی‌الاصل، تیمی را در مرکز اطلاعات نظامی آمریکا تحت فرمان داشت که رمز دستگاه پرپل ژاپنی‌ها را شکستند. وی در هر دو جنگ جهانی این مسؤولیت را بر عهده داشت. همسر فریدمان به نام الیزابت در دهه‌ی ۱۹۲۰، کدهای قاچاق فروشان را رمزگشایی کرد. در آن زمان ورود الکل به آمریکا ممنوع بود.

Issued in lieu of No 09650 lost.

NAVAL IDENTITY CARD No. 148228

Surname MARTIN

Other Names WILLIAM

Rank (at time of issue) CAPTAIN R.M. (ACTING MAJOR)

Ship (at time of issue) H Q COMBINED OPERATIONS

Place of Birth CARDIFF

Year of Birth 1907

Issued by

at ADMIRALTY

Date 2nd February 1943.

Signature of Bearer W. Martin

Visible distinguishing marks NIL.

کارت شناسایی ساختگی سرگرد مارتین

عکس شخص زنده‌ای که بسیار شبیه به سرگرد مارتین بود.

◄ سرباز مرده

در ۱۹۴۳، آب دریا جسد یک سرگرد انگلیسی به نام مارتین را به سواحل اسپانیا (نزدیک مرز ایتالیا) رساند. از کاغذهای همراه وی مدارکی دال بر حمله‌ی متفقین به یونان به‌دست آمد. اما در واقع سرگرد مارتین، فردی غیر نظامی بود که در اثر بیماری سخت مرده بود. نیروهای اطلاعاتی متفقین لباس نظامی بر تنش کرده، وی را به‌همراه مدارک جعلی هدفمند از داخل زیردریایی به‌سواحل اسپانیا فرستاده بودند. این کار آلمانی‌ها را گم‌راه کرد و آنان به‌سرعت راهی یونان شدند و فقط تعداد اندکی سرباز را در سیسیل که هدف واقعی متفقین بود، باقی گذاشتند.

ته‌بلیت‌های ساختگی توسط نیروهای امنیتی که سبب شد داستان سرگرد مارتین، واقعی جلوه کند.

پنهان کاری

در زمان‌های گذشــته، مأموران مخفی دارای ظاهری شبیه به هم با پالتو یا بارانی یکســان بودند. جاسوس وسایل مورد نیازش را در زیــر بارانــی‌اش که با هدف تغییر هویــت واقعی و پنهان‌کاری بر تن داشــت، حمل می‌کــرد. برخی مأمــوران نیز از روش‌های منحرف کننده‌تری اســتفاده می‌کردند. «خاویر دوئــن» که جاســوس لویی پانزدهم بود، تا چند ســال با لباس و ســر و وضــع زنانه تردد می‌کــرد. از نگاه جاســوس امروزی، پنهان‌کاری فقط در مواقــع ضروری و با ظرافت خاص انجام می‌شــود. او اغلب با ظاهری طبیعی تردد می‌کند تا حتی در میان انبوه جمعیت نیز توجه کســی را جلب نکند. جاسوســان برای پنهان کردن خود از وسایلی با ظاهری عادی اســتفاده می‌کنند. پیام سرّی‌ای که در داخل یک ساعت در حال کار جاسازی شود، حتی در بازرســی‌های دقیق نیز ممکن اســت به‌چشــم نیاید. مأموران مخفی بــا ریز کردن هر چه بیش‌تر متن پیام‌های ســرّی، آن‌ها را در اشــیای بسیار ریز جاسازی می‌نمایند. پنهان کردن لوازم بزرگ‌تر کاری دشــوار است؛ اما یک جاســوس کارکشته و با تجربه، تجهیزات ســنگینی نظیر موتور تانک و حتی افراد آدم‌ربایی شــده را نیز با مهارت، پنهان می‌ســازد.

بند ساعت

چشمی دید سمت راست

لنزها

چشمیِ دید مستقیم

تنظیم نور دوربین

دکمه‌ی تنگ و گشاد کردن روزنه

◄ دوربین‌های جاسوسی
دوربین‌های جاسوسی که به‌طور ناپیدا در داخل کتاب، کلاه و یــا گردن‌بند جای می‌گرفتند، در دهه‌ی ۱۸۸۰ میلادی ساخته شدند. در ۱۸۹۳، جاسوســان با اســتفاده از دوربین‌هایی به‌شکل ســاعت‌های مچی، عکس می‌گرفتند. این ساعت دوربین‌دار (شکل) که متعلق به سال ۱۹۴۸ است، به‌کمک دیسکی به‌قطر ۲/۵ سانتی‌متر هر بار هشت عکس به بزرگی ناخن دســت انســان می‌گرفت.

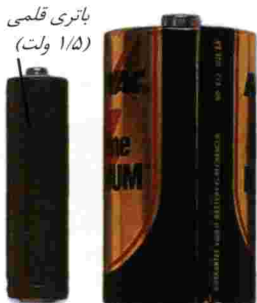
◄ بشکه‌های سلطنتی
مــاری، ملکه‌ی اســکاتلند که در زندان الیزابــت اول محبوس بود، پیام‌هایی سرّی را درون بشکه‌های آب بــرای طرف‌دارانش در بیرون می‌فرستاد. وی پیام‌های کدبندی شــده‌اش را درون کیسه‌های ضد آب (شــاید کبد جانوران) بسته‌بندی می‌کرد و آن‌ها را از سوراخ درب بشکه به داخل می‌فرستاد. پاســخ پیام‌های او نیــز با همین روش به دستش می‌رسید. پست‌چی ملکه که جاسوســی دوجانبه بود، این ترفند را به وی آموخت.

ماری، ملکه‌ی اسکاتلند

درپوش چوبی درهنگام پر بودن بشکه، آن را به طور کامل آب‌بندی می‌کند.

باتری قلمی (۱/۵ ولت)

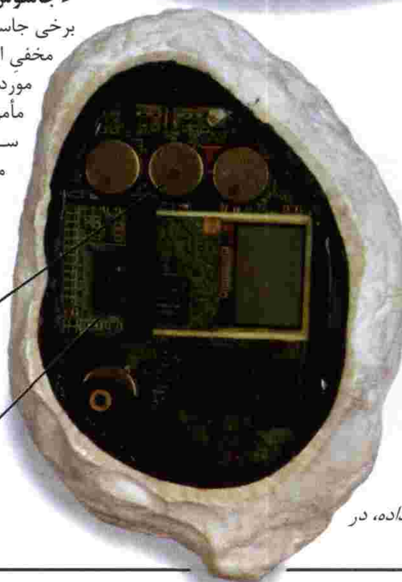
محفظه‌ای که یک حلقه فیلم را به‌راحتی در خود جای می‌دهد.

پایه‌ای با گیره‌ی آهن‌ربایی برای باز کردن

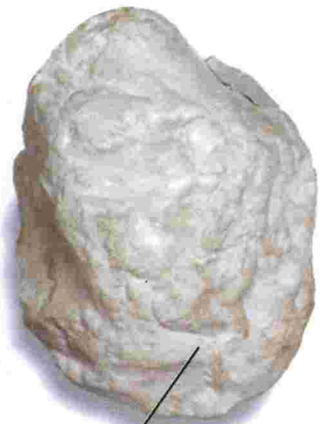
◄ باتری‌های جاسازی شده
این وســیله‌ی جاســازی شــده، در ظاهر نوعــی باتری معمولی اســت کــه نیروی روشن کردن یک لامپ را تأمین می‌کند؛ اما در واقع یک محفظه‌ی مخفی در داخل آن تعبیه شده است.

◄ جاسوس دیجیتالی سنگی
برخی جاسوســان، پیام‌های ســرّی خــود را در مکان‌های مخفیِ از قبل تعیین شده، پنهان می‌کنند تا به مأمور مورد نظر برسد؛ زیرا این کار بسیار امن‌تر از دیدار با مأمور اســت. سازمان اطلاعات انگلیس (اینتلیجنت ســرویس) به‌منظــور دریافت، ذخیره و یا ارســال مجــدد پیام‌ها برای مأمور خود در مســکو از این دســتگاه که داخل یک ســنگ جاســازی شده اســت، اســتفاده می‌کرد تا جلب توجه نکند. چنین مکان‌هایی را از هر جای جهان می‌توان در اینترنت هم ایجاد کرد.

سه باتری گرد کوچک، برق دستگاه را تأمین می‌کنند.

آی‌ســی‌های کوچک، امکان برقراری مکالمــه‌ی ســرّی با مأمــور مخفی را فراهم می‌سازند.

این سنگ که دستگاه جاسوسی را در خود جای داده، در کنار یک جاده‌ی پر تردد رها شده است.

پرینت موجود از
عکس خاویر دوئن

► بانوی مرموز

«خاویر دوئِن» شمشیرباز و وکیل زبردستی بود. در ۱۷۵۶ وی کار خود را به‌عنوان جاسوس لویی پانزدهم، پادشاه فرانسه آغاز کرد. خاویر به دربار روسیه نفوذ کرد تا اعتماد ملکه را جلب کند؛ در ضمن با مراوده‌ی اطلاعات با انگلیس به جاسوسی دو جانبه تبدیل شد. او سال‌های پایان عمرش را به‌عنوان زن در لندن گذراند و پس از مرگش بسیاری از اطرافیان که هویت واقعی‌اش را نمی‌شناختند و از مرد بودنش آگاه نبودند، به‌شدت یکه خوردند.

نگرانی دوئن این بود که گاهی فراموش می‌کرد کلاه مردانه بر سر دارد یا زنانه.

چهار چهره‌ی متفاوت از «دوکز»، جاسوس انگلیس در مسکو

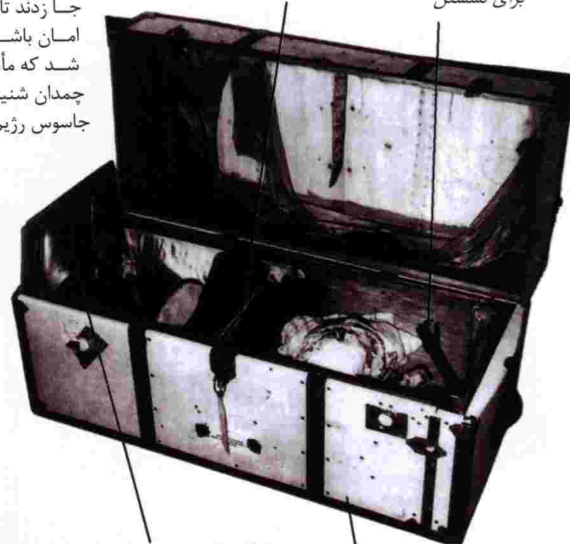

► یک افسر اطلاعاتی

«پل دوکز» که رییس سازمان اطلاعاتی انگلیس در روسیه بود، در تغییر چهره، تبحر ویژه‌ای داشت. وی در ۱۹۱۷ که کمونیست‌ها در روسیه قدرت را به‌دست گرفتند، در مسکو حضور داشت. او به‌طرز ماهرانه‌ای خود را یک افسر اطلاعاتی کمونیست با نام پتروفسکی جا زده بود، اما در انگلیس مأمور اس‌تی ۲۵ نامیده می‌شد.

▼ جاسوس صهیونیستی

در ۱۹۶۴ یک جاسوس اهل رژیم صهیونیستی به نام «مُردکا لوک» را پس از خوراندن داروی بی‌هوش کننده، در داخل یک چمدان از ایتالیا به مصر، فراری دادند. این چمدان را به‌عنوان بسته‌ی پستی دیپلماتیک جا زدند تا از بازرسی مأموران گمرک در امان باشد. وی زمانی از چمدان خارج شد که مأمور گمرک صدایی را از داخل چمدان شنید و او را آزاد کرد. لوک مدت‌ها جاسوس رژیم اشغالگر قدس در ایتالیا بود.

بست‌ها از آرنج و گردن محافظت می‌کردند.

محل کوچکی برای نشستن

تورفتگی‌های چرمی برای قرار گرفتن پاها

طول چمدان فقط ۱۳۷ سانتی‌متر بود.

جاسوسی در زمان جنگ

ارتش‌های موفق در جنگ به نظامیانی وابسته هستند که توان تحلیل قوای دشمن و ارزیابی وضعیت زمین‌های پیش رو را داشته باشند. این نظامیان لزوماً جاسوس نیستند. اکثر افراد ارتش به‌صورت علنی لباس نظامی بر تن دارند و در صورت دست‌گیر شدن توسط دشمن بقیه‌ی دوران جنگ را در اسارت به‌سر می‌برند؛ اما جاسوسان در لباس مبدل فعالیت می‌کنند و به جمع‌آوری اطلاعات سرّی می‌پردازند. بر این اساس هر کس با لباس غیر نظامی در مناطق جنگی دست‌گیر شود، جاسوس به‌حساب می‌آید و به‌احتمال قوی اعدام می‌شود. با وجود چنین عاقبت تلخی، جاسوسان تقریباً در تمام جنگ‌ها حضوری مؤثر دارند. فردریک کبیر، پادشاه آلمان در قرن هجدهم میلادی همواره در خصوص تعداد همراهانش فخر می‌فروخت. وی در حالی که یکی از فرماندهان شکم‌پرست فرانسوی را دست می‌انداخت، گفت: "همیشه صد آشپز در پشت او حرکت می‌کنند؛ حال آن که در پیشاپیش من یک‌صد جاسوس در حرکت هستند!"

۸ مرگ یک جاسوس
در خلال جنگ‌های انقلابی آمریکا (۱۷۷۵ تا ۱۷۸۳ میلادی)، سرگرد جان آندره به‌اتهام جاسوسی به دار آویخته شد. وی برای دیدار با بندیکت آرنولد که محافظت از دره‌ی رود هودسن را بر عهده داشت، عازم جبهه‌ی غرب شد. آرنولد تصمیم داشت آن جبهه را تسلیم انگلیسی‌ها کند و جزئیات طرح خود را برای آندره توضیح داد و او را همراه با یک پیام به‌سوی آنان فرستاد. کشتی‌ای که قرار بود آندره را با خود به انگلیس باز گرداند، آتش گرفت و بدون او منطقه را ترک کرد. آندره تغییر قیافه داد و خود را غیر نظامی جا زد، اما توسط شبه‌نظامیان مردمی دست‌گیر و در ۱۷۸۰ به دار آویخته شد.

۲ جاسوس جنوبی‌ها
بسیاری از زنان در دوران جنگ‌های داخلی (بین جنوب و شمال آمریکا) به جاسوسی می‌پرداختند. خانم بل بوید به یکی از مشهورترین جاسوسان جنوبی‌ها تبدیل شد. وی فنون نظامی را از افسران شمالی (اتحادیه) که در منزلش اقامت کرده بودند، فرا گرفت و در حضور آنان به شجاعت خود می‌بالید. بوید به اسارت شمالی‌ها در آمد؛ اما در جریان یک مبادله، آزاد شد و به‌عنوان یک قهرمان جنگ، مورد استقبال جنوبی‌ها قرار گرفت.

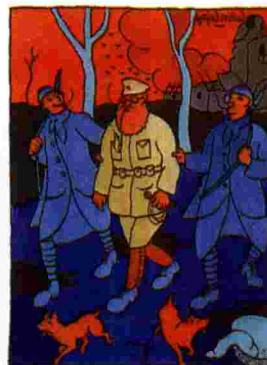

۸ استاد جاسوسی کارآگاهان
در زمان جنگ‌های داخلی آمریکا، آبراهام لینکلن به‌منظور گردآوری اطلاعات به نفع شمالی‌ها خود را کارآگاه خصوصی جا زد و به تشکیلات آژانس ملی کارآگاهان نفوذ کرد. پینکرتون، رییس این آژانس یک بار توطئه‌ی ترور علیه لینکلن را خنثی ساخته بود. اما وی تجربه‌ای در جنگ نداشت و جاسوسان و مأمورانش بعضاً نا آزموده و ترسو بودند و از نفوذ لینکلن آگاه نشدند. پینکرتون به‌همین دلیل و نیز ضعف در جنگ خون‌بار آنتیه‌تام (ص ۳۱)، در ۱۸۶۲ از سمت خود استعفا کرد.

گلوله‌ی تو خالیِ سرگرد کالریج
برای جاسازیِ پیام‌های سرّی

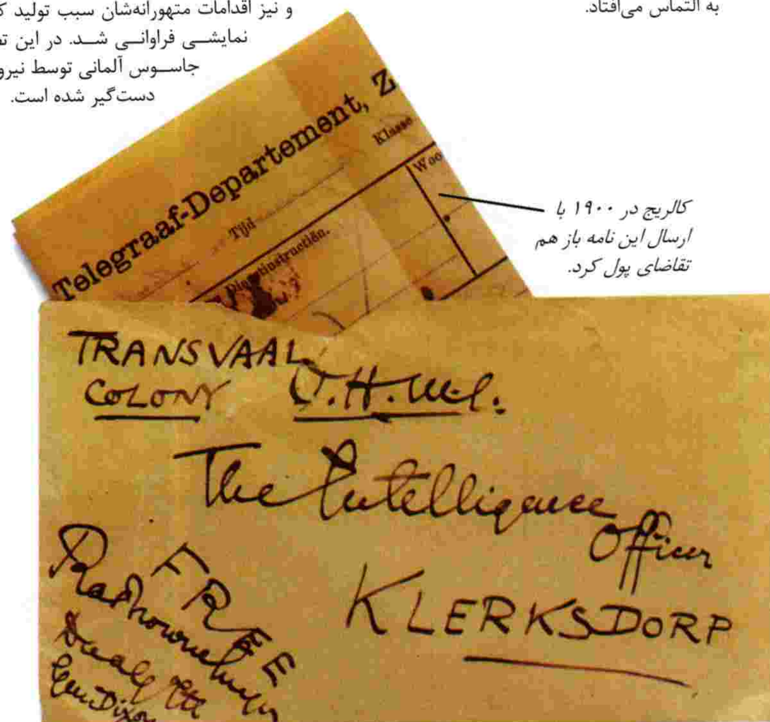
۲ تهاجم به بوئرها

در «جنگ بوئر» (۱۸۹۹ تـا ۱۹۰۱) نیروهای انگلیس با هدف اشـغال معادن طلا و مزرعه‌های بسـیار وسیع کشـاورزی در سـرزمینی که امروز آفریقای جنوبی نام دارد، به بوئرها حمله کردنـد. اکثر بوئرها (آفریقایی‌ها) نوادگان آلمانی‌های سـفید پوسـتی بودند که پیش‌تر آن مملکت را در اشـغال داشتند. سرگرد کالریج به‌نفع انگلیسی‌ها جاسوسی می‌کرد و خاطراتی از نبرد جانانه‌ی بوئرها را در تقویم روزانه‌ی شـخصی‌اش یادداشت کرده بود. سـازمان جاسوسـی انگلیس برای کار جاسوسانی نظیـر کالریج، ارزش چندانی قائل نبود؛ به‌همین دلیل، کالریج هر بار برای اخذ پول یا سـایر امکانات باید به التماس می‌افتاد.

۸ کارتون جاسوسان

در جنگ جهانی اول، جاسوسان محلی دور از خطوط مقدم جبهه و اغلب در مناطق بی‌طرفی نظیر سـوئیس و هلند به فعالیت‌های اطلاعاتی سرگرم می‌شـدند. ترس مردم عادی از جاسوسان و نیز اقدامات متهورانه‌شان سبب تولید کارتون‌های نمایشـی فراوانـی شـد. در این تصویـر، یک جاسـوس آلمانی توسط نیروهای فرانسه دست‌گیر شده است.

کالریج در ۱۹۰۰ با ارسال این نامه باز هم تقاضای پول کرد.

ویولت سابو، جاسوس انگلیسی فرانسوی‌الاصل بهترین تیرانداز بود.

۸ کماندوی شجاع

خانم ویولت سـابو که زبان فرانسـه را نیز روان صحبت می‌کرد، تک‌تیراندازی بسیار ماهر بود. گالری تیراندازی لندن به‌دلیل همین مهارت، شـلیک توسط وی را ممنوع اعلام کرده بود. سـازمان جاسوسـی انگلیس، او را ترغیب کرد که برای گرفتن انتقام شـوهرش (تصویر) که در جنگ بوئر (آفریقای جنوبی) توسـط آلمان‌ها کشـته شده بود، به این سازمان ملحق شود. هم‌کاران سابو، شجاعت و مهارت او را بسیار تحسین می‌کردند. وی در دومین مأموریتش در فرانسـه و هنگامـی که به‌منظور انهدام یک خط تلگراف، آن جا را به رگبار بسـت، توسط آلمان‌ها دست‌گیر و در اردوگاه اسرای جنگ اعدام شد.

لینکلـن (وسط) پـس از فاجعه‌ی شکست در آنتیه‌تام، ژنرال فرمانده‌ی ارتش (سمت راست) را از کار برکنار کرد.

در هفدهـم سـپتامبر ۱۸۶۲، حـدود ۱۲۰۰۰ سـرباز اتحادیه (شـمالی‌ها) در نبرد آنتیه‌تام کشته شدند که دلیل اصلی آن، ضعف اطلاعات عملیات و جاسوسـی بـود. به‌همیـن دلیل پینکرتون (سـمت چپ) استعفا کرد.

◄ صداقت باور نکردنی

باهوش‌ترین مأمور مخفی در جنگ جهانی دوم با نام مستعار «سیسِرو» واقعاً در جاسوسی به‌نفع آلمان‌ها صادق بود. وی که اهل آلبانی و نام واقعـی‌اش الیاس بازنا بود، به‌عنوان پیش‌خدمت مخصوص در سفارت انگلیس در ترکیه مشغول به کار شد. الیاس با زیرکی خاص، از پیام‌ها و کدهای سرّی، لیست جاسوسان انگلیس و طرح‌های متفقین برای حمله به اروپا عکس‌های واضحی گرفت. اما اطلاعات سـرّی وی بـا ارزش‌تر از میزان باور آلمان‌ها بود و فراموشش کردند، با وجود این برایش یک چک بانکی فرسـتادند که آن هم جعلی از آب در آمد.

داستان پوششی

خانم یون کورمئو تبعه‌ی انگلیس با نام سازمانی «آنت»، خود را پرستار بچه جا می‌زد و با عبور از پست‌های بازرسی مناطق جنگی، از جنوب فرانسه سر در می‌آورد. وی که در اصل کاربر بی‌سیم بود، داستان‌های پوششی و ساختگی‌اش را ماهرانه تعریف و طی یک سال زندگی پنهانی، افزون بر ۴۰۰ پیام کددار برای سازمانش ارسال کرد. در خلال جنگ جهانی دوم حفظ جان شمار زیادی از جاسوسان، بستگی به داستان‌های پوششی‌شان داشت (سرگذشت ساختگی و مصلحتی از گذشته‌شان که به‌منظور پنهان ساختن هویت واقعی ارایه می‌دادند). مسؤولان جاسوسی انگلیس داستان‌های پوششی فراوانی را به جاسوسان خود آموزش می‌دادند که باید از بر می‌کردند. سپس این افراد را با استفاده از چتر یا قایق‌های کوچک به جبهه‌ی فرانسه می‌رساندند.

▲ کپسول قاتل
برخی جاسوسان، کپسول‌هایی نظیر سیانور را با خود حمل می‌کردند که خوردن آن در مواقع دست‌گیری ظرف چند ثانیه باعث مرگ‌شان می‌شد؛ اما هیچ جاسوسی از آن‌ها استفاده نکرد.

◄ رشوه
به تعدادی از جاسوسان قبل از عزیمت به محل مأموریت، هدیه‌های بسیار پر ارزشی نظیر این جاسیگاری گران‌بها (شکل) داده می‌شد تا در صورت دست‌گیری احتمالی آن را رشوه بدهند.

کبریت جعلی فرانسوی

◄ چاقوی جیبی
به جاسوسان مرد یا زن، چاقوهای جیبی خاصی داده می‌شد تا در مواقع ضروری از جمله هنگام خراب‌کاری یا پنچر کردن تایر ماشین دشمن از آن‌ها استفاده کنند.

◄ وقت‌شناسی حیاتی
تأخیر در رسیدن به محل قرار اطلاعاتی اغلب مواجه شدن با خطر است. مأموران محتاط اغلب بیش از چند دقیقه تأخیر را تحمل نمی‌کنند و فوری از صحنه دور می‌شوند.

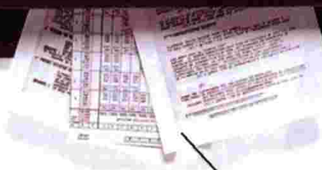

▲ کلیدهای مورس‌زن
کلیدهای مورس‌زن را تا حدی کوچک می‌ساختند که در داخل کیف دستی جای گیرد.

▲ مینی نقشه
جاسوسان زمان جنگ برای انجام خراب‌کاری به نقشه نیاز داشتند. نقشه‌ی ابریشمی (شکل) را می‌توان پس از چند بار تا کردن، در کم‌حجم‌ترین فضا نیز جای داد.

▲ دوشاخه‌ی چندکاره
یون کورمئو انواع وسایل را همراه خود داشت. وی با تغییر اندک در این دوشاخه‌ها طول موج صحیح رادیوی اطلاعاتی‌اش را برای ارتباط با انگلیس تنظیم می‌کرد.

پیام‌های رمزدار

▲ جاسازی در کیف دستی
در میان آستر و چرم بیرونی کیف کورمئو، محفظه‌ای جاسازی شده بود تا پیام‌های کددار و دستورالعمل فرستنده‌اش را در آن پنهان سازد.

سازمان جاسوسی قبل از فرستادن مأمور به سرزمین دشمن، تمام برچسب‌های انگلیسی لباس‌ها را جدا می‌کرد.

لباس‌ها باید به سبک لباس‌های دهه‌ی ۱۹۴۰ دوخته می‌شد.

تمام ریزه‌کاری‌های لباس‌ها باید با داستان پوششی جاسوس، تناسب می‌داشت. به‌عنوان نمونه جاسوسی که خود را کارمند جزء جا زده بود، باید دارای کلاهی ساده و ارزان‌قیمت می‌بود.

کیف چرمی با ظاهری مندرس

این کیف با یکی از شخصیت‌های ساختگی (پوششی) کورمئو (پرستار دهکده) تناسب داشت.

چون در زمان جنگ، ابریشم کالای کم‌یابی بود، جاسوسان از اقلامی نظیر جوراب ابریشمی برای دادن رشوه استفاده می‌کردند.

کفش‌های جیر معمولی

۸◄ وون کورمئو، کاربر فرستنده‌ی اطلاعاتی

بیش‌تر آن‌چه را در این صفحه ملاحظه می‌کنید، متعلق به وون کورمئو با نام مستعار «آنت» بود. وی در شب بیست و سوم آگوست سال ۱۹۴۳ با استفاده از چتر در خاک فرانسه فرود آمد و کاربری (اپراتوری) فرستنده را به‌طور پنهانی آغاز کرد. هشیاری ذاتی و زیرکی این جاسوس تا حدی بود که تا پایان مأموریش در سال ۱۹۴۴ یعنی زمان آزاد شدن فرانسه از تسلط آلمان‌ها وی هرگز شناسایی و دست‌گیر نشد. در یکی از مأموریت‌ها کورمئو در واگن قطار، مأمور دیگری از کشورش را شناخت، اما آشنایی نداد؛ زیرا در دوران آموزشی خود آموخته بود که شاید مأمور دیگر تحت تعقیب دشمن باشد و سبب لو رفتن هر دوشان شود. علاوه بر این کورمئو به‌خوبی می‌دانست که چه زمانی باید ریسک کند. هرچند سایر مأموران مخفی، هر روز دستگاه‌های فرستنده‌شان را با خود حمل می‌کردند تا به دست دشمن نیافتد، وون کورمئو به‌مدت شش ماه از همان محل سکونت خود اقدام به ارسال پیام سرّی می‌کرد. وی از پشت پنجره‌ی منزلش اتومبیل‌های دریافت و ارسال کننده‌ی پیام‌هایش را در حدود پنج کیلومتری منزلش تحت نظر داشت.

مأمور مخفی، جاسوس دوجانبه و جاسوس پناهنده

۸ مرگ یک خائن
در جنگ جهانی دوم مأموران ضد اطلاعات ژاپن، ریچارد سورج، جاسوس آلمانی را دستگیر و پس از محاکمه در سال ۱۹۴۱ او را در ۱۹۴۴ اعدام کردند.

مأموران دوجانبه را می‌توان جاسوسـان کنترل شده‌ی دشمن نامید. آنان در کوران جنگ جاسوسی، به‌جای خدمت به هر دو طرف در واقع فقط به‌نفع یک طرف فعال هسـتند؛ اما ضمن سرقت پیام‌ها و اطلاعـات طرف دوم، با فریب آنان وانمود می‌کنند که وظیفه‌شـان خدمت به آن‌هاست. جاسوسی دوجانبه، کاری بسیار پر مخاطره است و در صورت دست‌گیر شدن، هیچ ترحمی در مجازات‌شان وجود نخواهد داشـت. آنان به‌منظور توفیق در انجام مأموریت باید اعتماد سـازمان جاسوسـی مقابل را جلب کنند؛ حال آن که هدف واقعی‌شان تخریب فعالیت‌های همان سازمان است. جاسوسان دوجانبه یا به‌طور پنهانی داوطلب انجام این کار می‌شوند و یا از دید دشمن، جاسوسانی شناخته شده هستند که از طرف خود بریده‌اند و تمایل به هم‌کاری تحت نظارت و مدیریت طرف دوم دارند. رؤسای طرف دوم جاسوس، اطلاعات غلط اما باورپذیری را در اختیار او قرار می‌دهند و وی با علم به کذب بودن آن اسرار، وانمود می‌کند که آن‌ها را واقعی می‌پندارد. جاسوس پناهنده، فردی نظامی است که به کشور دیگری پناهنده می‌شود و اسراری سرّی را با خود همراه دارد. هرچند این‌گونه اشخاص مورد ستایش مقامات کشور میزبان قرار می‌گیرند، در کشور خود، شخصیتی مورد تنفر و طرد شده به‌حساب می‌آیند.

۸ تکریم یک جاسوس
ریچارد سورج، افسر متعصب حزب نازی آلمان شـناخته می‌شـد و به همیـن اتهام در ژاپن دسـت‌گیر و اعدام شـد. وی در حالی که مشاور عالی امور سیاسی در سفارت آلمان بـود، اطلاعات سـرّی را در اختیار روسیه‌ی دشمن آلمان قرار می‌داد. تمبرهایـی کـه بعدها در روسـیه به‌دست آمد، سورج را قهرمان ملی این کشور معرفی کرده بود.

تصویر آلدریش و روساریو، پس از تلاش برای جاسوسی

۸ جاسوس روسی در سازمان سیا
آلدریش آمز حدود نه سـال جاسـوس اتحاد جماهیر شوروی سابق بود که به‌عنوان افسر مورد اطمینان در سازمان سیا نیز فعالیت می‌کرد. وی به‌همراه همسرش روساریو، زمینه‌ی هم-کاری جاسوسان روسی فراوانی را با سیا فراهم کرده و با کمک آنان مسـکو توانست شبکه‌ای از جاسوسان دوجانبه را تشکیل دهد که فرماندهان خود در سازمان سیا را فریب می‌دادند. این زن و شـوهر به‌لحاظ خدمات‌شان به شـوروی، پول و هدایای ارزشمندی دریافت کردند.

۸ جاسوس کارکشته‌ی دوران باستان
«سـون تسـو» از اولیـن فرماندهان چین باسـتان بـود که در خصوص جاسـوس دوجانبه، اقدام به نوشـتن کتـاب کرد. وی جاسوسـان دوجانبه را افرادی می‌دانسـت که به‌منظور انحراف نیروهای اطلاعاتی دشمن، اقداماتی علنی را در ظاهر به‌نفع آنان انجام می‌دهند، اما سـبب می‌شـوند تا جاسوسان چینی، اسرار به‌دسـت آورده‌ی پنهانی را به کشـور ارسـال کنند. تسو کتاب خود با نام «هنر جنگ» را در قرن چهارم قبل از میلاد نوشت.

ЗДРАВСТВУЙТЕ, ТОВАРИЩ ФИЛБИ

«Если бы мне предстояло начать жизнь сызнова, я начал бы так, как начал».

Феликс ДЗЕРЖИНСКИЙ.

ДЕКАБРЬСКОЕ морозное утро, ночная мгла еще не ушла с заснеженных улиц. Деревья на Гоголевском бульваре покрыты пушистым инеем. У троллейбусной остановки — цепочка по- представить все, что угодно. Предположить, что в то августовское утро в кабинете за столом напротив него сидел кадровый сотрудник советской разведки, он не мог даже в дурном сне.

— Я делал, что мог в то время, и был счастлив узнать однажды, что я зачислен в кадры советской разведки.

— Каким же образом, товарищ Ким, вам удалось попасть на службу в английскую разведку?

— Это довольно длинная история,— говорит он.— После окончания Кэмбриджа я некоторое время работал в одной

— Я пошел вверх по служебной лестнице. Через год я уже был заместителем начальника одного из отделов МИ-6.

— МИ-6, что это значит?

— В Англии существует две службы: под кодовым названием МИ-5 скрывается контрразведка. МИ-6—это собственно секретная разведывательная служба.

— Западная пресса отмечала, что ва-

Он был внимателен в обращении с людьми, но по существу относился к ним свысока. В дела он не вникал, и, я бы сказал, при всей его агрессивности он был дилетантом, о чем лучше всего говорит авантюра с вторжением на Кубу так позорно провалившаяся. Считают что он занял этот пост благодаря своему брату — Джону Фостеру Даллесу

▲ استقبال گرم از قهرمان

«فیلبای» از بیروت به مسکو گریخت و تحت پوشش روزنامه‌نگار در آن جا ساکن شد. روزنامه‌های روسی با چاپ تیترهای درشت، آمدنش به مسکو را خیر مقدم گفتند. مضمون یکی از تیترها (شکل) چنین بود: "رفیق فیلبای، خوش آمدی!"

داس و چکش، نماد اتحاد جماهیر شوروی (سابق) بود.

▲ جاسوس جنگ سرد

«هارولد (کیم) فیلبای» در زمان تحصیل در دانشگاه کمبریج، کمونیست شد و در ۱۹۳۳، جاسوس شوروی بود. هفت سال بعد، از سوی سازمان جاسوسی انگلیس به پستی گمارده شد و پس از سی سال جاسوسی به مسکو گریخت. در آن جا ضمن دریافت مستمری ماهیانه، آپارتمانی نیز در اختیارش قرار گرفت. در این شکل، دفتر محل کارش به تصویر کشیده شده است.

▲ بازنشستگی در مسکو

فیلبای پس از پناهندگی به مسکو تا پایان عمر (سال ۱۹۸۸) در این شهر اقامت داشت. پسرش این عکس (شکل) را در دهه‌ی ۱۹۷۰ از وی انداخت. خیانت فیلبای و هم‌کارانش، جوّی از عدم اعتماد را برایشان ایجاد کرد. روش و مدت جاسوسی وی و هم‌قطارانش، بی‌کفایتی سازمان جاسوسی انگلیس را به‌رخ کشید.

◄ مدال‌هایی از هر دو طرف

فیلبای به‌محض ورود به مسکو، این پلاک (شکل وسط) را از کاگب (سازمان جاسوسی) دریافت کرد. بعدها روس‌ها نشان «پرچم سرخ» را به وی اهدا کردند. هجده سال قبل نیز جورج ششم، پادشاه انگلیس بدون آگاهی از جاسوسی فیلبای به‌نفع روس‌ها نشان «بریتانیای کبیر» را به وی داده بود.

▼ اسرار امنیتی

«اُلگ گوردیوفسکی» به‌عنوان رییس کاگب در لندن به اکثر اطلاعات حساس در خصوص جاسوسی کشورش دست‌رسی داشت. وی به‌طور پنهانی سیستم اطلاعاتی شوروی را دور زد و از ۱۹۶۶ به‌نفع غرب به جاسوسی پرداخت. این جاسوس کهنه‌کار در ۱۹۸۵ که فرماندهان اطلاعاتی کشورش به او مظنون شدند، به انگلیس پناهنده شد.

گوردیوفسکی و کتابش با نام «کاگب و داستان درون‌سازمانی»

◄ هویت پنهان

«ایگور گازنکو» کارمند رمزشکن سفارت شوروی (سابق) در اُتاوا بود. وی مایل به بازگشت به کشورش نبود و با مدارک جاسوسی که در اختیار داشت، به دولت کانادا پناهنده شد. او از سوی روزنامه‌ها و ادارات دولتی، طرد شد، اما مورد حمایت و حفاظت پلیس قرار گرفت. گازنکو برای شرکت در این مصاحبه‌ی تلویزیونی (شکل)، پارچه‌ای بر سر کشید تا هویتش فاش نشود.

سلاح‌های سرّی

تاریخچه‌ی جاسوسی جهان بسیار خونین بوده است. در دوران جنگ که هر لحظه امکان مرگ وجود داشت، جاسوسان پر کار‌ترین افراد بودند. در دوران صلح نیز وظیفه‌ی سازمان‌های اطلاعاتی، اطمینان از تداوم صلح و برقراری امنیت بود. بسیاری از جاسوسان زمان جنگ، سلاح‌هایشان را به‌طـور علنـی و برخی نیز به‌طور پنهانی و بـا ترفندهایی جالب با خود حمل می‌کردند. با شروع جنگ سرد (ص ۴۲ و ۴۳)، پنهان‌کاری جاسوسان افزایش یافت. هم کشـورهای عضو «پیمان ورشو» و هم قدرت‌های غربی همواره در فکر کشتن و ترور رقیب بودند که برخی از آن‌ها نیز موفقیت‌آمیز بود؛ اما بعضی دیگر با شکسـت مواجه شد: سازمان سیا دو بار تلاش کرد تا فیدل کاسـترو، رهبر کوبا را مسـموم کند که هر دو بار ناکام ماند. سـیا طی یک توطئه، نوعی باکتری مرگبار را در داخل سـیگار کاسـترو جاسـازی کرد تا هنگام پُک زدن وی در کنار دریا، سـیگار منفجر شـود. البته تمام سـلاح‌های سازمان‌های جاسوسی هم مرگبار نبود. عجیب‌ترین توطئه‌ی سـیا ریختن پودری مخصوص در کفش‌های فیدل کاسـترو بود تا به‌زعم خود سـبب ریزش ریش انحصاری و در نتیجه تحقیر او شـوند!

◄ مداد مرگبار
این دو سـلاح در پوشش مداد (شـکل)، برای درگیری نزدیک ساخته شـده بودند. مداد چاقودار، تیغه‌ای به‌شـکل صلیب دارد و مداد اتود، دارای یک گلوله با روکش کروم اسـت. مأمـوران اطلاعاتی انگلیس با استفاده از این نوع سلاح‌ها برتری نسبی اولیه بر رقیبان پیدا می‌کردند تا فرصت بیابند سلاح قوی‌تر رقیب را از دستش خارج کنند.

با شکافتن نوک مداد، چاقوی داخل آن خارج می‌شد.

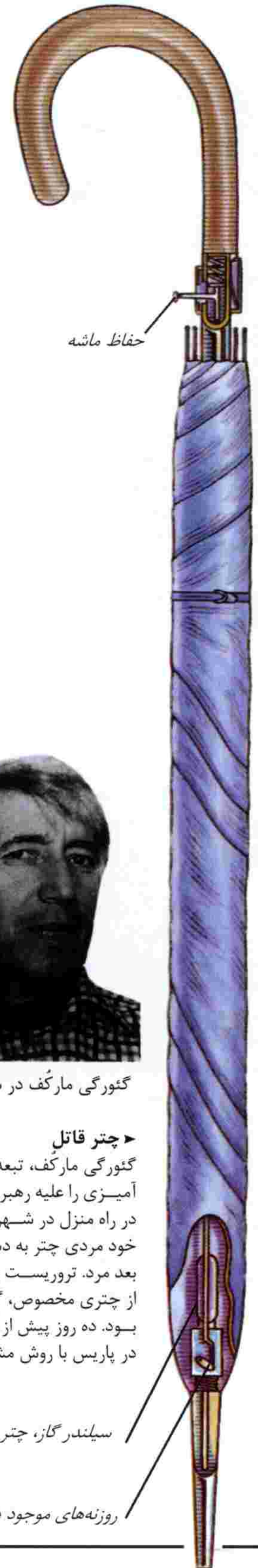
به‌دلیل نبود لوله‌ی تنظیم، دقت سلاح کم‌تر بود.

▲ کمربند سلاح
ایـن سـلاح متعلق به جنگ جهانی دوم (شـکل) که در زیر کمربند جایِ می‌گرفت، دارای برد کمی بود. جاسوس به‌منظور شلیک دقیق باید بسـیار نزدیک و در مقابل هدف قرار می‌گرفت. کابلی که به سگک اتصال داشت، از داخل آستین کت عبور می‌کرد و آماده‌ی شلیک گلوله می‌شد. مزیت اصلی این سلاح، شلیک آن توسط جاسوس بدون جلب توجه دیگران بود.

گئورگی مارکُف در سال ۱۹۷۸

◄ چتر قاتل
گئورگی مارکُف، تبعه‌ی بلغارستان از طریق رادیو بی‌بی‌سی، سخنان انتقادآمیـزی را علیه رهبر کشـورش بیان کرد. وی هنـگام عبور از روی یک پل در راه منزل در شـهر لندن، ناگهان درد شدیدی را حس کرد و در نزدیکی خود مردی چتر به دست را دید. مارکف به تب شدیدی دچار شد و سه روز بعد مرد. تروریسـت وی که یکی از مأموران مخفی بلغاری بود، با اسـتفاده از چتری مخصوص، گلوله‌ای حاوی پودری سمی را به‌سوی او شلیک کرده بـود. ده روز پیش از آن نیز این مأمور، یکی دیگر از منتقدان رهبرشـان را در پاریس با روش مشـابهی هدف قـرار داده بود، اما قربانـی بهبود یافت.

◄ چاقوهای ساده
تمام سلاح‌ها برای هدف قرار دادن انسان‌ها به‌کار نمی‌روند. این چاقوهای ریز (مشهور به تیزی) برای پنچر کردن تایر اتومبیل‌ها ساخته می‌شده‌اند. آن‌ها به‌قدری کوچک بودند که به‌راحتی پنهان می‌شدند؛ با وجود این، جاسوس می‌توانست با یک ضربه، تایر اتومبیلی را پنچر کرده و چند دقیقه‌ای فرصت برای فرار را به‌دست آورد. جاسوسان خراب‌کار با پنچر کردن تمام چرخ‌های یک اتومبیل (حتی تایر زاپاس)، خودرویی را کاملاً زمین‌گیر می‌سازند.

چاقوی ریزی که توسط یک بند از گردن آویزان می‌شود.

چاقوی کوچکی که حلقه یا انگشتر به‌نظر می‌رسید.

◄ سلاح انگشتری
استفاده از سلاح‌های ریز، دارای سابقه‌ای طولانی است. جاسوسان کاملاً مجهز فرانسه در قرن نوزدهم، این سلاح (رولِور) انگشتری را در انگشت خود حمل می‌کردند. جاسوس با چرخاندن خان اسلحه، پنج گلوله شلیک می‌کرد. این اسلحه به‌لحاظ شکل و روش شلیکش به سلاح فشرده یا سلاح کف دستی، معروف بود.

سلاح به‌دلیل کوچکی، بُرد کوتاهی داشت.

سلاح انگشتری، پنج گلوله شلیک می‌کرد.

۲ دست‌کش قاتل
برخی سلاح‌هایی که توسط جاسوسان به‌کار می‌رفت، بیش از قربانی برای فرد شلیک کننده، خطر داشت. مأمورانی که از این سلاح استفاده می‌کردند، باید بسیار دقیق و با احتیاط هدف می‌گرفتند، زیرا فقط یک گلوله داشت و ممکن بود سبب قطع دو انگشت دست فردِ شلیک کننده شود. اداره‌ی اطلاعات نیروی دریایی آمریکا این اسلحه را برای مأموران مخفی خود در جنگ جهانی دوم ساخت.

لوله در میان انگشتان، مخفی می‌شد.

فشردن لوله به بدن قربانی، گلوله را شلیک می‌کرد.

سلاح به یک دست‌کش چرمی، پرچ شده است.

برگ درخت افرای کانادایی

سه رنگ پرچم فرانسه

◄ چاقوهای پر دردسر
سازمان‌های اطلاعاتی این چاقوهای ریز را به گونه‌ای طراحی می‌کردند که به‌راحتی در سرآستین یا یقه‌ی لباس جاسازی شوند. جاسوس دست‌گیر شده می‌توانست با استفاده از این چاقو به نگهبان حمله و فرار کند. استادان آموزشی به جاسوسان هشدار می‌دادند که کاربرد این چاقوها همیشه هم بی‌دردسر نخواهد بود.

تیغه‌ی پنهان

سکه دارای تیغه‌ای بُرنده

تیغه‌ی پنهان

◄ پاشنه‌ی کفش و تیغه‌های جاسازی شده
چاقوهای پنهان شده در پاشنه‌ی کفش به‌رغم ظاهر خشن، برای حمله طراحی نشده‌اند؛ بلکه زمانی به‌کار می‌روند که دست و پای جاسوس بسته شده و نیاز به وسیله‌ای نوک‌تیز برای رهایی خود دارد. جاسوسان هم‌چنین چاقوهای ریزی که در سکه‌های کم‌ارزش، جاسازی شده بود، به‌همراه داشتند و امیدوار بودند که در زمان دست‌گیر شدن احتمالی، نگهبانان به این سکه‌های بی‌ارزش طمع نورزند؛ حتی اگر اسکناس‌ها را از جاسوس‌ها بگیرند.

جنگ سرد

پس از پایان جنگ جهانی دوم، سازمان‌های اطلاعاتی، آینده را پر ابهام و آبستن جنگ احتمالی می‌دانستند؛ در نتیجه عصر طلایی جاسوسی آغاز شد. یک مرز سیاسی (معروف به پرده‌ی آهنین) که فقط روی نقشه وجود داشت، اروپا را به دو بخش تقسیم کرد: کشورهای شرقی (اتحاد جماهیر شوروی سابق و هم پیمانانش) که رؤیای جامعه‌ی بی‌طبقه و مشارکت اموال را در سر می‌پروراندند و کشورهای غربی به رهبری ایالات متحده آمریکا که نظام سرمایه‌داری و مالکیت خصوصی اموال و مشاغل را تبلیغ می‌کردند. هم غرب و هم شرق به‌شدت به هم‌دیگر مظنون بودند و رقابت بی‌پایان‌شان به جنگ سرد مشهور شد. جاسوسان به بهانه‌ی آغاز جنگ سرد روز به روز بر تقویت جوّ بی اعتمادی دامن زدند. رقابت هر دو طرف در ساخت بمب‌های هر چه قدرتمندتر، جاسوسان را راهی سرزمین طرف دیگر کرد تا از اقدامات آنان آگاه شوند و در راه پیشرفت دشمن، مانع‌تراشی و خراب‌کاری کنند. به‌همین دلیل هر یک از طرفین خود را ملزم به تقویت سازمان‌های ضد اطلاعاتی به‌منظور مقابله با فعالیت‌های جاسوسی دشمن دانست. در هر دو سوی پرده‌ی آهنین، ترس از تولید سلاح هسته‌ای توسط رقیب به‌معنای لزوم سرمایه‌گذاری بی‌پایان در انجام جاسوسی و امور ضد اطلاعاتی تلقی می‌شد. سرانجام در ۱۹۸۹، با اتحاد مجدد دو آلمان شرقی و غربی که در جنگ جهانی دوم به دو کشور مستقل تقسیم شده بودند، جنگ سرد پایان یافت.

▲ شکار موشک‌ها
پیدا کردن محل دقیق استقرار پایگاه‌های موشکی از راه عکس گرفتن توسط ماهواره‌های جاسوسی (ص ۵۲ و ۵۳)، امری بسیار ساده است؛ بنابراین آمریکا و شوروی شروع به ساخت موشک‌هایی مستقر بر زیردریایی‌هایی کردند که در زیر امواج آب، پنهان بودند. ادعای هر طرف، هدف قرار دادن ناوهای موشک‌انداز رقیب بود؛ اما طرف دیگر هدف واقعی دشمن را زدن شهرها توسط این موشک‌های زیر سطحی عنوان می‌کرد.

▼ دیوار تقسیم کننده‌ی اروپا
اکثر فعالیت‌های جاسوسی جهان در دوران جنگ سرد، در شهر برلین، پایتخت آلمان شرقی انجام می‌شد. برلین درست در دل آلمان شرقی قرار داشت؛ اما بر اساس پیمان منعقد شده در پایان جنگ جهانی دوم، کشورهای فرانسه، انگلیس و آمریکا کنترل بخش غربی برلین را در اختیار داشتند. در واقع خود برلین هم به دو بخش شرقی و غربی تقسیم شده بود. آلمان شرقی به‌منظور ممانعت از فرار شهروندان از مرز تعیین شده و پناهنده شدن‌شان به بخش غربی، در سال ۱۹۶۱ دیوار حایلی را به نام «دیوار برلین» در آن نقطه بنا نمود. تخریب این دیوار در ۱۹۸۹ به نماد پایان جنگ سرد تبدیل شد و دو آلمان را دوباره متحد کرد.

حروفی که پس از اتحاد مجدد دو آلمان بر ویرانه‌های دیوار برلین نوشته شد.

▲ مبادله‌ی جاسوس در برلین

هر یک از جاسوسان دوران جنگ سرد در صورت دست‌گیری باید در انتظار مرگ و یا در بهترین حالت، دوران طولانی اسارت در اردوگاه‌های جنگی می‌بود؛ مگر این‌که کشورهای متبوع‌شان مذاکره برای مبادله‌ی وی با اسیران دشمن را آغاز می‌کردند. در چنین وضعیتی، شرق و غرب به مبادله‌ی جاسوسان اقدام می‌نمودند و جاسوس آزاد شده را از ایست‌های بازرسی یکی از دروازه‌های دیوار برلین به سمت مقابل می‌فرستادند.

◄ اروپای تقسیم شده

در دوران جنگ سرد فقط چهار کشور اروپا بی‌طرف بودند. اکثر بقیه‌ی کشورها به‌منظور دفاع از هم‌پیمانان یا همسایگان خود، پیمان‌هایی را منعقد کردند. کشورهای اروپای شرقی (با مرام کمونیسم) در قالب «پیمان ورشو» با اتحاد جماهیر شوروی (سابق) متحد شدند. کشورهای سرمایه‌داری هم به‌عنوان متحدان ایالات متحده آمریکا در «پیمان ناتو» (سازمان پیمان آتلانتیک شمالی) عضو شدند.

▲ نقشه‌ی اروپا در دوران جنگ سرد

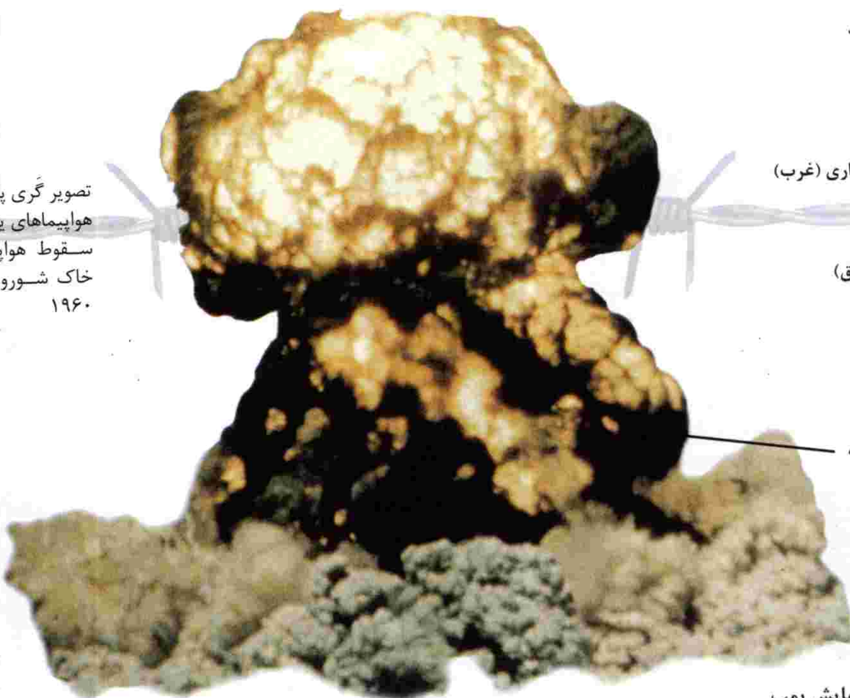
- پرده‌ی آهنین
- کشورهای بیطرف
- سایر کشورهای بلوک سرمایه‌داری (غرب)
- تمام اعضای پیمان ناتو
- سایر کشورهای کمونیست (شرق)
- کشورهای عضو پیمان ورشو
- اتحاد جماهیر شوروی (سابق)

تصویر گَری پاورز، خلبان هواپیماهای یو ۲، پس از سقوط هواپیمایش در خاک شوروی در سال ۱۹۶۰

▲ سقوط هواپیمای جاسوسی

قبل از آغاز فعالیت ماهواره‌های جاسوسی، آمریکا به‌منظور عکسبرداری از وضعیت قوای دشمن، هواپیماهای یو ۲ (U-2) را به آن سوی «پرده‌ی آهنین» (ص ۳۸) می‌فرستاد. شوروی در سال ۱۹۶۰ یکی از این هواپیماها را در هوا زد و خلبان جاسوسش به نام «گری پاورز» را دست‌گیر کرد. اما وی مجبور نبود ده سال اسارت را تحمل کند؛ زیرا شوروی در سال ۱۹۶۲ او را با جاسوس دست‌گیر شده‌اش در آمریکا به نام (رادلف اِبِل) مبادله کرد.

ابر قارچی بسیار انبوه

▲ آزمایش بمب

آمریکا بمب‌های اتمی‌اش را در صحرای نوادا و دور از چشمان بسیار کنجکاو جاسوسان دشمن، آزمایش می‌کرد. قدرت ویرانگری بسیار بالای این بمب‌ها در انهدام شهرها و تمدن‌ها، تمام انسان‌های آزاد اندیش را به‌شدت نگران کرد و شمار زیادی از سازمان‌ها و افراد در راستای اطمینان از عدم استفاده از این سلاح‌های ضد انسانی در خلال جنگ سرد، گام‌هایی برداشتند.

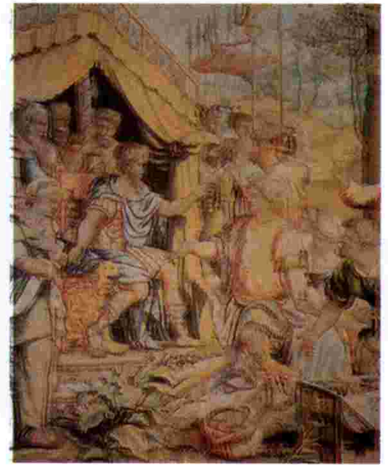
با هر ضربه‌ای که به‌منظور تخریب به دیوار برلین برخورد می‌کرد، فریاد شادی مردم، بیش‌تر می‌شد.

◄ امن نگه داشتن جهان

در دوران جنگ سرد، شماری از سیاست‌مداران بر این باور بودند که اگر هر یک از طرفین، سلاح کافی برای انهدام کامل طرف مقابل داشته باشد، هیچ‌یک جرأت حمله نخواهد داشت. هر دو ابرقدرت، سلاح‌هایی بسیار عظیم با کلاهک هسته‌ای ساختند، اما تا کنون آن‌ها را شلیک نکرده‌اند. این موشک‌های تیتان ۲ (شکل) در انبارهای آمریکا در انتظار تبدیل شدن به پرتاب کننده‌های ماهواره هستند.

سیاست‌گذاران جاسوسی

▲ سرباز روم باستان

ژنرال «سِـپیو» از باهوش‌ترین استادان جاسوسی در امپراتـوری روم باسـتان بود. در زمـان حمله‌ی روم به شهر کارتاژ در اسـپانیای امروزی، جاسوسان وی دریافتـند که قوای تقویتی دشـمن، تا ده روز دیگر به منطقه‌ی درگیری نخواهد رسـید؛ به‌همین دلیل نیروی دریایـی و زمینی تحت فرمان سـپیو با یک حمله‌ی برق‌آسـا به یک پیروزی سهل‌الوصول دست یافتند.

رؤسـای جاسوسان، دارای قدرت و نفوذ بسـیار بالایی هستند. پنهان‌کاری و سرّی بودن حاکم بر امور اطلاعاتی به این معناسـت که اکثر این فرماندهان هر چقدر هم که دارای خِرد و مورد اطمینان بالایی باشـند، گماردن‌شان در رأس مسؤولیت‌های کشور، خالی از ریسک نیست. در حالت معمول جاسوسان از یک گروه قابل اطمینان در کشور یا حزب حاکم بر کشور، فرمان می‌پذیرند؛ اما خود مسؤولان نیز به‌طور کامل نمی‌دانند که جاسوسان در واقع در حال انجام چه کاری هستند. در گذشته، جاسوسان به‌طور مستقیم از پادشاه یا ملکه فرمان می‌گرفتند. در ۱۵۱۹، یکی از دیپلمات‌های ونیزی طی گزارشی نوشت که «کاردینال وولسـی» که نفر اول جاسوسـان هنری هشتم، پادشاه بریتانیا بود، هم بر شاه و هم بر کل امپراتوری، فرمان‌روایی می‌کرد. در قرن بیسـتم میلادی و تا پایان جنگ سـرد، فرماندهان سـرویس‌های مخفی، کنترل تمام کشـورهای اروپای شرقی را در دست داشتند. «جِی ادگار هوور» در دوران ریاست سازمان اف‌بی‌آی آمریکا، آن‌چنان قدرتی در اختیار داشت که به‌راحتی می‌توانسـت حتی پر نفوذترین سیاست‌مداران را نیز از کار بر کنار کند. امروز وجود سازمان‌های اطلاعاتی و جاسوسی در کشورها امری آشکار و قابل قبول است؛ اما هویت واقعی جاسوسان و چگونگی عملکرد شبکه‌ی فعالیت‌ها آنان هنوز هـم امری سـرّی تلقی می‌شـود.

◄ قدرتی برتر از شاه

کاردینال وولسـی به قدرت‌مندترین فرد انگلیس در زمان هنری هشتم تبدیل شد. مأموران مخفی وولسـی، نامه‌های ارسـال شـده بـرای دیپلمات‌هـای ونیز و سـایر کشورها را می‌گشودند؛ بنابراین، سفیرهای آن کشـورها مجبور به ارسال نامه‌هایشان به‌صورت کدهای سـرّی شـدند. «توماس کرام‌وِل» برای کنترل بر کشـور با وولسی مشورت می‌کرد.

وولسـی (نفر سمت راست در شکل) تا چند سال بر هنری هشتم، پادشاه انگلیس نفوذ بالایی داشت.

◄ قدرت اطلاعاتی هند

اکبر شاه، کشور چند پاره‌ی هند را به اتحاد رساند و از فَکِرها (سـران مذهبی کشور) به‌عنوان جاسـوس بهره می‌برد. این شـاه جوان در دوران سـلطنتش، از راه گسترش قلمرو هند به تقویت کشـور پرداخت. وی به‌منظور توفیق در این امر به گزارش‌های اطلاعاتی ارسـالی از سوی کوتوال‌ها (مقامات محلی) اتکا داشـت که وظیفه‌ی اسـتخدام جاسوسان را بر عهده داشتند.

◄ جاسوسان نامرئی

پرنس‌های ژاپن در قرن دوازده میلادی به‌منظور انجام جاسوسی و ترورهای بی سر و صدا از افرادی به نام «نینجا» استفاده می‌کردند. نینجا نام خود را از عبارتی ژاپنی به معنای "پنهان کردن خود" گرفته است. آنان به استانداردهای بالایی از آموزش رزم انفرادی (روحی و جسـمی) دست می‌یافتند و استاد تغییر چهره بودند. یکی از فرماندهان جنگ، چنان از نینجاها می‌ترسید که در حمام منزلش، درب دیگری برای فرار احتمالی از دست آنان ساخته بود.

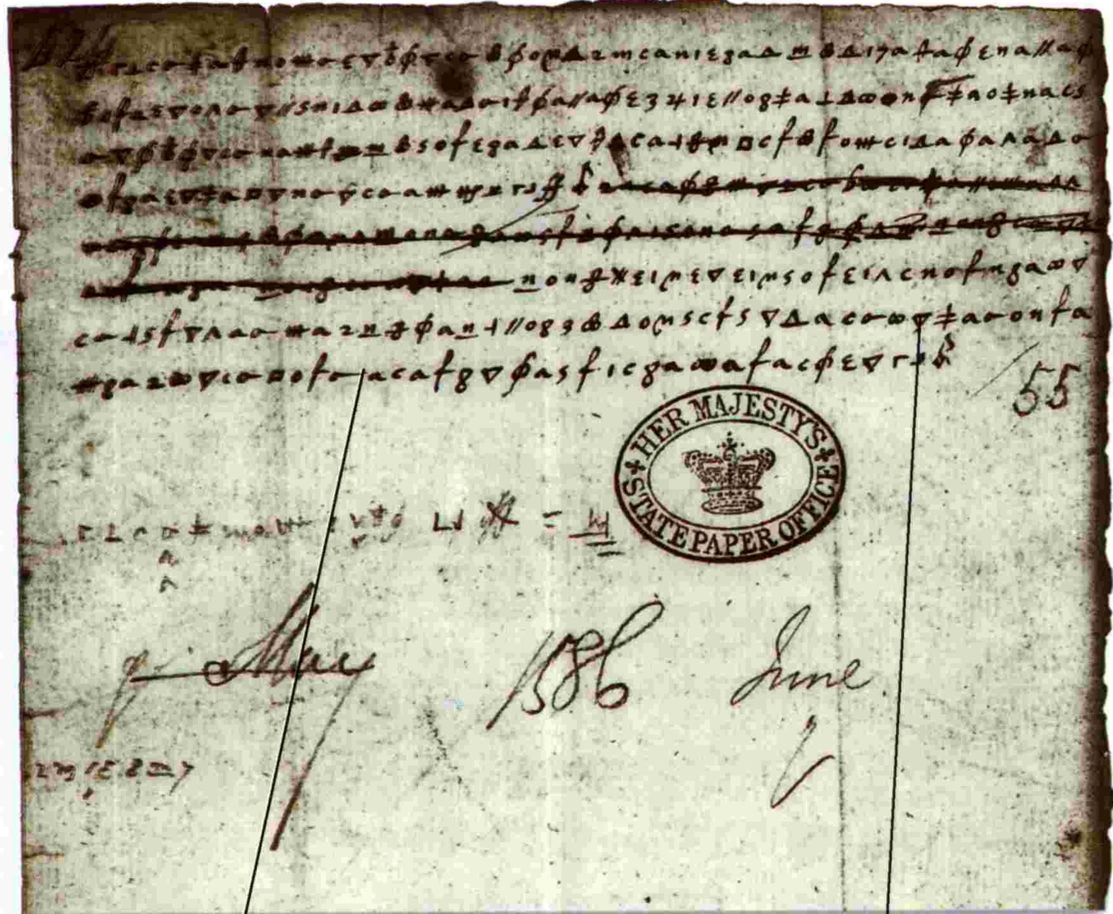
◄ سازمان مخفی روسیه

«ایوان چهارم»، اولین تزار روسـیه، به راسـتی که مستحق لقب «مخوف» بود. وی به‌کمک مأموران مخفی بسیار بی‌رحمی به نام اُپریچنیکی بر کشور حکومت می‌کرد. اینان که به طور رسمی پلیس امنیتی روسیه بودند، بدون ترس از محاکمه یا بازخواست، با کشتن بدون ترحم انسان‌های بی‌شمار، جوّ ترور و وحشتی بی‌مثال در کل کشور ایجاد کردند. آن‌ها نشانی از سرِ سگ (شامه‌ی قوی) را بر سر می‌گذاردند و جارویی در دست داشتند که به‌معنای استشـمام سریع بوی هر نوع خیانت و جارو (خنثی) کردن فوری آن بود.

٨ پدر سازمان جاسوسی

«فرانسیس والسینگهام» در تشکیل سازمان جاسوسی انگلیس، نقش به‌سزایی ایفا کرد. بزرگ‌ترین موفقیت او خنثی ساختن توطئه‌ی ترور الیزابت اول، ملکه‌ی انگلیس بود. مأموران مخفی والسینگهام نامه‌های رد و بدل شده میان توطئه‌گران و دختر عموی زندانی الیزابت به نام مِری (ملکه‌ی اسکاتلند) را بررسی دقیق کردند و با رمزگشایی کدهای موجود، از دست داشتن مری در توطئه‌ی ترور، آگاه شدند و وی را در فوریه سال ۱۵۸۷ اعدام کردند.

نامه با سیستم رمزگذاری ساده‌ای نوشته می‌شد.

مأموران رمزشکن والسینگهام، با زیرکی و مهارت بالا خطی را به انتهای یکی از نامه‌های ارسالی برای مری اضافه کردند و نام توطئه‌گران را از او پرسیدند.

٨ کاردینال سرخ‌پوش

«کاردینال راشل» بنیان‌گذار پلیس مخفی فرانسه بود. مأموران مخفی وی، هم در زندگی سیاسی و هم زندگی خصوصی تمام اشراف‌زادگان دخالت می‌کردند و با جاسوسی خود روز به روز بر قدرت لویی هشتم، پادشاه فرانسه می‌افزودند. جاسوسان به چنان شهرتی دست یافتند که مردم، تمام استادان شمشیر بازی را مأمور مخفی می‌پنداشتند.

◄ پاک‌سازی توسط جاروی جدید

«جی ادگار هوور» تا حدود نیم قرن، رییس تشکیلات اف‌بی‌ای بود که یکی از وظایفش گرفتن مچ جاسوسان دشمن آمریکا سرِ بزنگاه بود. مأموران هوور به زندگی سیاست‌مداران معروف و حتی شخص رییس جمهور نیز سرک می‌کشیدند. هوور با تهدید این‌که اسرار سرّی را برای مردم، فاش خواهد کرد، خود را قدرت اول کشور می‌پنداشت. در سال ۱۹۴۷، سازمان سیا با مأموریت رسیدگی به امور امنیتی و حفاظتی خارجیان تشکیل شد و قدرت و اختیارات اف‌بی‌آی را تا حد زیادی محدود ساخت.

◄ گرگی در لباس میش

مارک وولف در دوران جنگ سرد، به "مردی بدون چهره" شهرت داشت. وی مسؤول عملیات برون مرزی پلیس مخفی آلمان شرقی (اشتاسی) بود. وولف چرخه‌ی بسیار مؤثری از جاسوسان را در غرب سازمان‌دهی کرد. حتی یکی از رؤسای دفتر صدر اعظم آلمان غربی «ویلی برانت» را به استخدام خود در آورد که به نفع آلمان شرقی، جاسوسی می‌کرد.

◄ جاسوسی در رأس کار

آلفرد رِدل، رییس مرکز شکار جاسوس در اتریش بود. وی سازمان مخفی اطلاعات کشور را مدرنیزه کرد، اما در زندگی شخصی، بدهی فراوانی به‌بار آورد. ردل به اتهام دادن اطلاعات به روس‌ها مورد باج‌خواهی بود و حدود ده سال در قبال دریافت پول با روسیه هم‌کاری جاسوسی داشت. او در ۱۹۱۳ متهم به خیانت شد، اما به‌جای شرکت در دادگاه، با شلیک گلوله خودکشی کرد.

سازمان‌های سرّی

در پشت هر جاسوسی، شبکه‌ی عظیمی از گروه‌های گردآوری اطلاعات، فعالیت می‌کنند. سازمان‌های جاسوسی جهان همواره پول، اسناد و هر نوع اطلاعات سرّی یا علنی مورد نیاز جاسوسان را در اختیار آنان قرار می‌دهند. شبکه‌های جاسوسی، اطلاعات لازم را نه‌تنها از افراد که از منابع بسیار متنوعی گردآوری می‌کنند. ماهواره‌ها اخبار زیادی را فراهم می‌سازند و خبرهای بی‌شماری نیز از امواج و ایستگاه‌های رادیویی دریافت و تحلیل می‌شود. کار شمار بالایی از کارکنان این ادارات فقط مطالعه‌ی روزنامه‌ها، مجلات و نشریه‌های خارجی است. یک تحلیلگر باهوش اطلاعاتی، نکات فراوانی را از چنین «منابع آزادی» دریافت می‌کند. در جنگ جهانی دوم، کارشناسان اطلاعاتی روسیه دریافتند که منظور ایالات متحده از اشاره به «نقره» در نشریات خارجی، «تحقیقات علمی» است و تمام روزنامه‌ها و مجلات مرتبط با فیزیک اتمی را تحریم و مطالعه‌ی آن را ممنوع کردند. آن‌ها بدون به خطر انداختن جان جاسوسان‌شان به‌درستی حدس زدند که آمریکا در حال ساخت بمب اتمی بود.

جاسوس در مقابل جاسوس
مجله‌ی «مَد» (دیوانه) در یکی از کاریکاتورهای خود (بالای همین صفحه) رقابت و چشم و هم‌چشمیِ جاسوسان در قبال هم در کوران جنگ سرد را دست انداخت.

時時保密
處處防諜

متن پیام: "شب و روز از اسرار خود محافظت کنید و مراقب جاسوسان دشمن باشید."

◄ مراقب جاسوسان باشید.
چین، شبکه‌ی اطلاعاتی بسیار گسترده اما کاملاً سرّی‌ای را در اختیار دارد. «وزارت امنیت دولتی» این کشور، اطلاعات سرّی و علنی سازمان‌های گوناگون دولتی و نیز مردم عادی را گردآوری و ثبت می‌کند. در دهه‌ی ۱۹۷۰، تابلوهایی نظیر این (شکل) به سراسر کشور پست می‌شد و به تمام مردم در خصوص فعالیت جاسوسان، هشدار می‌داد. اعتقاد بر این است که جاسوسان چین در کشورهای دیگر تحت مدیریت سفارت‌خانه‌ها و یا «آژانس جدید اخبار چین» فعالیت می‌کنند.

آرم سازمان سیا

▲ محافظان اطلاعاتی ایالات متحده
سازمان سیا از سال ۱۹۴۷ به گردآوری و تحلیل اطلاعات خارجی مربوط به آمریکا پرداخته و مسؤولیت اقدامات ضد جاسوسی در خارج را نیز بر عهده داشته است. «آژانس امنیت ملی» که شهرت کم‌تری دارد و تحت نظر وزارت دفاع فعالیت می‌کند، در مقایسه با سیا، گستردگی بیش‌تری دارد و به امور علایم اطلاعاتی نظیر کدها و پیام‌های رمز و نیز ارتباطات اطلاعاتی می‌پردازد. سازمان دیگری به نام «اداره‌ی اطلاعات سرّی» امنیت رییس جمهور را بر عهده دارد.

نشان MI 5، متعلق به آژانس ضد جاسوسی انگلیس

◄ ستاره‌ی امنیتی
انگلیس به‌منظور نظارت و کنترل امور اطلاعاتی و ضد اطلاعاتی کشور، دو آژانس امنیتی به نام‌های «MI 5» (امور داخلی) و «MI 6» (امور خارجی) در اختیار دارد. خانم «استلا رمینگتون» اولین زنی بود که در این کشور، مسؤولیت اقدامات امنیتی در بالاترین سطح را بر عهده گرفت. وی تا ۱۹۹۵، ریاست کل «MI 5» را در دست داشت که در ۱۹۰۶ تأسیس شده و نام دیگرش اداره‌ی امنیت ملی بود. «MI 6» نام نظامی اداره‌ی اطلاعات سرّی است و کارکنانش رییس نادیده‌اش را «سی» (C) می‌نامند.

آرم مخصوص افسران لباس شخصی سازمان اشتاسی

◄ اشتاسی
تا قبل از اتحاد مجدد دو آلمان در ۱۹۹۰ میلادی، سازمان اشتاسی (امنیت دولتی آلمان شرقی) امور اطلاعاتی بلوک شرق را عهده‌دار بود. برای ترس از این سازمان مخوف، دلیلی منطقی‌ای وجود داشت: اشتاسی حدود ۸۵۰۰۰ نفر را استخدام کرده و برای بیش از سی در صد جمعیت کشور، پرونده‌ی اطلاعاتی تشکیل داده بود.

▸ **جاسوسان رژیم صهیونیستی در خارج**
رژیم اشغالگر قدس دارای ادارات اطلاعاتی و امنیتی بی‌رحمی است. موساد (مؤسسه‌ی اطلاعات و سازمان‌های ویژه) مسؤولیت جاسوسی در خارج و مبارزه با دشمنان کشور را بر عهده دارد. «شین بت» (اداره‌ی امنیت و ضد اطلاعات) نیز به امور امنیت داخلی می‌پردازد.

آرم موساد

آرم «پی‌جی‌یو» (اداره‌ی اطلاعات خارجی شوروی) تا سال ۱۹۹۱

نقشه‌ی اتحاد جماهیر شوروی (سابق)

پیام پنهانی و ناامیدانه‌ی وانونو در خصوص آدم‌ربایی‌اش در رُم

▸ **موساد**
مأموران مخفی موساد به‌ویژه در پنهان‌کاری در کشورهای دیگر، مهارت دارند. هنگامی که یکی از تکنسین‌های عالی هسته‌ای به نام «مُردکای وانونو» اعلام کرد که رژیم صهیونیستی در حال ساخت بمب اتم است، مأموران موساد وی را در شهر رم ربودند و به‌منظور مجازات به کشورشان بردند. وانونو در حالی که در محاصره‌ی پلیس قرار داشت، به‌طور پنهانی پیامی را در کف دستش نوشته و به خبرنگاران نشان داد که بیانگر ربوده شدنش بود.

▸ **جاسوسی برای روسیه**
پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در ۱۹۹۱، اداره‌ی اطلاعات خارجی این کشور تشکیل شد و وظیفه‌ی گردآوری اطلاعات از بیرون روسیه را بر عهده گرفت. فعالیت‌های ضد اطلاعاتی (جاسوسی داخلی) و تمام اقدامات اطلاعاتی داخلی نیز در گروهی به نام اداره‌ی امنیت فدرال مجتمع شد. این دو گروه در مجموع بسیار گسترده‌تر و حجیم‌تر از سازمان کاگب در دوران جنگ سرد شده‌اند.

▸ **ترور افراد**
بر خلاف آن‌چه در فیلم‌های سینمایی یا تلویزیونی دیده می‌شود، سازمان‌های جاسوسی به‌ندرت اقدام به ترور افراد می‌کنند. آنان به اسرار، بیش‌تر از جسد مرده نیاز دارند. در طول قرن بیستم، کاگب (کمیته‌ی اطلاعات و امنیت شوروی) به‌طور فعال در چند ترور بین‌المللی دست داشت و سازمان سیا به‌دلیل طراحی توطئه برای ترور (نافرجام) فیدل کاسترو، رهبر کوبا شهرت یافت.

اسلحه‌ی ۷/۶۵ میلی‌متری مانورین

▸ **محافظان اطلاعاتی فرانسه**
فرانسه نیز هم‌چون بسیاری از کشورهای دیگر، فعالیت‌های اطلاعاتی‌اش را بین چند سازمان تقسیم کرد. «اداره‌ی اطلاعات و امنیت خارجی» به جمع‌آوری اطلاعات خارجی و اقدامات ضد جاسوسی در خارج از فرانسه می‌پردازد. «اداره‌ی امنیت کشور» نیز تحت هدایت وزارت کشور، امنیت داخلی را تأمین می‌کند. در اوایل دهه‌ی ۱۹۸۰، اداره‌ی امنیت کشور، ۴۷ دیپلمات شوروی را به اتهام جاسوسی از فرانسه اخراج کرد.

محافظت از اطلاعات شغلی

هر لحظه ممکن است جاسوسی در حال پاییدن شما باشد. اسرار شغلی، برای آینده‌ی مشاغل، ارزش والایی دارند و کارکنان یا شرکت‌های دیگر در خصوص عدم حفظ چنین اسراری اغلب عذر و بهانه می‌آورند. جاسوسان صنعتی به‌منظور سرقت این اسرار، از ابزار و روش‌های مأموران مخفی بهره می‌گیرند؛ بنابراین شرکت‌ها برای ممانعت از درز اطلاعات سرّی به بیرون باید از ترفندهای ضد اطلاعاتی (ص ۴۸ و ۴۹) استفاده کنند. تجهیزات و وسایلی که در این‌جا مشاهده می‌کنید، از دست‌درازی به اسرار شرکت‌ها و ادارات جلوگیری می‌نمایند. اما تمام این‌ها خود کارمندان را نیز تحت نظر می‌گیرند؛ زیرا اغلب جاسوسی‌های شغلی از داخل خود شرکت آغاز می‌شوند. جاسوسانِ محیط کار ابتدا سر وقت کارکنانی می‌روند که دستمزدی کم‌تر می‌گیرند و امکان پذیرش رشِوه در قبال فروش اطلاعات را دارا هستند. جاسوسان ممکن است مدیران معترض را نیز هدف بگیرند و به‌عنوان مثال آن‌ها را ترغیب به پاک کردن دیسک‌های رایانه کنند. حتی شایعات بیان شده در داخل اداره نیز می‌توانند هدف مناسبی برای میکروفون‌های مخفیِ کار گذاشته شده باشد، چرا که ممکن است از تصمیم مدیران ارشد در قطع هم‌کاری با شرکت و یا ملحق شدن آنان به شرکت‌های رقیب، خبر دهند.

◄ صدایم را می‌شنوی؟
مسؤولان شرکت‌ها با استفاده از چنین دستگاه‌های شنود ریزی (شکل)، اخبار پنهانی مفیدی را به‌دست می‌آورند. نماینده‌ی فروش یک کالا ممکن است در حال ارایه‌ی کالا در حضور مشتری، دستگاه شنود ریزی را به‌طور عمومی در سالن کنفرانس یا جلسه‌ی معرفی کالا جا بگذارد تا از مذاکرات پنهانی مشتری در خصوص خرید، مطلع شود.

◄ نشستن با خیال راحت
چون استفاده از اینترنت برای انجام امور تجاری در حال افزایش روزانه است، جاسوسان به اهمیت بالای نفوذ پنهانی به نامه‌های الکترونیکی (ایی‌میل) و فایل‌های رایانه‌ای افراد در اینترنت پی برده‌اند؛ زیرا دست‌یابی به تعاملات مالی، پروژه‌ها و زندگی خصوصی آنان را میسر می‌سازد. نرم‌افزارهای جاسوسی روباتیک را می‌توان تحت پوشش یک عکس، فایل موسیقی و یا کارت تبریک به پست الکترونیکی فرد هدف ارسال کرد. این نرم‌افزارها به‌محض ورود، فعال می‌شوند و به‌طور پنهانی، نسخه‌هایی از نامه‌های الکترونیکی و فایل‌های شخص را از طریق اینترنت به رایانه‌ی جاسوس می‌رسانند.

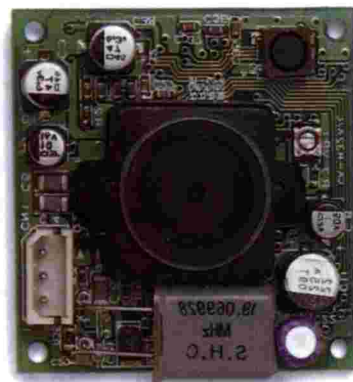
بست‌های سوسماری به سیم تلفن وصل می‌شوند.

◄ شنود مکالمات در محیط کار
تلفن معمولی روی میز کار، وسیله‌ی مناسبی برای استراق سمع مکالمات با استفاده از یک دستگاه شنود (شکل) است. این دستگاهِ مجهز به باتری، با اتصال دو بست سوسماری در خارج از دفتر کار، به خط تلفن وصل می‌شود و هر نوع مکالمه‌ای را ضبط می‌کند.

واضح و رسا
نماینده‌ی فروشی که دستگاه شنودی را در دفتر مشتری کار گذاشته است، به‌راحتی از داخل اتومبیلش مکالمات آنان را استراق سمع می‌کند. وی با بالا بردن آنتن رادیوی خودرو و تنظیم موج رادیو به بحث‌های مورد نظرش گوش می‌دهد. اینک وی می‌تواند با اطلاعاتی که به‌دست آورده، روز بعد وارد مذاکرات مجدد شود و با تغییر اندک و مصلحتی در گفته‌های قبلی، معامله را تمام کند.

▲ **دروبین پنهان**
بیش از ده درصد شرکت‌های آمریکایی به‌منظور نظارت دقیق بر رفتار کارکنان‌شان از دوربین‌هایی ویدیویی استفاده می‌کنند. پنهان کردن دوربین‌ها نیز کار ساده‌ای است: برخی از این چشم‌های نامرئی، لنزی حتی کوچک‌تر از یک بسته‌ی کبریت دارند.

▲ **دوربین شکارچی**
مأموران اف‌بی‌آی به‌منظور گردآوری مدرک در مورد یک اختلاس احتمالی، دوربین‌هایی مخفی در کنگره‌ی آمریکا کار گذاشتند. دوربین‌ها (شکل) رشوه‌گیری را به اثبات رساندند و هفت نفر از اعضای کنگره، محاکمه و زندانی شدند.

▲ **گیرنده‌های دور برد**
دستگاه‌های شنود داخل ادارات، دارای برد محدودی هستند؛ اما گیرنده‌های دور برد، استراق سمع از هر نقطه‌ی جهان را که دارای خط تلفن باشد، امکان‌پذیر می‌سازند. به‌عنوان مثال جاسوسی از سیدنی در استرالیا قادر به شنود گفت‌وگو در دفتری در استانبول ترکیه خواهد بود. برای این کار، جاسوس ابتدا باید دستگاهش را به یک خط تلفن، وصل کند. تا وقتی جاسوس شماره‌ی تلفن مورد شنود را نگیرد و دکمه‌ی مخصوصی را روی حالت تونِ تلفنش نفشارد، این دستگاه به‌کار نمی‌افتد. دستگاه شَنود، هنگام ورود تماس جدید، تون تماس را تشخیص می‌دهد و از زنگ خوردن تلفن هدف جلوگیری می‌کند. سپس جاسوس با استفاده از دهنی تلفن هدف به‌عنوان میکروفون، به مکالمه‌ای که در آن اتاق انجام می‌شود، گوش می‌دهد.

فلَش مِموری با رابط یو اس پی به رایانه متصل می‌شود.

▲ **حافظه‌های پر حجم**
«فلَش مِموری» (حافظه‌ی سیار) نوعی دستگاه ذخیره‌ی حافظه است که با داشتن رابطی یکسان در سراسر جهان به نام یو اس پی تقریباً به تمام رایانه‌ها متصل می‌شود. این حافظه‌ی سیار با ابعادی کوچک‌تر از انگشت شست، جاسوس را قادر به کپی گرفتن پنهانی از صدها هزار صفحه سند، از یک شبکه‌ی رایانه‌ای می‌سازد. اکثر سازمان‌های اطلاعاتی جهان به‌منظور پیش‌گیری از سرقت اسنادشان، رابط‌های یو اس پی را از روی رایانه‌های خود جدا کرده‌اند.

▲ **دستگاه شنود در داخل دوشاخه**
دستگاه شنودی را که در داخل دوشاخه‌ی برق جاسازی شده باشد، هرگز نمی‌توان یافت؛ مگر این‌که دوشاخه را باز کنیم و یا تجهیزات ویژه‌ای به‌کار ببریم. دوشاخه، هم کار عادی‌اش را انجام می‌دهد و هم برق مورد نیاز دستگاه شنود را تأمین می‌کند. برخی دستگاه‌های شنود به‌جای استفاده از امواج رادیویی از کابل استفاده می‌کنند و جاسوس با زدن دوشاخه به هر یک از پریزهای همان مدار، قادر به استراق سمع خواهد بود.

► **چشمان روباتی**
مأموران برخی ادارات در حین گشت‌زنی صوری در خیابان، تعدادی از اتاق‌ها یا فروشگاه‌هایی را که از قبل در آن‌ها دوربین مدار بسته کار گذاشته‌اند، زیر نظر می‌گیرند تا ضمن حفاظت از کارکنان‌شان، فعالیت‌های مشکوک آنان را نیز گزارش کنند. این دوربین‌ها به دستگاه‌هایی با حافظه‌ی بسیار زیاد و یا اینترنت وصل هستند تا با کم‌بود حافظه مواجه نشوند.

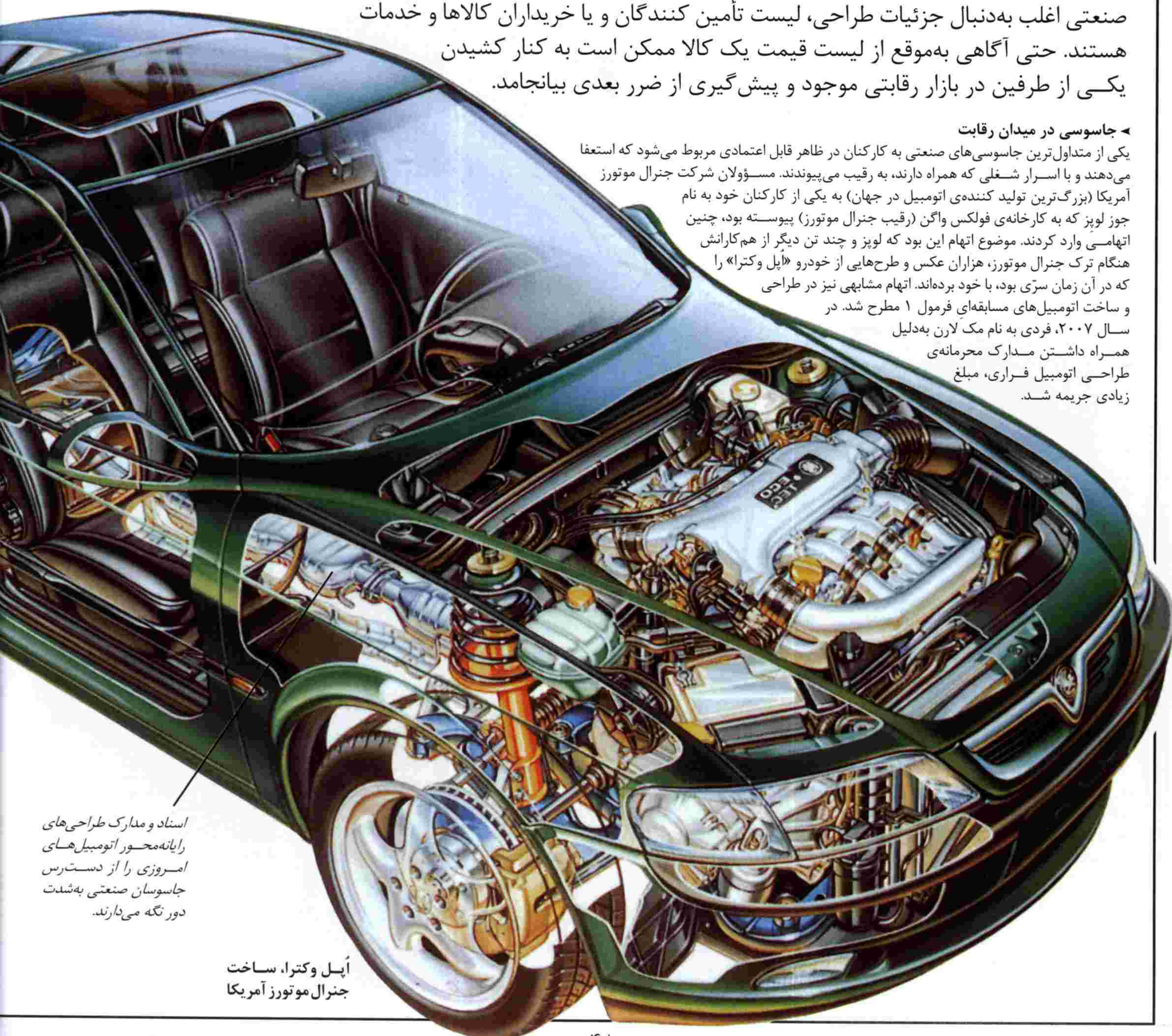
جاسوسی صنعتی

هدف و حوزه‌ی فعالیت جاسوسان فقط دولت‌ها و سیاست‌مداران نیست. مشاغل، ادارات و سازمان‌های صنعتی نیز دارای اسراری هستند که ممکن است توسط جاسوسان، سرقت یا کپی‌برداری شود.

این نوع از جاسوسی به‌سرعت در حال گسترش روز افزون است و تاریخچه‌ای طولانی در جهان دارد. یکی از اولین قربانیان این حرفه، صنعت ابریشم جهان است. تا قرن ششم میلادی فقط چینی‌ها از راز تولید این پارچه‌ی لوکس و گران‌بها آگاه بودند. در این قرن «جاستینیان» امپراتور روم شرقی با استفاده از جاسوسان خود، اسرار تولید ابریشم را سرقت کرد و دانش فنی آن را به کشورش برد. دو راهب با تشویق امپراتور، کرم‌های ابریشم را در داخل نی‌های توخالی به‌صورت قاچاقی از چین خارج ساختند. جاسوسی صنعتی امروز به فرآیند بسیار پیچیده‌ای تبدیل شده است؛ اما دولت‌ها در صورتی که منافع کشورشان اقتضا کند، هنوز هم مبادرت به این کار می‌کنند. در ۱۹۸۹ وزارت بازرگانی فرانسه تصمیم گرفت تا با استفاده از جاسوسان کشور، بخشی از اسرار شرکت‌های آمریکایی و انگلیسی را سرقت کند. اما یک نفر خبرچین با ارسال لیست خرید به پست الکترونیکی سازمان سیا، این جاسوسی را ناکام گذارد و آن را فاش ساخت. اغلب خودِ رؤسای کسب و کار به‌منظور رقابت با سایرین تصمیم به جاسوسی می‌گیرند. جاسوسان موفق صنعتی اغلب به‌دنبال جزئیات طراحی، لیست تأمین کنندگان و یا خریداران کالاها و خدمات هستند. حتی آگاهی به‌موقع از لیست قیمت یک کالا ممکن است به کنار کشیدن یکی از طرفین در بازار رقابتی موجود و پیش‌گیری از ضرر بعدی بیانجامد.

◄ جاسوسی در میدان رقابت

یکی از متداول‌ترین جاسوسی‌های صنعتی به کارکنان در ظاهر قابل اعتمادی مربوط می‌شود که استعفا می‌دهند و با اسرار شغلی که همراه دارند، به رقیب می‌پیوندند. مسؤولان شرکت جنرال موتورز آمریکا (بزرگ‌ترین تولید کننده‌ی اتومبیل در جهان) به یکی از کارکنان خود به نام جوز لوپِز که به کارخانه‌ی فولکس واگن (رقیب جنرال موتورز) پیوسته بود، چنین اتهامی وارد کردند. موضوع اتهام این بود که لوپز و چند تن دیگر از هم‌کارانش هنگام ترک جنرال موتورز، هزاران عکس و طرح‌هایی از خودرو «اُپل وکترا» را که در آن زمان سرّی بود، با خود برده‌اند. اتهام مشابهی نیز در طراحی و ساخت اتومبیل‌های مسابقه‌ای فرمول ۱ مطرح شد. در سال ۲۰۰۷، فردی به نام مک لارن به‌دلیل همراه داشتن مدارک محرمانه‌ی طراحی اتومبیل فراری، مبلغ زیادی جریمه شد.

اسناد و مدارک طراحی‌های رایانه‌محور اتومبیل‌های امروزی را از دسترس جاسوسان صنعتی به‌شدت دور نگه می‌دارند.

اُپل وکترا، ساخت جنرال موتورز آمریکا

سـرقت الگوهـا و طرح‌های لباس‌های گران‌قیمتِ شب، قبل از روانه شـدن به بازار، از دیگر اهداف جاسوسـان صنعتی است.

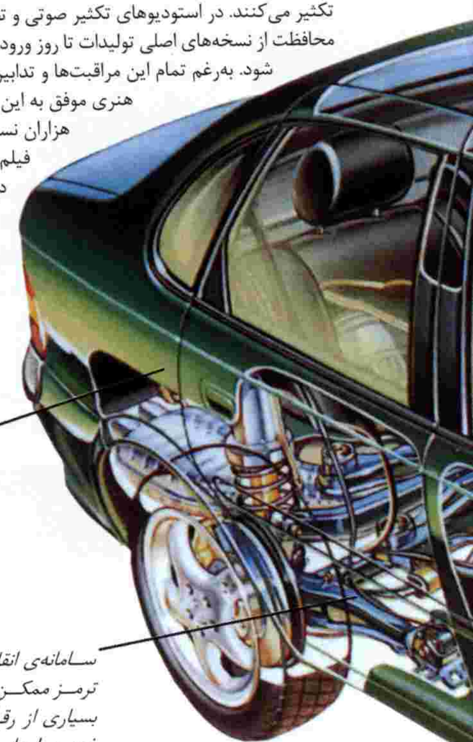

در آمریکا هر سال میلیاردها دلار از راه سرقت نرم‌افزارها، فایل‌های صوتی و دی‌وی‌دی‌ها از دست می‌رود.

▲ صنایع تفریحات و سرگرمی‌ها

کپی‌برداری (تکثیر) غیر قانونی و جاسوسـی صنعتی، ضربه‌ی بسیار شدید و جبران ناپذیری به درآمدهای صنعت تفریحات و سـرگرمی‌ها وارد می‌سـازد. این سارقان هنری و صنعتی از روی یک نسخه‌ی اصلی (مادر یا اُریجینال) میلیون‌ها سی‌دی و دی‌وی‌دی به‌طور غیر قانونی تکثیر می‌کنند. در استودیوهای تکثیر صوتی و تصویری یا استودیوهای فیلم‌برداری، به‌منظور محافظت از نسخه‌های اصلی تولیدات تا روز ورود به بازار باید اقدامات حفاظتی شدیدی اِعمال شود. به‌رغم تمام این مراقبت‌ها و تدابیر حفاظتی، گاهی اوقات جاسوسان صنعتی و هنری موفق به این نوع قاچاق و سـرقت ناجوانمردانه می‌شوند.

هزاران نسـخه از فیلم سینمایی کازینو رویال (آخرین فیلم جیمز باند) قبل از اولین اکران، به‌طور قاچاق در قاره‌ی آسیا توزیع و فروخته شد.

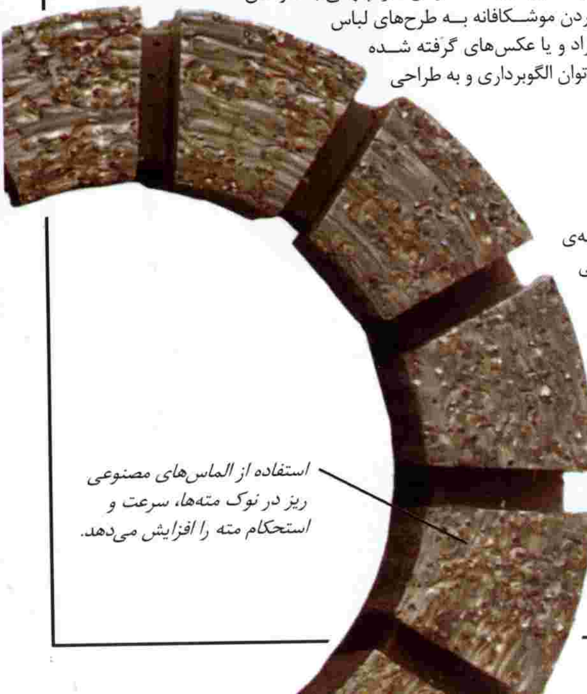

به‌منظور سـری نگه داشـتن طراحی بدنـه‌ی اتومبیل‌های جدیـد از دید رقیبـان به‌ویژه هنـگام آزمایـش جاده‌ای، قطعات جدیـد این اتومبیل‌ها را به‌طـور موقت روی بدنه‌ی اتومبیل‌هـای قبلـی آزمایش می‌کنند.

سـامانه‌ی انقلابی دیسـک ترمـز ممکـن اسـت نظـر بسیاری از رقبای سازنده‌ی خودرو را جلب کند.

▲ تراژدی طراحی لباس

سرقت طرح‌ها و الگوهای لباس به‌ویژه مدهای جدید به حرفه‌ای بسیار سودآور تبدیل شده است. ادعای چنین سـرقتی معمولاً آسـان اما اثبات آن، امری دشـوار است. بُرش‌کاران و سـایر کارکنان شاغل در تجارت لباس ممکن است از الگوها کپی تهیه کنند و آن‌ها را پنهانی به طراحان دیگر لباس بفروشـند. با نگاه کردن موشـکافانه بـه طرح‌های لباس در ویتریـن مغازه‌ها یا بر تن افراد و یا عکس‌های گرفته شـده در نمایشـگاه‌های لباس نیز می‌توان الگوبرداری و به طراحی لباس‌های جدید اقدام کرد.

استفاده از الماس‌های مصنوعی ریز در نوک مته‌ها، سرعت و استحکام مته را افزایش می‌دهد.

◄ الماس‌های صنعتی

یکی از جاسوسان صنعتی در کارخانه‌ی جنرال الکتریـک از راه فروش پنهانی راز سـاخت الماس مصنوعی به یک شـرکت کره جنوبی، یـک میلیون دلار به‌دست آورد. کره‌ای‌ها با دزدی دانش فنی برای سـاخت شـرکت خود، از پرداخـت هزینه‌ی بالای حق لیسـانس (مجـوز صنعتی) طفره رفتند؛ به‌علاوه در هزینه‌ی بی‌نهایـت گزاف تأسـیس دفتر تحقیق و توسعه نیز صرفه‌جویی کردند. جنرال الکتریک در سال ۱۹۹۲، پرده از راز این جاسوسی برداشت و آن را برملا کرد.

◄ جاسوسی رایانه‌ای

در ۱۹۸۱، مأمـوران اف‌بـی‌آی یک مهندس رایانـه بـه نـام «کِنجـی هایاشـی» را با مدارک سرّی فناوری ساخت دیسک‌درایو رایانه که متعلق به شـرکت آی‌بی‌ام بود، دسـت‌گیر کردنـد. کارفرمایـان ژاپنـیِ وی در شرکت هیتاچی، بیش از نیم میلیون دلار در اختیار او قـرار داده بودند تا به‌عنوان رشـوه بـه کارکنان آی‌بی‌ام پرداخت کند.

ضد اطلاعات

در زمان‌های گذشــته، تجهیزات شــنود اطلاعاتی به‌نسبت ساده بودند و ردیابی سیم متصل به یک میکروفون اغلب به جاسوســان استراق سمع یا دســتگاه‌های آنان منتهی می‌شد. اما امروز کشف دستگاه‌های شنود و جاسوسان کار گذارنده‌ی آن‌ها دشوارتر شده است؛ به‌ویژه این‌که اکثر این نوع جاسوسی توسط اینترنت انجام می‌شود. به دام انداختن چنین جاسوسی‌های اطلاعاتی، وظیفه‌ی سازمان‌های ضد اطلاعاتی به‌حســاب می‌آید. اما شناسایی جاسوسان، همیشــه به دست‌گیری آنان منتهی نمی‌شود و شــاید تحت نظر داشتن رفتارهای بعدی جاسوسِ شناسایی شــده، ارزشمندتر از دست‌گیری وی باشــد. جاسوســی که به کار عادی‌اش می‌پردازد، اطلاعات مفیدتری را در اختیار سازمان‌های ضد جاسوســی قرار می‌دهد؛ به‌خصوص اگر از تحت نظر بودنش توســط مأموران دشــمن، آگاه نباشد. فعالیت‌های روزمره‌ی یک جاســوس ممکن است اسراری از تکنیک‌ها و تجهیزات مورد استفاده‌ی وی را فاش ســازد. با استفاده از این جزئیات می‌توان جاسوسان دیگر را نیز دست‌گیر کرد. ادارات ضد جاسوسی ممکن است با هدفِ دادن اطلاعات منحرف کننده به دشمن، جاسوسان علنی خود را نیز به‌کار بگیرند. گاهی اوقات با نشــان دادن مدارک جاسوســی به مأمور دشــمن و ارعاب وی، جاسوس را وادار می‌کنند تا به‌عنوان جاسوس دو جانبه علیه منافع کشور مطبوعش فعالیت کند.

◄ شما تحت نظر هستید.
ســازمان‌های ضد جاسوســی اغلــب ابزار و تجهیزاتی مشابه با وســایل مورد استفاده‌ی جاســوس، بــه‌کار می‌برند. در ایــن کارتون متعلــق بــه قــرن نوزدهم میلادی (شــکل) استفاده‌ی جاسوسان و ضد جاسوسان از یک دوربین مخفی مشترک به‌تصویر کشیده شده است.

دستگاه اسکرامبل متصــل به تلفن در جنگ سرد

◄ سرّی نگه داشتن تماس‌های تلفنی
در دوران جنگ سرد به‌منظور سرّی نگه داشتن تماس‌های تلفنی، از دستگاه سیاری به نام «اسکرامبل» استفاده می‌شد که کلام را به چند بخش منقطع تقسیم می‌کرد و ســپس با پس‌وپیش نمــودن این بخش‌هــا نوعی رمز و صحبت‌های نامفهوم ایجاد می‌نمود. دســتگاه مشــابهی در سمت گیرنده‌ی صدا در آن ســوی خــط، عکس همین فرآیند را انجام مــی‌داد و گفته‌ها را به‌شکل واقعی به‌گوش می‌رساند. هر دو طرف مکالمه، صحبت‌های هم‌دیگر را به‌درســتی می‌شنیدند؛ اما جاسوســی که در حال شنود این مکالمه بود، فقط صداهایی گنگ به‌گوشش می‌رسید. در دستگاه‌های اسکرامبل امروزی، نرم‌افزارهایی دارای سامانه‌ی کدگذاری خاص به‌کار رفته است که از استراق سمع مکالمات تلفنیِ انجام شده در اینترنت، محافظت می‌کند.

◄ تنظیم کد
فرد تماس گیرنده با جابه‌کردن و تنظیم یک ســری کلید ریز، اســکرامبل خود را روی کدهای از قبل تنظیم شده و هماهنگ با دستگاه اسکرامبل گیرنده‌ی صدا تنظیم می‌کند.

◄ جعبه‌ابزار ضد اطلاعاتی
مأمــوران ضــد اطلاعاتی هنگام جســت‌وجو برای یافتن دســتگاه‌های شــنود از ابزارهایی اســتفاده می‌کنند که بدون نیــاز به باز کردن قاب، بازرســی داخل وســایل مشکوک، پشــت ســوکت‌ها و داخل پریزها و دوشاخه‌ها را امکان‌پذیر می‌ســازند. گاهی با نگاه موشــکافانه می‌توان خُرده‌ریزهــای به‌جــای مانده در محل نصب دســتگاه شــنود را یافت. از راه مقایســه‌ی تک‌تک ســیم‌ها و کابل‌ها با نقشــه‌ی ســیم‌کشــی ســاختمان (و مشــاهده‌ی سیم اضافــی یا مغایــرت در آن‌هــا) می‌توان از وجود میکروفون متصل به فرستــنده‌ای در بیــرون از آن محیــط، اطمینان حاصل کرد.

شــنیدن صدای در حال افزایش در گوشی تلفن به‌معنای وجود دستگاه شنود است.

دســته‌ی قابل حمل به‌منظور جست‌وجوی فضاهای مشکوک

کاهــش خروجی بــرق به پیدا کــردن محــل نصب دســتگاه شنود پنهان، کمک می‌کند.

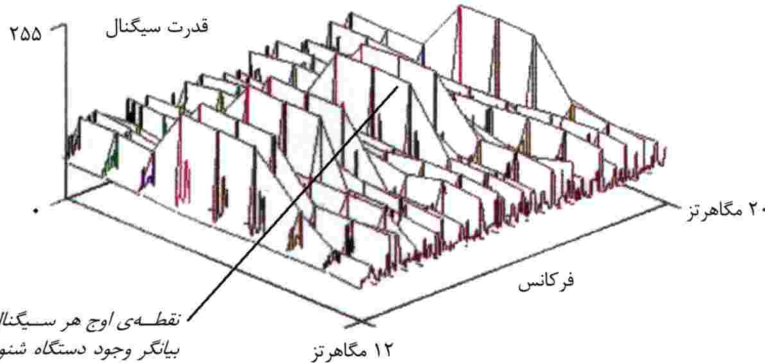
این دســتگاه، وســایل استراق ســمع را حتــی اگــر در حال فرســتادن پیــام نباشــند، تشخیص می‌دهد.

◄ جاروی جدید
این دســتگاه ردیاب به افســران ضد اطلاعاتی کمک می‌کند تا به‌ســرعت اتاقی را از لحاظ وجود یا عدم هر نوع وسیله‌ی شنود بازرسی کنند. ســیگنال ارسال شده از دستگاه، نیمه‌هادی‌هایی نظیر ترانزیســتورها و آی‌ســی‌ها را فعال (برق‌دار) می‌سازد. هر نوع وســیله‌ی الکترونیکی نظیر تلفن نیز دستگاه ردیاب را فعال می‌سازد. غیر از این دو وجود هر نوع ســیگنال دیگر در اتاق، نشانه‌ی وجود دستگاه شنود است.

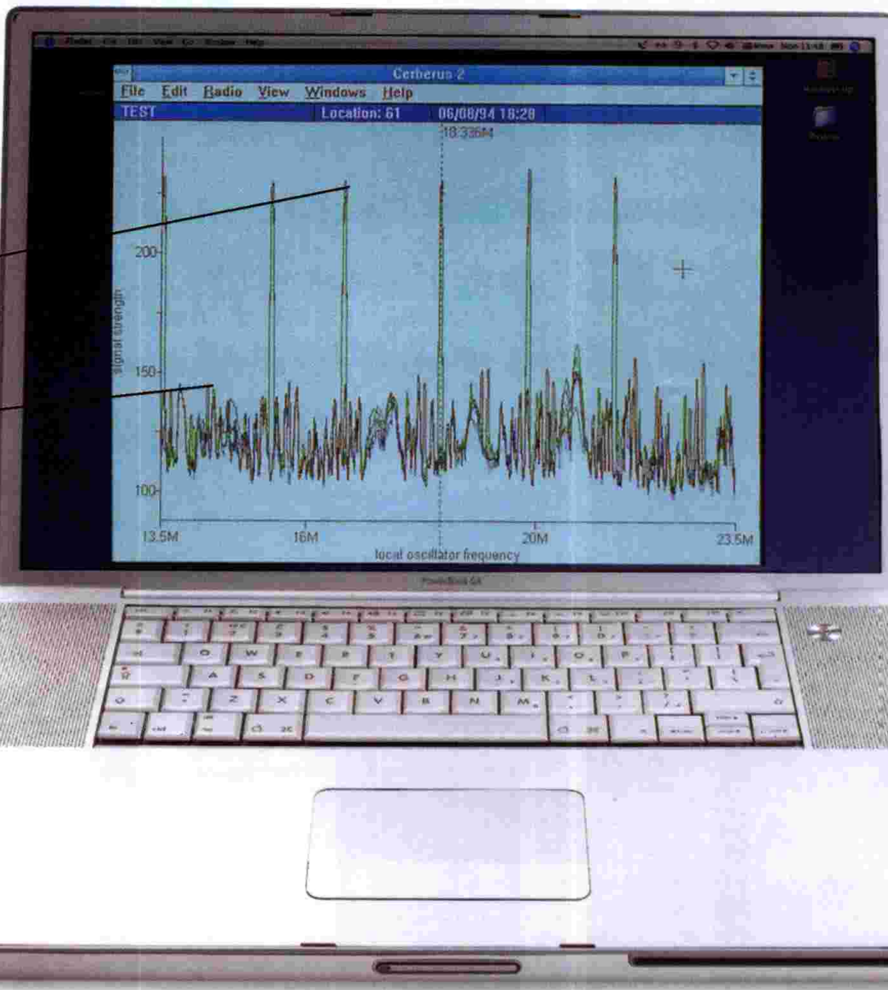
▸ بازرسی دقیق زاویه‌های پنهان

بســیاری از دفترهــای کار دارای محفظه‌هایی در زیر کف، بالای سقف و یا در لای دیوارها هســتند. هر یک از ایــن حفره‌ها مکان مناســبی برای کار گذاشتن دستگاه‌های پیشرفته‌ی اســتراق ســمع اســت. مأموران ضد اطلاعاتــی به‌منظــور بازرســی دقیق چنین زوایــای پنهانــی، از آینه‌های کوچک و چراغ‌قوه‌های ریز اســتفاده می‌کنند. وجــود مفصل‌ها یا فنرهای تاشــو در دســته‌ی این‌گونه وســایل سبب رسیدن آن‌ها به نقاط غیر قابل دست‌رس است.

▸ کدام اتاق آلوده است؟

بــا نمایــش تعــدادی اســکن از گیرنده‌ی تنظیم شده به‌شکل ســه‌بُعدی، اتاق آلوده (دارای دستگاه شــنود) شناسایی می‌شود. این نمودار یا گراف (شکل)، طول موج و فرکانس هر یک از اتاق‌های ساختمان را به مگاهرتز بیان می‌دارد.

▸ ردیاب قفل اسکن

تشــخیص دســتگاه‌های ارزان و ضعیفِ شنود، کار آســانی است: به‌عنوان آزمایش، صدایی را در اتاق مشکوک پخش کنید. سپس با استفاده از یک گیرنــده‌ی رادیویی، فرکانس‌های متداول را یکی‌یکی بگردید تا آن صدا را بشــنوید. دستگاه‌های شنود پیش‌رفته‌تر با پخش علایم روی فرکانس‌های غیر متداول و یا ایجاد تداخل بین فرکانس‌ها، از چنین ردیابی‌های آســان ضد اطلاعاتی ممانعت می‌کنند. اما این گیرنده‌ی قفل اســکن (شــکل) با پوشش تنظیم بالا از راه اسکن کردن تمام فرکانس‌هایِ پخش شده، ظرف چند دقیقه فرکانس‌های غیر متداول را نیز تشخیص می‌دهد.

دســتگاه سنجش ســیگنال، کاربــر را به‌ســمت دســتگاه شنود مخفی هدایت می‌کند.

▸ دستگاه‌های شنود، روی صفحه‌ی مانیتور

اتصــال گیرنده‌ی قفلِ اســکن به یــک لپ‌تاپ، خروجــی آن را به‌طور تصویــری نمایش می‌دهــد. کاربرهای کارکشــته، از خطوط درهم روی صفحه‌ی مانیتور، اطلاعات بســیار زیادی از امواج رادیویی محیط اَطراف دریافت می‌کننــد. نقاط مرتفع‌تر، دارای امواج قوی‌تری هســتند. با هر بــار ردیابی، تصویری از فعالیت موج رادیو در یک زمان خاص تشــکیل می‌شود. چنان‌چه دستگاه شنودی به‌کار بیافتد، امواج (علایم) آن، شکل ردیابی‌های بعدی را تغییر می‌دهند.

▸ تعیین دقیق محل دستگاه شنود

هنگامی که مأموران ضد جاسوســی از وجود دستگاه شنود در یک اتاقی مطمئن شدند، با استفاده از یک دستگاه سبک طول موج، محل دقیق آن را خواهند یافت. هرچه این دســتگاه‌های کوچک به منبع دســتگاه شــنود، نزدیک‌تر شــوند، ســیگنال قوی‌تری را نشان می‌دهند.

جاسوس گیری

شناسایی و یافتن محل استقرار یک جاسوس، کار بسیار سختی است؛ مگر این‌که فـردی خائن یا خبرچین وی را لو دهد. گاهی اوقات، امواج مشـکوک رادیویی، یافتن محل یک دسـتگاه اسـتراق سـمع پنهان را برای مأموران ضد جاسوسی میسـر می‌سازند. مأموران ضد جاسوسـی با استفاده از روش استراق سمع تلفنی و یـا باز کردن نامه‌ها می‌توانند فقط یکی‌دو جاسـوس، امـا با روش تحت نظر گرفتن صبورانه و طولانی‌تر تعداد بیش‌تری از جاسوسـان دشمن را شناسایی و دسـت‌گیر کنند. جاسوسـان بی‌دقت در هنگام جمع‌آوری اطلاعات ممکن اسـت هم باعث لو رفتن خود و هم لو رفتن سـایرین شـوند. به‌عنوان نمونه تعقیب فرد مظنون به جاسوسـی گاهی به شناسایی مأموران ناشناخته‌ی دیگر نیز می‌انجامد. مأموران ضد اطلاعاتی، جاسوس لو رفته را «خنثی» می‌کنند؛ به این معنا که یا او را آشکار می‌سازند تا قادر به انجام امور سرّی نباشد؛ یا به کشور مطبوعش باز می‌گردانند و یا این‌که محاکمه‌اش می‌کنند. در برخی کشـورها سرنوشت شوم‌تری در انتظار جاسـوس خنثی شده است: محاکمه‌ی عادلانه یا غیر عادلانه و سپس اعدام!

مأمـوران اطلاعاتی در حالـی که تجهیزات جاسوسـی «بوسـارد» را در دسـت دارند، جلسه‌ی دادگاه را ترک می‌کنند.

▲ ردیابی اسرار موشکی

یکـی از خبرچین‌ها به مأمـوران اِم آی ۵ (سازمان امنیت داخلی انگلیس) اطلاع داد که «فرانک بوسـارد» در حال جاسوسـی اسـت. آن‌هـا بـا نصب یـک گیرنـده به پرونده‌هایی که بوسـارد از دفتر وزارت هوا و فضا دریافت کرده بود، وی را دسـت‌گیر کردند. علایم بیپ‌مانند رادیویی، مأموران را به محلی که بوسارد در حال گرفتن کپی از اسناد به‌کلی سرّی بود، رساندند.

◄ جاسوس‌گیر مظنون

«جیمز آنگلتون» به‌عنوان رییس کمیته‌ی ضد اطلاعات سـازمان سـیا تا حدود دو دهه به شـکار جاسوسان اشتغال داشت. وی که به هیچ‌کس اعتماد نداشـت و تمام خبرچین‌ها را مأمور دوجانبه‌ی کاگب (شـوروی) می‌دانسـت، فقط موفق به شناسـایی تعداد اندکی جاسـوس عادی شد. دیگران شـک و ظن‌های فراوان او را به‌حسـاب ضعف سازمان تحت امرش قلمداد کردند. آنگلتون به دلیل صدور دستور غیر قانونی بازرسی نامه‌ها وجهه‌اش را از دست داد و در ۱۹۷۴ از کار برکنار شد.

این لولـه‌ی مخصوص را از سوراخ ریز بالای پاکت نامه (سمت چپ یا راست) بـه داخل می‌فرسـتند و گیره‌هـای آن، کاغذ نامه را می‌چسبند.

با پیچاندن دسته، نامه نیز به‌طور محکم به دور میله پیچیده می‌شد.

جاسـوس بـا بیرون کشیدن دسته، نامه را خارج می‌کرد.

بـا مالیـدن مـداد شمعی نامرئی، نوعی پـودر به روی صفحه می‌چسبید.

خانم و آقای روزنبرگ را پس از محاکمه، از دادگاه خارج می‌کنند.

▲ دادگاه خشن

گاهی اوقات تنبیهات خشـن جاسوسان، احساسـات دیگران را به‌شدت تحریک می‌کند. «ژولیت و اِتِل روزنبرگ» (زن و شوهر) به‌اتهام گذاردن اطلاعات سـرّی در اختیار شوروی (سابق) دسـت‌گیر شدند. آنان اولین آمریکایی‌هایی بودند که به‌رغم تقاضای بخشـش توسط شماری از مردم، اعدام‌شـان در زمان صلح انجام شـد؛ البته اتهام آن‌ها به جاسوسی‌شان در جنگ جهانی دوم ربط داشـت که ثابت نشد و آن دو در ۱۹۵۳ روی صندلی الکتریکی نشستند.

◄ نامه مهر و موم

مأموران ضد اطلاعاتی با استفاده از این وسیله (شـکل) نامه را از داخل پاکت، خـارج می‌کنند و می‌خواننـد و بدون پاره کردن پاکت، دوباره آن را در داخل پاکت قـرار می‌دهند. اسـتفاده از این تکنیک، بازرسی پنهانی نامه‌های ارسال شده برای جاسوسان را میسر می‌سازد. بازرسـی نامه‌هـای ارسـالی از سـوی جاسوس، دشواری‌های بیش‌تری دارد.

◄ دست‌گیری در سر بزنگاه
فیلم‌برداری ویدیویی مُمکن است به دست‌گیری جاسوس در هنگام جاسوسی منجر شود، اما کنترل دقیق تمام فیلم‌ها کاری بسیار زمان‌بر است. دوربین‌های دیجیتالی امروزی (ص ۴۴ و ۴۵) که به نرم‌افزارهای رایانه‌ای ویژه متصل هستند، قادرند چهره‌ی اشخاص را در میان انبوه جمعیت، تشخیص دهند و جاسوسان شناخته شده را شناسایی کنند؛ حتی اگر جاسوس، وضع ظاهری و چهره‌اش را تغییر داده باشد. رایانه‌ها پس از شناسایی جاسوس ضمن اعلام مورد به مقامات امنیتی، وی را ردیابی و حرکاتش را ثبت می‌کنند.

با بهره‌گیری از دوربین‌های دیجیتالی شناسایی می‌توان افراد مظنون را ردیابی کرد.

کارت شناسایی مأموران «اِسمِرش» (شوروی)

پرتو فرابنفش (اشعه‌ی ماورای بنفش)، دست‌کاری احتمالی مُهر و مومِ محل ضد شنود را نشان می‌دهد.

▲ مرگ جاسوسان
سازمان ضد اطلاعاتی «اسمِرت شِپیونام» (تقریباً به معنای مرگ جاسوس) مسؤولیت برقراری امنیت نظامیان و دست‌گیری جاسوسان داخل در ادارات اطلاعاتی را در اتحاد جماهیر شوروی (سابق) بر عهده داشت. این سازمان بعدها به «اِسمِرش» معروف شد.

▲ بازدید برچسب‌های امنیتی
مأموران ضد جاسوسی، پس از پاک‌سازی اتاقی که دستگاه شنود در آن کار گذاشته شده است، برچسبی مخصوص روی تمام درها و دستگاه‌ها می‌چسبانند تا محوطه‌ی «پاک»، دست نخورده باقی بماند. هنگام بازرسی مجدد به‌منظور اطمینان از دست نخوردن این برچسب‌ها و امن بودن اتاق، از پرتو فرابنفش (اشعه‌ی ماورای بنفش) استفاده می‌کنند.

◄ دستان سرخ رنگ
مأموران ضد اطلاعاتی با پاشیدن پودرهای مخصوص (شکل)، جاسوسانی را که به این پرونده‌ها دست زده باشند، شناسایی می‌کنند. این پودر در صورت چسبیدن به دستان جاسوس، در برابر نور منابعی از قبیل پرتو فرابنفش (شکل) می‌درخشد.

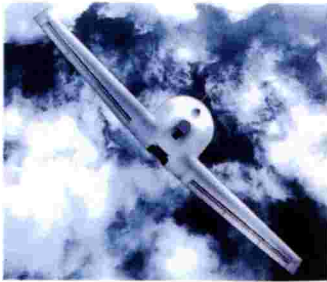
تراشه (چیپ الکترونیکی)، امواج رادیویی را تا فاصله‌ی ۹۰ متری ارسال می‌کند.

◄ تراشه‌ها در همه جا
«تاگانت» نام نوعی تراشه‌ی (چیپ الکترونیکی) تشخیص فرکانس رایویی با ابعادی کمی درشت‌تر از یک نقطه[1] است که به‌منظور ردیابی نامحسوس یک جاسوس، بر روی لباس و کفش و حتی گذرنامه یا کارت شناسایی او وصل می‌شود. سازمان‌های امنیتی برخی کشورها نظیر انگلیس برای ردیابی و تحت نظر گرفتن جاسوسانی که خود را دیپلمات جا می‌زنند، از این تراشه‌ها استفاده می‌کنند.

پودر مخصوص ردیابی هنگام ریختن روی پرونده‌ها، نامرئی می‌شود.

۱- نقطه‌ای که در پایان جمله‌ها به‌کار می‌رود.

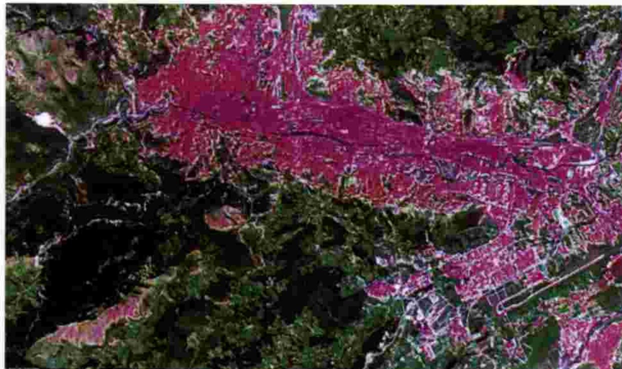
جاسوسی بدون استفاده از جاسوس

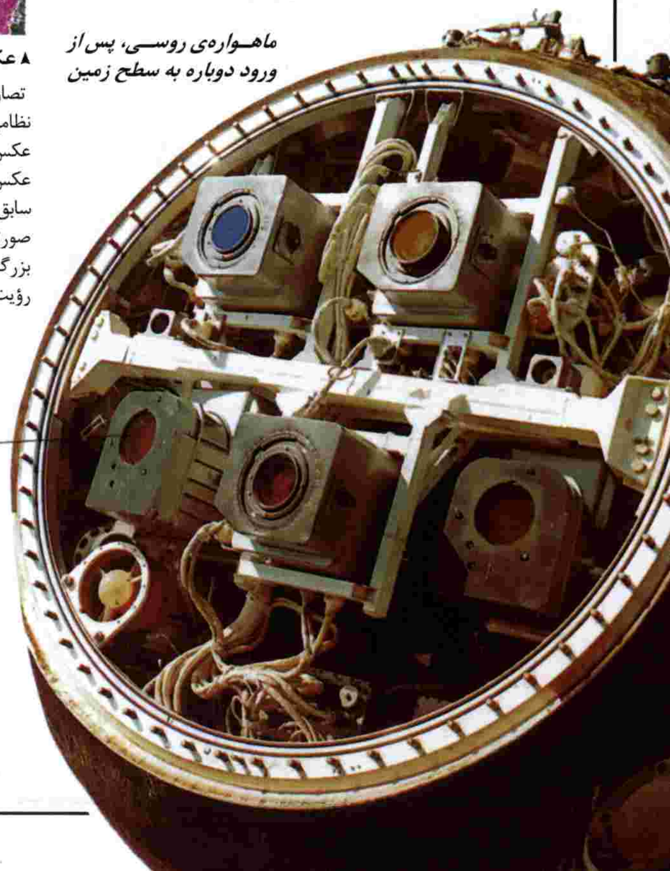
▲ هواپیماهای بدون خلبان دریایی
این نوع هواپیماها که نوع آمریکایی آن‌ها دارک استار (ستاره‌ی سیاه) نام دارد، بدون این‌که جان خلبان را به‌خطر بیاندازند، قادر به انداختن عکس‌های بسیار دقیق و کامل از مناطقی هستند که توسط دشمن به‌طور کامل محافظت می‌شوند.

کسب خبر و گردآوری اطلاعات توسط جاسوسان (نیروی انسانی)، هم زمان‌بر و هم پُر هزینه است و در صورتی که جاسوس، لو برود، سیاست‌مداران را به دردسر می‌اندازد. خوشبختانه برای جلوگیری از چنین معضلی راه‌کارهایی وجود دارد. در روش «جمع‌آوری فنی (تکنیکی) اطلاعات» از راه دور توسط حسگرها، دیگر به نزدیک شدن جاسوس به مقصد نیازی نیست. این روش با دسته‌بندی اطلاعات به انواع مخابراتی، الکترونیکی، تصویری و امواج (علایم)، دانش و فرآیند بسیار با ارزشی را در اختیار ما قرار می‌دهد. شاید مفیدترین این اطلاعات، نوع تصویری آن‌ها باشد که گرفتن عکس توسط دوربین و رادار در هواپیماها و ماهواره‌های جاسوسی را شامل می‌شود. این عکس‌ها با این‌که از راه بسیار دور گرفته می‌شوند، چشم‌انداز و نمایی شگفت‌انگیز از اشیا و انسان‌های روی زمین در برابر دیدگان ما قرار می‌دهند؛ حتی گاهی تفاوت بین فردی نظامی یا غیر نظامی هم به‌طور کامل مشخص است. همان‌گونه که ماهواره‌ها دید جاسوس از راه دور در آسمان را بهبود می‌بخشند، روش جمع‌آوری فنی (تکنیکی) اطلاعات در روی زمین نیز به تقویت سایر حواس جاسوس می‌انجامد. دستگاه‌های ویژه‌ی تشخیص صدا در بستر دریاها صدای نا محسوس زیردریایی‌های دشمن را مانند برخورد نوک حساس انگشتان دست، ردیابی می‌کنند. «سیسموگراف‌ها» (لرزه‌نگارهای حساس) نیز هر نوع لرزش ناشی از آزمایش سلاح‌های اتمی را از فاصله‌ی بسیار دور تشخیص می‌دهند.

◄ پرتاب ماهواره‌ی جاسوسی
در ماهواره‌های جاسوسی دهه‌های گذشته به‌لحاظ نیاز به تصاویر واضح‌تر، از فیلم عکاسی استفاده می‌شد. این فیلم‌ها در داخل کپسول‌های مخصوص به زمین پرتاب می‌شد تا زودتر ظاهر شوند. امروز چنین ماهواره‌هایی هنوز هم سرّی تلقی می‌شوند. این موشک شوروی سابق (شکل)، در حال حمل یک ماهواره‌ی غیر نظامی است تا آن را در مدار کره‌ی زمین قرار دهد.

▲ عکس‌های فضایی زمین
تصاویر ماهوارهای چندطیفی، اطلاعات بسیار کامل و دقیقی از مناطق جنگی و پایگاه‌های نظامی دشمن در اختیار سازمان‌های اطلاعاتی قرار می‌دهند؛ اما این عکس‌ها رنگ‌های واقعی منظره‌ها را نشان نمی‌دهند. در این عکس ماهواره‌ای (شکل) از شهر سارایوو در یوگسلاوی سابق، ظهور الکترونیکی باعث شده تا ساختمان‌ها به‌رنگ صورتی، برجسته شوند. در صورتی که این عکس را بزرگ‌تر کنند، اشیایی به‌کوچکی درخت نیز قابل رؤیت و ثبت شدن هستند.

ماهواره‌ی روسی، پس از ورود دوباره به سطح زمین

حسگرهای پشت این پنجره‌های رنگی، اشیا را هم با استفاده از نور مرئی و هم پرتو فروسرخ (اشعه‌ی مادون قرمز) می‌بینند.

این موتورها ماهواره‌ی بلَک برد (پرنده‌ی سیاه) را با سرعتی سه برابر سریع‌تر از سرعت صوت به‌پیش می‌برند.

◄ چشمانی در آسمان
سری ماهواره‌های جاسوسی «کی‌هول ۱۲» آمریکا قادر به دیدن اشیایی به‌کوچکی یک پرتقال از فاصله‌ی ۴۰۰ کیلومتری هستند. هیچ کشوری عکس‌های گرفته شده توسط ماهواره‌های جاسوسی خود را در اختیار کشورهای دیگر قرار نمی‌دهد. اما این ماهواره‌ی نقشه‌برداری چنین وظیفه‌ای را نیز بر عهده دارد. عکس‌برداری راداری، قابلیت رؤیت آن سوی ابرها را به ماهواره‌های جاسوسی می‌دهند و حسگرهای فروسرخ نیز سایه‌های حرارت ناشی از حرکت موشک‌ها در پس آن‌ها را ثبت می‌کنند. دوربین‌های چندطیفی داخل ماهواره‌ها تفاوت بین یک درخت واقعی با نوع استتار شده‌ی آن را به‌راحتی تشخیص می‌دهند.

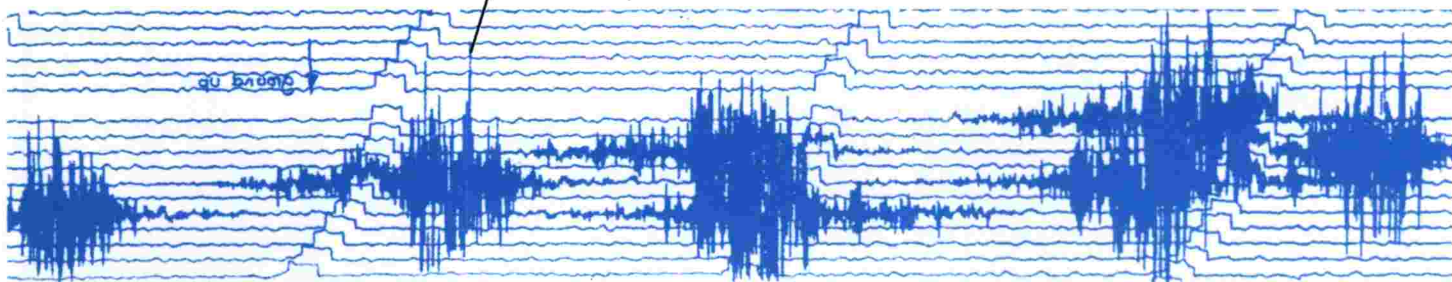
◄ هواپیمای جاسوسی یو ۲

پس از اولین پرواز هواپیمای جاسوسی یو ۲ در سال ۱۹۵۵، سازمان سیا آن را دستاورد بزرگی دانست؛ زیرا اعتقاد داشت که این هواپیما بسیار دقیق‌تر، سریع‌تر و قابل اعتمادتر از هر جاسوسی به کسب خبر و گردآوری اطلاعات می‌پردازد. یو ۲ قادر به پرواز در ارتفاع ۲۰۰۰۰ متری (۶۵۰۰۰ پایی) زمین بود، اما سرنگون شدن یکی از آن‌ها در سال ۱۹۶۰ توسط شوروی (در خاک این کشور)، ناکافی بودن سقف پرواز این هواپیما را به‌اثبات رساند. خلبان جاسوس نیز دست‌گیر شد (ص ۳۸ و ۳۹).

وزن بسیار کم هواپیما به‌منظور افزایش بُرد پرواز

کابین، دارای سیستم فشاربندی نیست و خلبان توسط لوله‌ی خرطومیِ متصل به کلاه پرواز، از اکسیژن خالص تنفس می‌کند

انفجار، قدرتی برابر با زلزله‌ای با ۶/۲ در مقیاس ریشترِ داشت.

۸ نمودار ثبت «انفجار مهیب»

نمودار سیسموگراف، لرزه‌های درونِ پوسته‌ی کره‌ی زمین را با ثبت بر روی کاغذ مخصوص، مرئی و قابل تحلیل می‌کند. معمولاً زمین‌شناسان با استفاده از این نوع نمودار به نظارت موشکافانه بر زلزله‌ها می‌پردازند؛ اما سیسموگراف‌ها آزمایش‌های اتمی انجام شده در زیرِ زمین آن سوی کره‌ی ما را نیز ثبت می‌کنند. در ماه سپتامبر سال ۱۹۴۹، تحلیل‌گران اطلاعاتی آمریکا با استفاده از چنین نمودارهایی (شکل)، اولین نشانه‌های اثبات شده در خصوص انجام آزمایش بمب اتم توسط اتحاد شوروی را دریافت و ثبت کردند. نمودار، بیانگر فعالیت پایگاه آزمایش موشک در قزاقستان است که در سال ۱۹۴۹ هنوز بخشی از قلمرو شوروی سابق بود.

انفجار، قدرتی برابر با زلزله‌ای با ۶/۲ در مقیاس ریشترِ داشت.

۸ نگاه از نزدیک

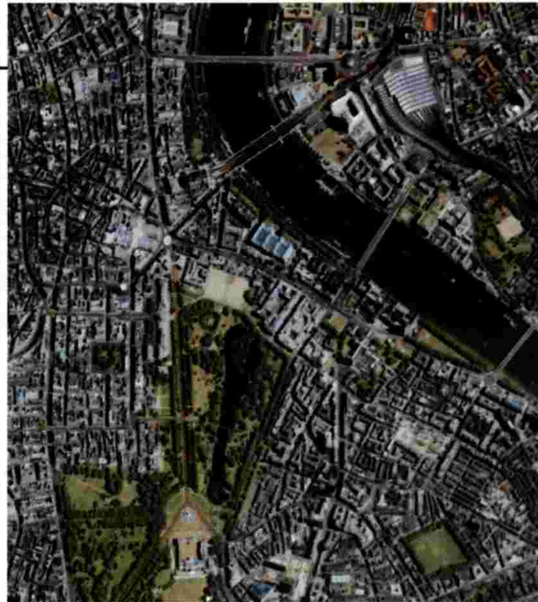
این عکس منحصر به‌فرد در سال ۱۹۸۴ از ساخت یک ناو هواپیمابر توسط شوروی در پایگاهی واقع در دریای سیاه گرفته شد. با توجه به عکس، این ناو دارای بدنه‌ای با دو قسمت مجزاست. افزودن رنگ و نیز پردازش تصویر توسط رایانه به بهبود کیفیت عکس کمک زیادی کرد.

چون هنگام برخورد نوک هواپیما به جَو، حرارتی در حدود ۴۲۷ درجه‌ی سلیسیوس ایجاد می‌شود، در نوک هواپیما رنگ مشکی به‌کار می‌برند تا سبب پراکندگی گرمای شدید به اطراف شود.

◄ چشمان تیزبین پرنده‌ی سیاه

هواپیمای شناسایی «بلک‌بِرد» (پرنده‌ی سیاه) برای جایگزینی هواپیمای یو ۲ ساخته شد. هرچند ساخت این هواپیما به سال ۱۹۴۹ باز می‌گردد، هنوز هم این هواپیمای دارای دو خلبان، سریع‌تر و بلند پروازتر از هر هواپیمای دیگری است. این هواپیما قادر به عبور از اقیانوس اطلس در کم‌تر از دو ساعت است و عکس‌برداری کامل از کشوری به‌وسعت مکزیک را در حدود سیزده ساعت به‌پایان می‌رساند. کارخانه‌ی هواپیما سازی لاکهید در آمریکا طراحی و ساخت «یو ۲»، «پرنده‌ی سیاه» و «ستاره‌ی سیاه» را در منطقه‌ای به‌کلی سرّی به نام «کارهای راسو» در اطراف کالیفرنیا انجام داد. هواپیمای پرنده‌ی سیاه افزون بر بیست سال در دوران جنگ سرد، اطلاعات مورد نیاز را شکار می‌کرد، اما در سال ۱۹۹۰ به‌منظور صرفه‌جویی در هزینه‌های بالا از رده خارج شد. پنج سال بعد، نیروی هوایی آمریکا چند فروند دیگر از این هواپیماها را بازسازی کرد و یک بار دیگر آموزش خلبان و خدمه‌ی پرواز پرنده‌ی سیاه را در دستور کار خود قرار داد تا دوباره مأموریت‌های شناسایی را آغاز کنند.

جاسوسی مدرن

جاسوسان جهان در دوران جنگ سرد، پیشرفت محسوسی داشتند. ایالات متحده و اتحاد جماهیر شوروی (سابق) از ترس بمب‌ها و موشک‌های هم‌دیگر، سازمان‌های اطلاعاتی‌شان را تقویت می‌کردند تا به بهانه‌ی دست‌یابی به صلح، رقابت بی‌وقفه‌ای را ادامه دهند. پس از پایان جنگ سرد در دهه‌ی ۱۹۸۰، ابتدا شمار زیادی از جاسوسان، مشاغل خود را از دست دادند. سازمان‌های اطلاعاتی نیاز به بازیابی فوری خود را حس کردند. آن‌ها به‌دنبال کاربردهای جدیدتری برای فناوری‌های جاسوسی خود بودند و برخی نیز دست به اتحاد با جوامع علمی و صنعتی زدند. فناوری‌هایی که در اختیار پروژه‌های جهانی بود، برای مصرف در حوزه‌های دیگر بهینه‌سازی شد. شبکه‌ی سرّی «صداهای زیر آبی» در آمریکا، علاوه بر ردیابی زیردریایی‌ها گوش دادن به صداهای مرموز نهنگ‌ها را نیز در دستور کار خود قرار داد. ماهواره‌های نظاره‌گر کره‌ی زمین که روزگاری فقط در خدمت سازمان‌های اطلاعاتی به فعالیت می‌پرداختند، امروز توسط شرکت‌های خصوصی اداره می‌شوند. این سازمان‌ها دریافتند که مهارت و تخصص بالای آنان در دستگیری جاسوسان فقط صرف شناسایی سرزمین‌های جدید می‌شد. افسران اطلاعاتی که روزگاری در زمان جنگ سرد، خائنان به کشور را تعقیب و دستگیر می‌کردند، اکنون از سردمداران قاچاق فروشان کلمبیا تبعیت می‌کنند. اما دوران به‌نسبت آرام سازمان‌های اطلاعاتی در سال‌های پس از جنگ سرد، در دهه‌ی ۱۹۹۰ به‌تدریج فروکش کرد و فعالیت‌ها دوباره از سر گرفته شد. اکنون، هم سازمان‌های اطلاعاتی روسیه و هم آمریکا بسیار گسترده‌تر از سال‌های جنگ سرد شده‌اند.

▲ چشمانی از فراز آسمان
امروز اطلاعات ماهواره‌ای به کارشناسان محیط زیست کمک می‌کند تا تغییرات آب‌وهوایی و نبود مسکن مناسبِ ناشی از فعالیت‌های انسانی و فاجعه‌های زیست‌محیطی را تحت نظر بگیرند. ماهواره‌های جاسوسی، عکس‌های بسیار واضحی می‌گیرند که تا این اواخر جزو اسرار محسوب می‌شد. امروز برخی کشورها نظیر آمریکا قابلیت‌های عکاسی ماهواره‌ای را در اختیار علاقمندان قرار می‌دهند. آنان عکس‌هایی با کیفیت بالا از چگونگی تغییرات کره‌ی زمین در چهل سال گذشته را به محققان ذی‌نفع ارایه می‌دهند.

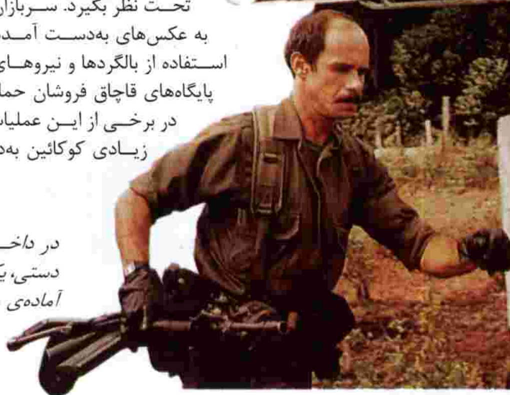

◄ مواد مخدر در خیابان‌ها
سازمان‌های اطلاعاتی می‌توانند اطلاعات مرتبط با تولید و خرید و فروش مواد مخدر را گردآوری کنند. اما جنگ مواد مخدر با رسیدن کشتی به مقصد، پایان نمی‌پذیرد. چنین بسته‌ها و تجهیزاتی (شکل) در دستگیری قاچاق فروشان کمک فراوانی می‌کند. این اسپری‌ها مواد مخدر را در هرجا که جاسازی شده باشند، به‌سرعت تشخیص می‌دهند؛ در نتیجه در زمان و هزینه‌ی رسیدن کارشناسان آزمایشگاهی و مأموران برای تأیید آن مواد، صرفه‌جویی قابل توجهی می‌شود.

◄ نقش همیشه در حال تغییر
جهان و رویدادهای آن با هر سرعتی هم دچار تحول شود، نقش مأموران مخفی در آن، همواره پر رنگ خواهد بود. حربه‌ی استفاده از خطر جنگ در اروپای شرقی تا حد زیادی به نا آرامی و احتمال وقوع جنگ در خاورمیانه تبدیل شده است.

◄ در تعقیب قاچاقچیان مواد مخدر
جنگ با قاچاقچیان مواد مخدر به‌طور روز افزونی به فعالیت ماهواره‌هایی متکی است که روزگاری وظیفه‌ی نظارت بر کنترل تسلیحات هسته‌ای را بر عهده داشتند. بر فراز آسمان کلمبیا ماهواره‌ای به نام "جاسوس در آسمان" می‌تواند لابه‌لای جنگل و آزمایشگاه‌ها و انبارهای مواد مخدر را تحت نظر بگیرد. سربازان کلمبیا با اتکا به عکس‌های به‌دست آمده از ماهواره‌ها، با استفاده از بالگردها و نیروهای زمینی خود به پایگاه‌های قاچاق فروشان حمله می‌کنند. آنان در برخی از این عملیات، مقدار بسیار زیادی کوکائین به‌دست می‌آورند.

مأمور مخفی آمریکا در حال محافظت از جان رییس جمهور

در داخل این کیف دستی، یک مسلسل قوی، آماده‌ی شلیک است.

پلوتونیوم بسته‌بندی شده در داخل این محفظه، بسیار سمی است؛ اما تشعشعات متصاعد شده، خطری برای سازندگان بمب در پی نخواهد داشت.

این مخزن سوخت، حاوی گلوله‌های هسته‌ای است.

◄ ترس از سوخت هسته‌ای

در یکی از معاملات سوخت هسته‌ای، تروریست‌ها به‌منظور ساخت یک بمب هسته‌ای نیاز به هفت کیلوگرم پلوتونیوم از یک نیروگاه هسته‌ای داشتند و کارگران یکی از صنایع روسیه مشتاق به فروش بودند. بیش‌تر سازمان‌های اطلاعاتی جهان با هم‌کاری هم‌دیگر تلاش برای یافتن این پلوتونیوم و اورانیوم سرقت شده را آغاز کرده‌اند.

◄ راه درخشان

«آبیمال گازمان» (در پشت میله‌های زندان)، رهبر قبلی جنبش چریکی راه درخشان، طی حدود ۲۰ سال ترور و وحشت بیش از بیست و پنج هزار نفر را در پرو به کشتن داد. در سال ۱۹۹۲، مأموران پلیس با استفاده از فنون و حربه‌های جاسوسی و گردآوری اطلاعات موثق، با لباس مبدل به منزل وی هجوم بردند و دست‌گیرش کردند.

◄ جنایت سازمان‌دهی شده

وظیفه‌ی اف‌بی‌آی در آمریکا، ردیابی جاسوسان و مبارزه با جنایت‌های سازمان‌دهی شده توسط دسته‌ها و گروه‌هایی نظیر مافیاست. سازمان‌های امنیتی و اطلاعاتی‌ای نظیر ام‌آی۵ در انگلیس نیز این اواخر به‌چنین مبارزاتی پیوسته‌اند.

قمار بازان در ستاد اتحادیه‌ی چینی‌ها به نام «هانگ مون» که با دسته‌های معترض چینی، ارتباط دارد، دور هم جمع می‌شوند.

◄ جاسوس در آسمان

ماهواره‌های دارای دوربین‌های دیجیتالی قدرتمند، قادرند از اشیایی با سه میلی‌متر طول هم عکس بگیرند و در همان لحظه، آن‌ها را از فضا برای سازمان‌های اطلاعاتی خود ارسال کنند. به‌منظور تأمین اطلاعات مورد نیاز رهبران کشورها یا مراکز حساس نظامی، رویدادها را می‌توان در حال وقوع، تحلیل کرد. اما چه کسانی به این اطلاعات دست‌رسی دارند؟ در سال ۲۰۰۱، یکی از کارکنان مرکز اطلاعات و شناسایی آمریکا به نام «برایان ریگان» درست قبل از حمله‌ی آمریکا به عراق با مقامات عراقی تماس گرفت و حاضر شد اطلاعات سرّی ماهواره‌ی آمریکا در خصوص محل قرار گرفتن سلاح‌های عراق را به آنان بفروشد.

آنتن گیرنده، امواج رادیویی را دریافت می‌کند.

آنتن فرستنده، قادر به ارسال مستقیم امواج به چند مقصد است.

شما و جاسوسی

شما تحت نظر دایمی هستید! هنگام رانندگی در اتومبیل یا پیاده‌روی در خیابان، دوربین‌ها در حال فیلم گرفتن از شـما هستند. تلفن همراه شـما و سایت‌هایی نیز که در اینترنت بـه آن‌ها مراجعه می‌کنید، از سـوی ارایـه کنندگان آن خدمات، در حال نظارت هسـتند. دوربین‌ها هم بی‌وقفه از شـما و مشتریان مراکز خرید، فیلم‌برداری می‌کنند. و این وضعیت فقط شـما را شـامل نمی‌شـود؛ دیگر مردم نیز وضعی مشابه با شـما دارند. اکثر دولت‌ها به‌طور مسـتمر، اطلاعات مرتبط با مردم، از پرونده‌های پزشکی افراد و ویژگی‌های فردی گرفته تا معاملات اقتصادی آن‌ها را جمع‌آوری می‌کنند. چنین نظارت‌هایی سبب تأمین امنیت بیش‌تر کشورها و همسایگان اطراف‌شان، کارآمدتر شدن خدمات بهداشتی و مفیدتر شـدن اوقـات فراغت‌شـان خواهـد شـد.

◄ مدرک توسط دوربین مراقبتی

اهمیت فیلم‌برداری دایم از مراکز حسـاس، پس از بمب‌گذاری هفتم جولای ۲۰۰۵ در لندن نیز به‌اثبات رسـید. این فیلم‌برداری‌های مراقبتی، بمب‌گذاران را نُه روز قبل از انفجار، در سفر به‌منظور شناسایی محل حادثه (شکل) و نیز در صبح روز حمله هنگام ورود به لندن نشان داد. پلیس با مراجعه به فیلم‌ها ظرف چند سـاعت، بمب‌گذاران را شناسایی کرد.

با کنترل از راه دور می‌توان دوربین‌ها را برای تنظیم و دیدن بهتـر هدف، به چپ‌وراسـت، پایین‌وبالا و یا جلو و عقب برد.

کاربر می‌تواند با انتخاب و استفاده از یک دوربین، هر موضوع "غیر معمول" را زیـر نظـر بگیـرد.

◄ مرکز نظارتی دوربین‌های مراقبتی

لنـدن بیش از هر شـهر دیگری در جهـان دارای دوربین‌های مراقبتـی در هر کیلومتر مربع اسـت. افسـران پلیس در مقابل ردیف‌های زیادی از مانیتور تلویزیون‌هایی نشسـته‌اند که به مراکز عمومی و خصوصی در سراسـر شهر لندن متصل هسـتند. این دوربین‌ها به درایوهای دیجیتالی با ظرفیت بسـیار بالایی مجهز هسـتند که عکس‌ها را با ثبت دقیق تاریخ و ساعت، نام‌گذاری و برای استفاده‌ی بعدی بایگانی می‌کنند. در برخی سامانه‌های این دوربین‌ها کاربر می‌توانـد فرد مظنونی را «نشـان» کند تا از آن لحظه به بعـد، دوربین‌ها یکی پس از دیگری به‌طـور خـودکار او را مورد ردیابی دقیق قرار دهند. گروه‌های معتقد به آزادی شـهروندان از این وضع گله‌مند هسـتند و معتقدند که مردم باید بدون تحت نظر بودن دایمی در شهر تردد کنند؛ اما مقامات کشور، کار دوربین‌ها را سبب کاهش جنایت و افزایش امنیت شهر می‌دانند.

◄ چشم و گوش پلیس

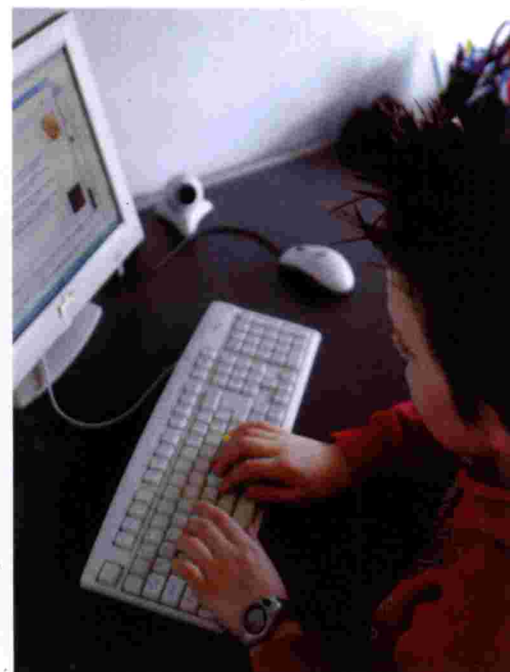
بسیاری از جاده‌ها و شهرهای انگلیس به‌طور مستمر تحت نظارت دوربین‌های مراقبتی هسـتند. برخی از این دوربین‌ها جریـان ترافیک و پلاک خودروها و بعضـی دیگر پیاده‌روهـا را تحت نظارت و کنترل دارند. میکروفون‌های چند منظوره در بالای برجک‌های دیده‌بانی نیز صداهایی نظیر شـلیک گلوله را ضبـط و ثبت می‌کنند. به‌منظور محاسـبه‌ی محل دقیق تیرانـدازی برای راهنمایی پلیس، از مسـیر رسیدنِ صدا به میکروفون برجک استفاده می‌شود.

صفحه‌ی لمسیِ کارت خرید برای کالاهای دارای برچسب

۸ پایش خریدهای شما

برخی فروشگاه‌ها به‌جای نصب بارکُد بر روی کالاهای خود از برچسب‌های کنترل استفاده می‌کنند. هنگامی که کالایی درون چرخ دستی قرار می‌گیرد، برچسب روی آن توسط گیرنده‌ای شناسایی و ردیابی می‌شود. این‌گونه خریدها در بانک اطلاعاتی فروشگاه ذخیره می‌شود و هنگام سفارش کالا مد نظر قرار می‌گیرد. این بانک اطلاعاتی برای تحلیل رفتارهای خریداران نیز به‌کار می‌رود. نگرانی بعضی‌ها این است که روزی با ردیابی این برچسب‌ها سر از منزل آنان درآورند و وجود این برچسب‌ها در منزل‌شان را تهدیدی علیه زندگی خصوصی‌شان می‌دانند؛ اما صاحبان فروشگاه به مردم اطمینان می‌دهند که این برچسب‌ها هنگام خروج از فروشگاه، غیر فعال می‌شوند.

۸ دشمنان اینترنتی

هر بار که به اینترنت وصل می‌شوید، به‌طور ناخودآگاه ردی از خود بر جای می‌گذارید که با استفاده از آن، اطلاعات را دریافت می‌کنید؛ اما از طریق همان رد نیز تحت کنترل قرار می‌گیرید. اگر فایل‌های دریافتی، ویروس‌یابی نشوند، ممکن است ورود پنهانی هَکرها و دست‌یابی آنان به فایل‌های موجود در درایو شما را میسر سازند و شخص یا سازمانی حتی بدون اطلاع شما، وِب کَم‌تان (دوربین اینترنتی) را روشن کند. سایت‌های شبکه‌های اجتماعی نظیر «فِیس بوک» و «مای اِسپیس» امکان برقراری ارتباط شما با افراد هم‌فکرتان در سراسر جهان را فراهم می‌سازند. اما مراقب باشید! هر کسی قابل اطمینان نیست، و دوست یا میهمان اینترنتی شما ممکن است گرگی در لباس میش باشد.

۲ به‌دنبال کودکان گم شده

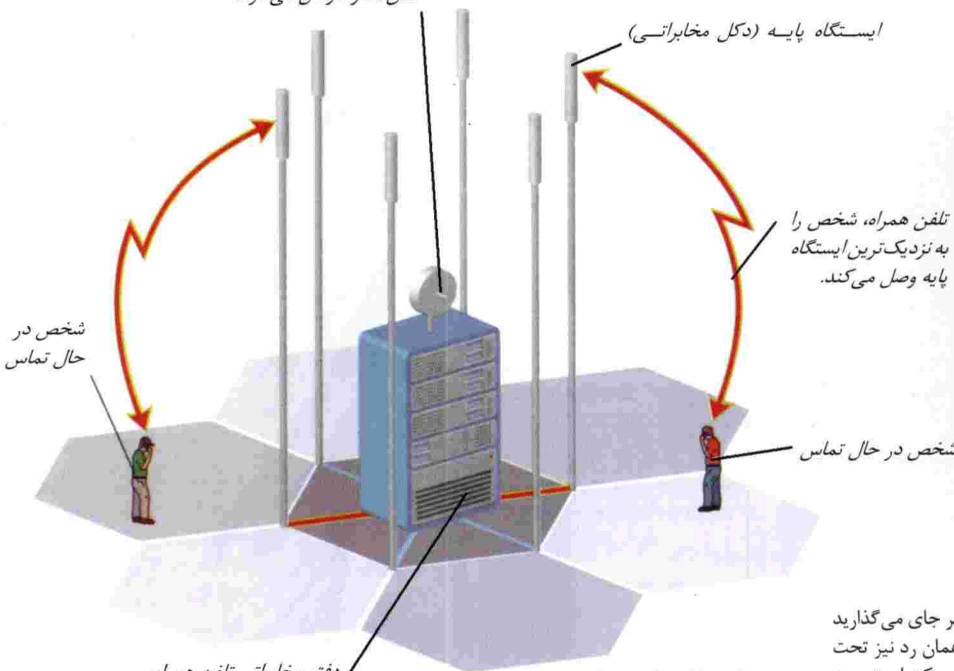
اولیای بچه‌ها با استفاده از ردیاب‌های ارسال امواج (شکل) می‌توانند فرزندان گم شده‌شان را پیدا کنند. این ردیاب‌ها که دارای برچسبی مخصوص هستند، هنگام فشردن دکمه‌ی روی دسته، صدای بیپ‌مانندی تولید می‌کنند که شخص را تا شعاع سی متری به محل کودک می‌رسانند. دستگاه جی‌پی‌اس (سامانه‌ی مکان‌یاب جهانی) به شرکت‌ها کمک می‌کند تا لپ‌تاپ‌های شرکت را ردیابی و محل تردد افراد کلیدی‌شان را شناسایی کنند. از این نوع فناوری‌ها برای تحت نظر گرفتن تحرکات افراد حتی بدون اطلاع خود آنان نیز استفاده می‌شود.

اسکنر رایانه‌ای، الگوی قرنیه‌ی چشم را ثبت می‌کند.

◄ اسکن قرنیه

با بهره‌گیری از اطلاعات بیومتریکی نظیر اثر انگشت، الگوهای دی‌اِن‌اِی و قرنیه‌ی چشم می‌توان افرادی از قبیل جنایت‌کاران یا تروریست‌ها را شناسایی کرد. هر شخصی در قرنیه‌ی چشم خود (حلقه‌های رنگی اطراف سیاهی چشم)، دارای الگوی منحصر به‌فردی از رگ‌های خونی است. دستگاه «اسکن قرنیه» این الگوها را تحلیل و با مقایسه‌ی آن با الگوهای موجود در بانک اطلاعاتیِ حافظه‌اش، شخص را شناسایی یا اعلامِ عدم شناسایی می‌کند. در تئوری، دولت‌ها با استفاده از اسکن قرنیه، قادر به شناسایی و نظارت بر شهروندانی خواهند بود که به‌لحاظ سیاسی دارای دردسر تشخیص داده می‌شوند.

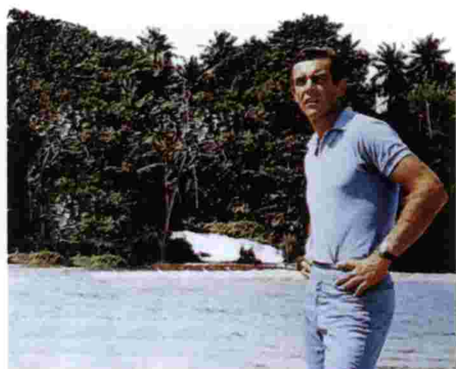

۸ ردیابی تلفن‌های همراه

اپراتورهای تلفن همراه، محدوده‌ی تحت خدمات خود را به رشته‌ای از «سلول‌های» شش‌گوشه تقسیم می‌کنند. هر ایستگاه پایه (دکل مخابراتی) در محلی قرار دارد که سه سلول با هم برخورد می‌کنند. هر یک از دو طرفِ در حال صحبت پشت خط تلفن، به نزدیک‌ترین ایستگاه پایه متصل می‌شوند. ایستگاه‌های پایه هم توسط دفترِ مخابراتیِ تلفن همراه به هم‌دیگر اتصال دارند. تعیین این‌که کدام یک از ایستگاه‌های پایه در برقراری و حفظ این تماس و طول موج مربوط، مشارکت کند، با اداره‌ی مخابرات است. مراجع قضایی و پلیس در مواقع اضطراری می‌توانند با استفاده از این اطلاعات، محل استقرار شخص تماس گیرنده را تا شعاع ۳۸ متری شناسایی کنند.

جاسوسان نامی

اغلب جاسوســان موفق، هرگز سرشناس نمی‌شــوند، زیرا پس از اتمام دوره‌ی جاسوسی ناپدید شده، به‌صورت گم‌نام به زندگی ادامه می‌دهند؛ اما جاسوسان دوران جنگ را باید استثنا دانست. آنان پس اِز پایان جنگ، داستان‌های خود را تعریف می‌کنند و مورد احترام قرار می‌گیرند. جاسوس «اِدِت سانسوم» به‌عنوان پاداش و مزد زحمات جاسوسی و دوران طولانی اســارت در سرزمین دشمن، یکی از با ارزش‌ترین مدال‌های بریتانیا به نام جورج کراس را دریافت کرد. هیچ کس باور نمی‌کرد که او زنده مانده باشد. «وون کورمِئو» (ص ۳۲ و۳۳) همواره با بیان این جمله که «آیا کســانی که اسیرنشــده‌اند، نباید مورد تشویق گرم قرار گیرند»، گله‌مندی‌اش را بروز می‌داد. بدیهی است که هیچ جاسوسی مایل به اسیر شــدن نیست؛ اما اگر به اســارت در آید، به‌طور حتم در یک مدت کوتاه به شهرت بالایی می‌رســد. کسانی که جاسوسی را دســت‌گیر می‌کنند، بسیار تمایل دارند که خیانت‌های جاسوس را به رسانه‌ها بکشند. اقدامات جاسوسان اغلب به نارضایتی خوانندگانی از روزنامه‌ها که این‌گونه مسایل را پی‌گیری می‌کنند، منجر می‌شود. جاسوس هم باید با چنین برخوردهای سرد و کم محلی‌ها خو بگیرد. در واقعیت، زندگی کم‌تر جاسوسی شبیه به ماجراهای مطرح شده در فیلم‌های جاسوسی است. برخی از جاسوســان به‌مرور زمان به شــخصیت‌های فیلم‌های ســینمایی تبدیل می‌شــوند. یان فلمینگ (نویسنده)، ماجراهای هیجان‌انگیز جیمز باند را از زندگی واقعی جاسوسی به نــام «داسکو پاپُف» اقتبــاس کرد.

▲ شون کانِری در نقش جیمز باند در فیلم «دکتر نَه»

▲ در دو تصویر فوق، جیمز باند افسانه‌ای را در اولین ســری فیلم‌های «جیمز باند، مأمور ۰۰۷» (شکل بالا) و جاســوس واقعی «داسکو پاپُف» (شکل پایین) مشاهده می‌کنید. یان فلمینــگ، خالق داستان‌های جیمز بانــد (ص ۶۰ و ۶۱) در ســال ۱۹۴۱ که افســر اطلاعاتی نیروی دریایی انگلیس بود، با پاپُف دیدار کرد.

ماتا هاری خود را دختر یکی از هنرمندان معبد جا مــی‌زد و وانمــود می‌کرد کــه زندگی‌اش را وقــف خدایــی به نام آ«شیوا» کرده بود.

ARMEE DE L'AIR

Centre de Démobilisation du Bataillon de l'Air de Marignane

FICHE DE DÉMOBILISATION

PERMIS DE CONDUIRE LES AUTOMOBILES

CARTE D'IDENTITÉ

نصب عکس بر روی کارت‌های جعلی، شــخصیتی متناســب با داســتان پوششی جاســوس در زمان دیدار از فرانسه به وی می‌بخشید

◄ مأموری با نام مستعار خرگوش سفید

«تامــی یِئو توماس» افســر اطلاعاتی نیروی هوایی ولز به‌دلیل دســت‌گیری و شــکنجه توسط «گِشــتاپو» (پلیس مخفی آلمان)، به شهرت رسید. وی به‌عنوان جاسوس و مأمور اطلاعاتــی فرانســه، ســازمان‌دهی نیروهای مقاومت فرانســوی‌ها در برابر قوای اشغالگر آلمــان را بــر عهده داشت. این جاســوس کارکشــته لو رفت و در بیرون ایستگاه مترو پاریس، دســت‌گیر شــد و پس از شــکنجه توســط گشــتاپو به زندان افتاد، اما موفق به فــرار از کمپ مرگ آلمان‌هــا در بوخِن والد آلمان شد و به فرانسه گریخت.

اُدِت سانسوم به‌همراه عروسک‌هایش در سال ۱۹۵۴

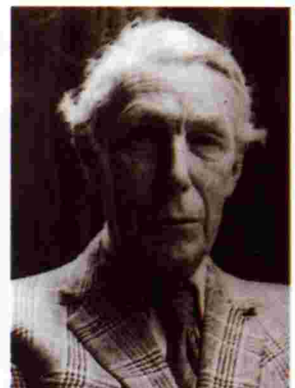
▲ دونالد مک لین، اسرار ساخت بمب اتم را در اختیار مسکو قرار داد.

▲ همه گای بارگِس را دایم‌الخمر می‌دانستند، زیرا همواره خود را به مستی می‌زد.

▲ کیم فیلبیای به‌موقع به مک لین و بارگِس هشدار داد که فرار کنند.

▲ آنتونی بلونت در فرار سایر جاسوسان به شوروی کمک فراوانی می‌کرد.

◄ ▲ زن قهرمان جنگ

اُدِت سانسوم در خلال جنگ جهانی دوم با نام مستعار «چلین»، مأمور مخفی عملیات ویژه‌ی متفقین بود. وی به سازماندهی نیروهای مقاومت در جنوب فرانسه کمک فراوانی کرد. اُدت در پی لو رفتن توسط مأمور دوجانبه‌ای در سال ۱۹۴۳ دست‌گیر و به زندان «فرِسنِس» در حومه‌ی پاریس منتقل شد و تحت شدیدترین شکنجه‌ها قرار گرفت. این جاسوس سپس به زندانی در آلمان و از آن جا به اردوگاه اسرا انتقال یافت. او که ساعت‌های طولانی اسارت را به ساخت عروسک برای بستگان یکی از کشیشان آلمانی سپری می‌کرد، در سال ۱۹۴۵ توسط نیروهای متفقین، آزاد شد. تحمل سختی‌های بی‌پایان و صبوری در مواجهه با انواع شکنجه، این جاسوس را به قهرمان زمان جنگ تبدیل کرد.

◄ ▲ پنج جاسوس شوروی در کمبریج

چهار نفر از رسواترین جاسوسان جهان در دانشگاه آکسفورد انگلیس دیدار کردند. گای بارگِس و دونالد مَک‌لین هم زمان با کار در دفتر روابط خارجی انگلیس، اسراری را برای مسکو می‌فرستادند. به‌دنبال مشکوک شدن سازمان اِم آی ۵ انگلیس در سال ۱۹۵۱، آن دو به مسکو گریختند. هنگامی که جاسوس سوم به نام «کیم فیلبیای» (ص ۳۴ و ۳۵) در سال ۱۹۶۱ به آنان ملحق شد، جاسوس چهارم (آنتونی بلونت) به‌طور پنهانی نزد انگلیسی‌ها به جاسوسی‌اش به‌نفع شوروی اعتراف کرد. سازمان نیز در مقابل، او را تا زمان بازنشستگی به سمت مشاور عالی گمارد. اما در سال ۱۹۷۹ نام او به‌عنوان جاسوس به رسانه‌ها درز کرد. بعدها نام پنجمین جاسوس آکسفورد به نام «کِرن کراس» هم فاش شد.

◄ دادگاه علنی قربانی

در سال ۱۹۶۰، افسر حفاظت اطلاعات شوروی به نام «اُلِگ پنکوفسکی» با سازمان‌های اطلاعاتی غربِ تماس گرفت. وی اعتقاد داشت که با قرار دادن اسرار موشک‌های هسته‌ای شوروی در اختیار غربی‌ها از وقوع جنگ، جلوگیری می‌کرد. اطلاعاتی که او به آمریکا داد، برتری کاملاً محسوسی را در جنگ سرد نصیب این کشور نمود. سرانجام «کاگب» پنکوفسکی را به دام انداخت و وی نیز در یک دادگاه علنی به جرمش اعتراف کرد. برابر گزارش‌های موجود، این جاسوس کهنه‌کار به مرگ محکوم و در سال ۱۹۶۳ اعدام شد.

جاسوسان در افسانه‌ها

مایکل کین بازیگـر نقش هری پالمر در فیلم «پرونده‌ی ایپکرس» (۱۹۶۵) بر اساس کتابی به همین نام

▲ ضد قهرمان
در فیلم « پرونده‌ی ایپکرس» نویســنده، جاسوس قهرمانی را خلـق کرد که فقط از لحاظ ملیت به جیمز باند شـباهت داشت.

جاسوســی، موضوعی اســت که تمام عوامل مــورد نیاز برای یک داســتان مهیج یا یک فیلم سینمایی پر هیجان، از جمله شک‌های بی‌پایان، توطئه، عملیات فیزیکی (اکشـن) و درام طبیعی را در خود دارد. «جیمز فِرنیمور کوپر»، نویسنده‌ی آمریکایی با نوشتن کتاب «جاسوسی» خود در ۱۸۵۱ به پدید آمدن داستان‌های جاسوسی کمک کرد؛ اما این‌گونه داستان‌ها در ۵۰ سال گذشته به شهرت عام دست یافتند. بسیاری از موفق‌ترین نویسندگان داستان‌های جاسوســی، خود، جاسوس بودند. «یان فلمینگ»، جاسوس نیروی دریایی انگلیس در خـلال جنگ جهانـی دوم بود. «جان لوکار» با اسـتفاده از تجربیات اطلاعاتی‌اش در سازمان‌های اِم آی ۵ و اِم آی ۶ انگلیس، تصویر معنادارتری از زندگی مأموران مخفی ارایه داد. هالیوود، کتاب‌های این دو نویســنده و چند نویسنده‌ی دیگر را به فیلم‌های موفق سینمایی تبدیل کرد؛ اما موضوع و شخصیت تمام فیلم‌های سینماییِ تولیدی و کتاب‌های چاپ شده، جاسوسان واقعی نبود. آلن دولاس که روزگاری رییس سازمان سیا بود، در کتابی چنین نوشت: "قهرمانان جاسوس به‌ندرت در زندگی واقعی وجود دارند." امــا این امر نیز از تولید یا اســتفاده از فیلم‌های جاسوســی توسط ســیا با هدف آموزش جاسوســان و مأموران مخفــی، جلوگیری نکرد.

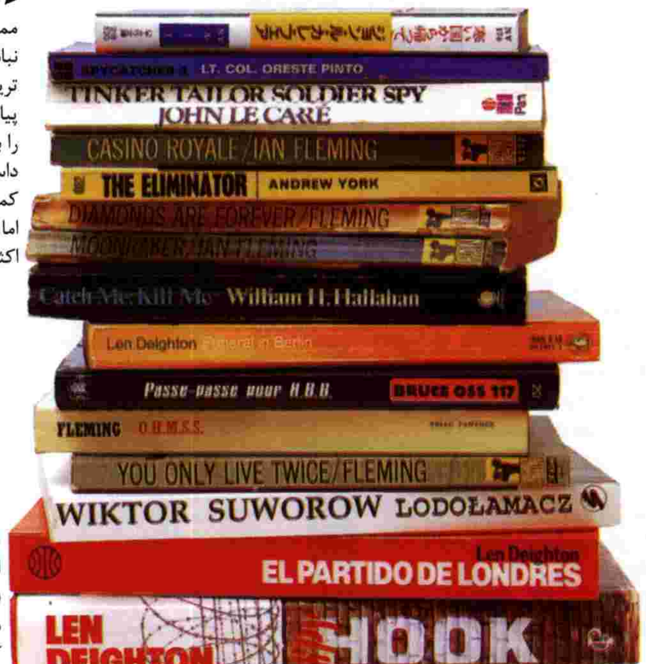
◄ دیدار نویسنده با جاسوس
فردریک فورسـایت (نفر سمت چپ در شکل) داستان کتابش با نام «پرونده‌ی اُدسا» را بر اسـاس شاه‌کارهای «ولف-گانگ لاتز» (نفر سمت راست در شکل)، جاسوس سرشناس آلمان نوشت. لاتز با جاسوسی و نفوذ در طرح موشکی مصر، به رژیم صهیونیسـتی در حمله به مصر در جنگ «شش روزه» (سال ۱۹۶۷) کمک فراوانی کرد.

سـبک بسـیار بالا و مرفه زندگـی لاتز، لقب «جاسوس اشرافی» را برایش به ارمغان آورد.

جیمـز باند در صحنـه‌ی اول یکی از فیلم‌هـا هنگام پایین آمدن از ارتفاعی سخت، با استفاده از این سلاح چنگک‌دار، تنابی را از راه دور، در اختیار گرفت.

چنگک قلاب‌دار در انتهای تناب

◄ شمارگان کتاب‌های جاسوسی
ممکن اسـت جاسوسان انگلیسـی، بهترین در جهان نباشند، اما داستان‌های جاسوسی این کشور، پر فروش-تریـن در جهان هسـتند. در دهـه‌ی ۱۹۶۰ میلادی، پیام‌های ضد کمونیسـت موجود در داستان‌ها کاگ‌ب را به واکنش وا داشت. نویسندگان شوروی (سابق) نیز داستان «مأموریت زاخُف» را نوشتند که در آن، قهرمان کمونیسـت، مأمور ۰۰۷ انگلیس را شکسـت می‌دهد. اما این کتاب نتوانسـت با کتاب‌های انگلیسـی که به اکثر زبان‌هـای جهان ترجمه می‌شـدند، رقابت کند.

◄ بانوی شیطانی افسانه‌ای
«دو آرتاگنـان»، شـخصیت جوان در داسـتان مشـهور و ماجراجویانـه‌ی الکسـاندر دومـا که به سـه تفنگ‌دار داسـتان کمـک می‌کند، در جایی می‌گوید: "مـا در میان شـبکه‌ای از جاسوسـان، مچاله شـده‌ایم." «میلدای» (نفر سـمت راست در شـکل)، بی‌رحم‌ترین جاسوسی است که توسـط کاردینال راشل (ص ۴۰ و ۴۱) اسـتخدام شد تا در تحقیر ملکه‌ی فرانسـه تلاش کند.

◄۲ شگرد تناب سرخ‌پوستی
تجهیزاتِ دارای فناوری بالا که در فیلم جیمز باند معرفی می‌شود، همان‌هایی هستند که در کتاب مأمور ۰۰۷ نیز نوشته شده است. یان فلمینگ این تجهیزات را بر اساس اختراعات خلاقانه‌ی افرادی نظیر چارلز فریزر اسمیت که ابداعات‌شان را در جنگ جهانی دوم ارایه دادند، معرفی کرد.

در داخل این محفظه، تنابی به طول ۲۷ متر جاسازی شده است که وزن جیمز باند را به‌راحتی تحمل می‌کند.

کمربندی که جیمز باند در فیلم چشم طلایی به کمر می‌بست.

چشمی‌های تلسکوپی

◄۲ مجوز چاپ اسکناس
هنگامی که یان فلمینگ (نویسنده) شخصیت جیمز باند را خلق کرد، در نظر داشت بهترین داستان جاسوسی با نام "پایان تمام داستان‌های جاسوسی" را بنویسد که موفق هم شد. چهارده عنوان کتاب جاسوسی وی فروشی بیش از هجده میلیون نسخه داشت.

در داخل سلاح، لیزری وجود دارد که باند با استفاده از آن، سقف یک کارخانه‌ی شیمیایی روسیه را می‌شکافد.

سلاح جیمز باند در فیلم چشم طلایی

در فیلم چشم طلایی که هفدهمین فیلم از سری جیمز باند است؛ «پیرس بوسنان» در نقش این جاسوس باهوش، بازی می‌کند.

باند با استفاده از مین مغناطیسی (آهن‌ربایی) کارخانه‌ی شیمیایی را منفجر کرد.

در میان جعبه‌ابزار باند، ابزارهایی نظیر این سلاح قفل‌شکن به‌چشم می‌خورد که مشابه واقعی هستند.

◄ استراق سمع در حمام
در فیلم «مکالمه»، پای یک کارشناس استراق سمع به دنیای وحشتناک نیرنگ و جنایت باز می‌شود. این فیلم نیز هم‌چون تمام داستان‌های جاسوسی سیاسی به نگاهی اجمالی بر جاسوسی صنعتی در محیط کار می‌پردازد.

آلبوم جاسوسان مشهور

برخی جاسوسان تا چند دهه فعالیت می‌کنند؛ بی‌آنکه نقاب از چهره‌شان بر گرفته شود. اما اگر جاسوسی لو برود و به محکومیت برسد، به سوژه‌ی رسانه‌ها تبدیل می‌شود و مورد تنفر مردم قرار می‌گیرد. در پاره‌ای از موارد، جاسوس از زندان یا چنگ مأموران ضد اطلاعاتی می‌گریزد و به کشوری که به‌نفعش جاسوسی کرده است، پناهنده می‌شود. در آن‌جا از وی به‌عنوان ماجراجویی بی‌باک، استقبال گرم می‌کنند؛ اما در کشور خود همه او را خائنی بزدل می‌دانند که امنیت، شغل و جان افراد را به خطر می‌اندازد.

رودولف آبل
ابل تا زمان دستگیری در سال ۱۹۵۷، رییس مأموران کاگب در ایالات متحده بود. وی در ۱۹۶۲ با خلبانی آمریکایی به نام گری پاورز (ص ۳۹) کـه هواپیمایش در خاک شوروی سقوط کرده بود، مبادله شد. ابل در مسکو مانند یک قهرمان مورد استقبال قرار گرفت و بقیه‌ی عمرش را به آموزش مأموران کاگب در مسکو گذراند.

رودولف آبل

فیلیپ اَگی
اَگی با نام مستعار «پونت» یکی از افسران سازمان سیا بود، اما به‌طور مخفیانه به‌نفع کوبا و شوروی (سابق) جاسوسی می‌کرد. وی نام ۲۰۰۰ نفر از مأموران هم‌کار سیا از جمله ریچارد ولش، رییس سازمان در یونان را فاش ساخت؛ در نتیجه ولش در سال ۲۰۰۸ در خارج از منزلش در کوبا ترور شد و از دنیا رفت.

دیوید اچ بارنت
در سال ۱۹۷۶ دیوید بارنت، افسر سابق سازمان سیا به‌منظور پرداخت بدهی‌هایش شروع به فروش اطلاعات سرّی به شوروی (سابق) کرد؛ از جمله جزئیات عملیات سیا به نام «ها / برینک» را که به تسلیحات واگذاری شوروی به اندونزی مربوط بود، در اختیار آنان قرار داد. بارنت هم‌چنین اسامی بیش از سی مأمور سیا را به آنان فروخت.

ویلیام اچ بل
ویلیام هوفز در بخش رادار مجتمع هواپیمایی هوفز در کالیفرنیای آمریکا به‌کار مشغول بود. وی با مشکلات شدید مالی مواجه شد و در قبال دریافت پول، اسرار رادار را در اختیار یکی از افسران اطلاعاتی لهستان به نام مارتین لاخارسکی قرار داد. وی در ۱۹۸۱ توسط مأموران اف‌بی‌آی دستگیر شد و به جرم خود اعتراف کرد. هم‌کاری او با اف‌بی‌آی، دستگیری لاخارسکی را در پی داشت.

جورج بلیک
جورج بلیک کـه یکی از مسؤولان بلند پایه‌ی سازمان اِم آی۶ انگلیس بود، به‌دلیل اعتقاد به مرام کمونیسم، به‌طور پنهانی برای کاگب جاسوسی می‌کرد. وی در ۱۹۶۱ توسط یک خراب‌کار لهستانی، لو داده شد. بلیک در ۱۹۶۶ از زندانی در لندن گریخت و به‌سختی خود را به مسکو رساند و در آنجا اقامت گزید.

جورج بلیک

کریستوفر جی بویس
بویس که کارمند صنایع دفاعی آمریکا بود، به‌همراه دوستش به نام اندرو دالتون لی در سال ۱۹۷۷، اسرار ماهواره را در اختیار افسران کاگب در مکزیک قرار داد و جاسوسی به نفع شوروی را پذیرفت. وی موفق به فرار شد؛ اما نوزده ماه بعد، در حال فرار دوباره دستگیر وزندانی شد.

جفری ام کارنی
کارنی که افسر اطلاعاتی نیروی هوایی آمریکا بود، هنگام مأموریت کاری در آلمان غربی، به‌نفع آلمان شرقی به جاسوسی پرداخت. وی در بازگشت به آمریکا نیز به جاسوسی‌اش ادامه داد، اما در ۱۹۸۵ به آلمان شرقی پناهنده شد. پس از اتحاد مجدد دو آلمان در سال ۱۹۹۱، مأموران ضد اطلاعاتی آمریکا کارنی را به‌اتهام جاسوسی دستگیر کردند.

الی کوهن
کوهن که زبان‌شناس متولد مصر بود، از سوی مأموران رژیم صهیونیستی استخدام شد تا در حزب بعث سوریه نفوذ کند. وی اطلاعاتی در خصوص استحکامات ارتش سوریه در بلندی‌های راهبردی و بسیار حیاتی جولان در اختیار این رژیم قرار داد، اما در ۱۹۶۵ دستگیر و اعدام شد.

کلاید کُنراد
کنراد که درجه‌دار نیروی زمینی آمریکا بود، در ۱۹۸۸ به‌جرم جاسوسی در آلمان غربی دستگیر شد. وی مواد و اطلاعات طبقه‌بندی شده، از جمله طرح‌های سازمان ناتو (سازمان پیمان آتلانتیک شمالی) برای دفاع از اروپا را در اختیار مأموران اطلاعاتی مجارستان قرار داده بود. عقیده بر این است که دست‌کم دوازده نفر دیگر نیز به وی کمک می‌رسانده‌اند که بزرگ‌ترین حلقه‌ی جاسوسی در جنگ جهانی دوم به‌شمار می‌رود.

اریک گیمپل
در خلال جنگ جهانی دوم در ۱۹۴۴، یک زیردریایی آلمانی، گیمپل و هم‌کار جاسوسش به نام «ویلیام کلِپ» را در ساحل ماین آمریکا پیاده کرد. آنان به نیویورک رفتند و با پولی که در قبال جاسوسی‌شان دریافت کرده بودند، زندگی سطح بالایی را می‌گذراندند. کلِپ خود را به استخدام اف‌بی‌آی در آورد و در دستگیری گیمپل به آن‌ها کمک کرد.

هوف هامبلتون
در ۱۹۵۶، هامبلتون که یک اقتصاددان در پیمان ناتو بود، به‌لحاظ دست‌رسی به اسناد به‌کلی سرّی، به استخدام مأموران کاگب شوروی در آمد. انگیزه‌ی جاسوسی وی، پول و مادیات نبود، بلکه اعتقاد داشت که جاسوسی‌اش به برقراری صلح در جهان منتهی خواهد شد. او در حال گذراندن تعطیلات در لندن دستگیر شد.

رابرت پی هانسن
هانسن که افسر ضد اطلاعات اف‌بی‌آی بود، در ۱۹۷۹ شروع به جاسوسی به‌نفع شوروی کرد. وی جزئیات طرح‌های سرّی دولت آمریکا و حتی محل زیر زمینی اسکان آمریکایی‌ها در صورت وقوع جنگ هسته‌ای را در اختیار روس‌ها قرار داد. اطلاعات او اعدام سه نفر از مأموران مخفی آمریکا در شوروی را نیز در پی داشت. هانسن در سال ۲۰۰۱ و در حالی که سعی در پنهان کردن اسناد سرّی اف‌بی‌آی داشت، دستگیر شد.

رادُلف هرمان
در ۱۹۶۸ این جاسوس کاگب از مرز کانادا وارد آمریکا شد و خود را عکاس جا زد. وی وظیفه‌ی رابط را بر عهده داشت و اطلاعات دریافتی از سایر جاسوسان را به شوروی مخابره می‌کرد. هرمان بعد از دستگیری توسط اف‌بی‌آی به جاسوس دوجانبه تبدیل شد و تا زمان بازنشستگی در سال ۱۹۸۰ به‌کار مشغول بود.

ادوارد ال هاوارد
هاوارد در ۱۹۸۳ به‌دلیل احتمال سرقت و مصرف مواد مخدر، مورد آزمایش دستگاه دروغ‌سنج سازمان سیا قرار گرفت و پس از مردودی، وادار به استعفا شد. دو سال بعد فردی روس به نام «ویتالی یورچنکو» وی را به‌عنوان جاسوس شوروی لو داد؛ اما هاوارد مأمور مراقب خود از اف‌بی‌آی را قال گذاشت و به شوروی گریخت.

رابرت پی هانسن

ولادیمیر ام اسماعیلِف
اسماعیلِف که وابسته‌ی نظامی شوروی در واشنگتن بود، در ۱۹۸۶، یکی از افسران نیروی هوایی آمریکا را که در واقع مأمور مخفی اف‌بی‌آی بود، ترغیب کرد که اطلاعات سرّی نظامی را در اختیارش قرار دهد. مأموران، ولادیمیر را در پایگاه مریلند آمریکا دستگیر کردند؛ اما به‌دلیل داشتن مصونیت سیاسی و منع قانونی تعقیب، از آمریکا اخراج شد.

نیکلای خوکولوف
خوکولوف با عنوان افسر اطلاعاتی شوروی، دوره‌ی ترور را در سال ۱۹۵۳ طی کرد. اولین هدف وی، رهبر یکی از احزاب سیاسی مخالف شوروی بود که در آلمان غربی اقامت داشت. اسلحه‌ی کوچک خوکولوف در قاب طلایی سیگارش جاسازی شده بود. او به‌جای انجام این ترور، به آمریکا پناهنده شد و بسیاری از طرح‌های ترور شوروی را فاش ساخت. یکی از مأموران شوروی در سال ۱۹۵۷، خوکولوف را مسموم کرد که جان سالم به‌در برد.

کارل اچ کوچر
این جاسوس جمهوری چک، در سال ۱۹۶۵ به‌همراه همسرش هانا طی یک نمایش ساختگی به آمریکا پناهنده شدند. او بعدها در سازمان سیا به ترجمه‌ی اسناد به‌کلی سری پرداخت. کوچر تا قبل از دستگیری در سال ۱۹۸۳، اطلاعات طبقه‌بندی شده‌ی فراوانی از جمله نام مأموران سیا را در اختیار کاگب و مأموران اطلاعاتی جمهوری چک قرار می‌داد. وی در سال ۱۹۸۶ با یکی از مخالفان شوروی به نام آناتولی شارانسکی مبادله شد.

گوردون لانس دِیل

لانس دِیل از سال ۱۹۵۵ تا زمان دست‌گیری در ۱۹۶۱ توسط سازمان ام آی ۵ انگلیس (ص ۵۰)، رییس مأموران مخفی شوروی در بریتانیا بود. وی در اصل «کونون مولودی» نام داشت و به‌عنوان تاجر کانادایی به انگلیس نفوذ کرد. این جاسوس که بخشی از یک زنجیره‌ی جاسوسی در انگلیس بود، جزئیات سامانه‌های تسلیحات زیر سطحی (زیر آبی) بریتانیا را فاش ساخت. سرانجام در سال ۱۹۶۴ او را با کرویل واین، جاسوس دست‌گیر شده‌ی انگلیس در مسکو مبادله کردند.

رامون مِرکادر

مِرکادر، تبعه‌ی اسپانیایی‌تبار شوروی سابق بود که دوره‌ی ترور و آدم‌کشی را در سازمان جاسوسی مسکو گذراند. وی در ۱۹۴۰ به‌منظور ترور «لئون تروتسکی»، رقیب تبعید شده‌ی جوزف استالین دیکتاتور شوروی به مکزیکو سیتی اعزام شد. مِرکادر به بهانه‌ی تقاضا از تروتسکی در اصلاح مقاله‌هایی که به روزنامه‌ها داده بود، به منزل وی رفت و هنگامی که رامون در حال مطالعه‌ی مقاله بود، با تبر ضربه‌ای بر سرش زد که روز بعد او را کشت. تروتسکی پس از کشیدن ۲۰ سال زندانی به همین جرم، به‌عنوان قهرمان به مسکو بازگشت.

آلیس میکلسون

میکلسون اهل آلمان شرقی در ۱۹۸۴ در حالی که داشت طرحی سرّی به‌همراه نوارهایی جاسازی شده در بسته‌ی سیگار را از نیویورک خارج می‌کرد، دست‌گیر شد. وی پیک ویژه‌ی کاگب بود و قبل از محاکمه در دادگاه، به‌همراه سه تن دیگر از هم‌کارانش، با بیست و پنج نفر از جاسوسان زندانی در آلمان شرقی و لهستان مبادله شد که بزرگ‌ترین مبادله‌ی جاسوسی در جهان لقب گرفت.

آنا مونتِس

انگیزه‌ی جاسوسی مونتِس، باورهای سیاسی‌اش بود؛ نه کسب پول. وی در سال ۱۹۸۴ و هنگامی که هنوز دانشجو بود، به‌عنوان جاسوس کوبا استخدام شد. آنا در ۱۹۸۵ در آژانس اطلاعات دفاعی آمریکا کارش را آغاز کرد و تا زمان دست‌گیری در سال ۲۰۰۱، اطلاعات به‌کلی سرّی فراوانی را در اختیار سازمان اطلاعاتی کوبا قرار داد.

هارولد جی نیکُلسون

نیکُلسون در زمان دست‌گیری در فرودگاه دالاس در واشنگتن (در ۱۹۹۶)، حلقه‌های فیلمی حاوی عکس‌هایی از اسناد به‌کلی سرّی را همراه داشت. وی که بالاترین مقام سازمان سیا بود که به اتهام جاسوسی متهم شد، در ۱۹۹۴ جاسوسی‌اش به‌نفع کاگب را آغاز کرده بود. نیکلسون حدود ۲/۵ سال به سامانه‌ی رایانه‌ای سیا نفوذ کرد و تمام اسناد محرمانه و سرّی را که در دسترس بود، در اختیار شوروی قرار داد.

ملیتا نوروود

نوروود که طولانی‌ترین دوره‌ی جاسوسی شوروی در انگلیس را به خود اختصاص داده است، جاسوسی‌اش را در ۱۹۳۸ آغاز کرد. وی به‌عنوان تایپیست در یک شرکت کار می‌کرد که با پروژه‌های به‌کلی سرّی انگلیس در ساخت بمب اتم سر و کار داشت و اسرار هسته‌ای را در اختیار شوروی قرار می‌داد. نوروود تا سال ۱۹۹۹ که ۸۷ سال داشت، لو نرفت. مقامات انگلیسی پس از دست‌گیری وی در این سال، به‌لحاظ کهولت سن، محاکمه‌اش نکردند.

اِرل ای پِتس

پِتس که مأمور ویژه‌ی اف‌بی‌آی بود، در مقابل دریافت ۲۲۴،۰۰۰ دلار از سال ۱۹۸۷ تا ۱۹۹۲، اطلاعات طبقه‌بندی شده از جمله فهرست مأموران اطلاعاتی انگلیس در روسیه را در اختیار اتحاد جماهیر شوروی (سابق) و سپس روسیه فعلی قرار داد. همسر وی که به رفتارش مظنون بود، موضوع را برای یکی از مأموران اف‌بی‌آی تعریف کرد و سبب دست‌گیری پِتس شد.

جاناتان جِی پولارد

پولارد که تحلیلگر اطلاعاتی نیروی دریایی آمریکا، اما جاسوس رژیم صهیونیستی بود، در ۱۹۸۵ دست‌گیر شد. وی به‌قدری اطلاعات به‌کلی سرّی در اختیار هم‌کاران اسرائیلی‌اش قرار می‌داد که آن‌ها مجبور شدند به‌منظور عقب نماندن از گرفتن کپی اسناد، پیشرفته‌ترین و سریع‌ترین دستگاه کپی را در منزل یکی از مأموران اطلاعاتی رژیم صهیونیستی در آمریکا مستقر کنند.

جاناتان جِی پولارد

هارولد جی نیکُلسون

برایان ریگان

ریگان، درجه‌دار بازنشسته‌ی نیروی هوایی آمریکا بود. وی در سال ۲۰۰۱ در حال بار زدن یک هواپیما به‌مقصد سوئیس در فرودگاه واشنگتن دست‌گیر شد و از داخل پاشنه‌ی کفشش یک پیام سرّی رمزدار به‌دست آمد. پس از چند ماه تلاش برای رمزشکنی این پیام، محل دفن بیست و یک سند سرّی دولت آمریکا کشف شد. ریگان که تحت فشار شدید مادی بود، تصمیم داشت با تماس با صدام حسین، دیکتاتور عراق در قبال دریافت سیزده میلیون دلار، اطلاعات ماهوارهای آمریکا در خصوص زمان حمله به عراق را در اختیار آن کشور قرار دهد.

سیدنی رِیلی

ریلی که تبعه‌ی انگلیس اما متولد روسیه بود، در خلال انقلاب کبیر روسیه در ۱۹۱۷ میلادی به‌نفع سازمان اِم آی ۵ انگلیس جاسوسی می‌کرد. او «نخبه‌ترین جاسوس» و استاد در تغییر قیافه بود و به تشکیلات «چکا» (پلیس مخفی روسیه) نفوذ کرد. یک‌بار هنگام حمل اسناد سرّی از ترس لو رفتن، اسناد را پاره کرد و همه را خورد. بعدها برای ادامه‌ی زندگی به نیویورک رفت؛ اما سازمان اِم آی ۵ او را متقاعد به بازگشت به روسیه و ادامه‌ی جاسوسی کرد که در همان‌جا دست‌گیر و اعدام شد.

آنا مونتِس

نیکلاس ریتِر

در سال‌های قبل از جنگ جهانی دوم، نیکلاس به‌عنوان افسر اطلاعات نظامی آلمان به مأموران مخفی در آمریکا و انگلیس آموزش می‌داد. بزرگ‌ترین موفقیت وی در سال ۱۹۳۷ به‌دست آمد. یکی از مأموران او به نام هربرت لانگ، طرح‌هایی به‌کلی سرّی از محل استقرار بمب «نوردن» در اختیارش قرار داد. موضوع این پروژه، بمباران بسیار دقیق اهداف زمینی از هواپیماهایی بود که در ارتفاعی بالا پرواز می‌کردند. این طرح‌ها نیمه‌کاره رها شد و اطلاعات سرّی آن در داخل روزنامه توسط پست به آلمان می‌رسید.

شارون اسکراناژ

اسکراناژ که سال‌های ۴-۱۹۸۳ برای سازمان سیا در غنا کار می‌کرد، اطلاعات سرّی و اسامی مأموران سیا را در اختیار سازمان اطلاعاتی غنا قرار داد. غنایی‌ها این اطلاعات را که به روش گردآوری اخبار موثق و جاسوس‌گیری سازمان سیا مربوط بود، به کشورهای هم‌پیمان شوروی از قبیل لیبی، کوبا و آلمان شرقی نیز دادند. هنگام بازگشت شارون به آمریکا در ۱۹۸۵ از وی آزمایش دوره‌ای دروغ‌سنجی گرفته شد که به‌دلیل مثبت بودن نتیجه، به اسکراناژ مظنون شدند.

نیکلای شادرین

شادرین با نام واقعی «نیکلای آرتامانوف»، افسر نیروی دریایی شوروی بود که به آمریکا پناهنده شد. وی در ۱۹۶۶ از سوی اف‌بی‌آی تحت فشار قرار گرفت که نقش جاسوس دوجانبه را ایفا کند. نیکلای هنگام سفر کاری به وین در اتریش توسط مأموران کاگب ربوده و در درگیری با آنان به‌طور اتفاقی کشته شد.

آرِن ترهولت

ترِهولت که رییس دفتر مطبوعاتی وزارت خارجه‌ی نروژ بود، هنگام سوار شدن به هواپیما به مقصد اتریش، با چمدانی پر از اسناد طبقه‌بندی شده برای کاگب دست‌گیر شد. در بررسی منزل او شش هزار صفحه‌ی دیگر از اسناد سرّی ناتو (سازمان پیمان آتلانتیک شمالی) به‌دست آمد. این جاسوس، بار اول هنگامی که در سال ۱۹۸۰ با هیأت نمایندگی نروژ عازم سازمان ملل بود، مورد سوءظن قرار گرفت.

آرتور جِیمر واکر

آرتور جی واکر

آرتور واکر که افسر بازنشسته‌ی نیروی دریایی آمریکا بود، اولین بار در ۱۹۸۰، اطلاعاتی را در خصوص طراحی و ساخت ناوهای جنگی آمریکا به شوروی تسلیم کرد. وی این کار را با رساندن اطلاعات به برادرش جان که جاسوس کاگب در یک شرکت تحقیقاتی دفاعی در ویرجینیا بود، انجام داد. حلقه‌ی جاسوسی برادران واکر به همراه پسر جان به نام مایکل و نیز هم‌کارشان جری وایت‌وورث، یکی از مخرب‌ترین جاسوسی‌ها در تاریخ آمریکا را رقم زد.

جری آلفرد وایت وورث

وایت ورث که هم‌کار تشکیلاتی برادران واکر بود، در سال‌های ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۲، اطلاعات با ارزشی از مخابرات دریایی آمریکا را در اختیار شوروی قرار می‌داد. جان و مایکل (پدر و پسر) هنگام دست‌گیری، در قبال تخفیف گرفتن از دادگاه برای مایکل، علیه وایت وورث شهادت دادند و در واقع او را لو دادند. «فهرست طلایی» اسامی مأموران مخفی و نیز تجهیزات کدبندی نیروی دریایی که کاگب از او دریافت کرد، به رمزگشایی شمار زیادی از پیام‌های سرّی و رمزدار نیروی دریایی آمریکا منتهی شد.

گاهنامه‌ی (تقویم) جاسوسی مدرن

جاسوسـان در تمام طـول تاریخ حضـور داشـته‌اند، اما اوایل قرن بیستم میـلادی را بایـد «عصر طلایی» جاسوسـی نامید؛ زیرا کشـورهای قدرتمند شانه‌به‌شـانه‌ی هم در صحنه‌ی سیاسـی و میدان جنگ به رقابت پرداختند.

به‌ویـژه دوران جنـگ سـرد که پـس از جنـگ جهانی دوم از راه رسـید، سـطوح بی‌سـابقه‌ای از جاسوسـی را شـاهد بود که طـی آن، ایالات متحده آمریـکا و اتحاد جماهیر شـوروی (سـابق) در صحنه‌ی جهانی، رقابتی برتری جویانـه را ادامه دادند.

سال ۱۹۰۹
اداره‌ی پلیس مخفی انگلیس تشکیل می‌شود. به‌دنبال آن، سازمان اِم آی ۶ بـا مأموریت حفاظت و گسـترش امنیت انگلیس در تمام جهان شکل می‌گیرد.

سال ۱۹۱۷
به‌منظور سرپوش گذاردن روی ناکامی‌های ارتش فرانسه در تسلط بر جاسوسـان، طی محاکمه‌ای در پاریـس، «متا هَری» محاکمه و اعدام می‌شود.

سال ۱۹۱۷
سـازمان «چکا» (حفاظت و اطلاعات روسـیه) در سن پطرزبورگ تشـکیل می‌شود. کاگـب به‌عنوان سـازمان مکمل و بهینه شده‌ی چکا در شوروی شکل می‌گیرد.

سال ۱۹۱۸
اتحاد شـوروی به‌منظور تمرکز بر گـردآوری اطلاعات نظامی در کشـورهای خارج، مدیریـت عالی اطلاعات را در سـتاد کل ارتش راه‌اندازی می‌کند.

سال ۱۹۲۳
مهندسی آلمانی به نام آرتور شِربیوس، دستگاه کدگذار «انیگما» را در معرض دید مسـؤولان قرار می‌دهد که در ارتباطات سرّی آلمان در جنگ جهانی دوم، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

سال ۱۹۲۹
هنری استیمسـون وزیـر خارجه‌ی آمریکا با بیـان این‌که «افراد با شـخصیت، نامـه‌ی دیگـران را نمی‌خواننـد»، اداره‌ی کدگذاری و رمزگشایی آمریکا را تعطیل کرد.

سال ۱۹۳۹
با حمله‌ی آلمان نازی به لهستان، جنگ جهانی دوم آغاز می‌شود.

سال ۱۹۴۰
لئون تروتسـکی، رقیب تبعید شـده‌ی جوزف اسـتالین، دیکتاتور شـوروی که حدود دوازده سال از سـوی جاسوسان شوروی تحت تعقیب بود، در مکزیک ترور شد.

سال ۱۹۴۰
اداره‌ی عملیات ویژه در انگلیس تشـکیل می‌شـود و وینیسـتون چرچیل، نخسـت وزیر، دسـتور ورود این کشـور به جنگ اروپا را صادر می‌کند.

▲ لئو تروتسکی در بستر مرگ در سال ۱۹۴۰

سال ۱۹۴۱
آمریکا «دفتر هماهنگی اطلاعات» را که اولین تشـکیلات متمرکز اطلاعات در جهان است، تأسیس می‌کند.

سال ۱۹۴۱
کشـتی‌ها و پایگاه‌هـای دریایـی آمریکا در جزایـر هاوایی در یک حمله‌ی غافل‌گیر کننده‌ی هوایی توسـط ژاپنی‌ها به‌شدت بمباران می‌شوند که شکست اطلاعاتی سنگینی برای سـازمان سیا تلقی شد.

▲ ناو جنگی آمریکا در بندر پرل هاربر (هاوایی) در آتش می‌سوزد.

سال ۱۹۴۱
جاسـوس شـوروی در آلمان به نام ریچارد سـورج به اسـتالین هشدار می‌دهد که آلمان قصد حمله به شوروی را دارد.

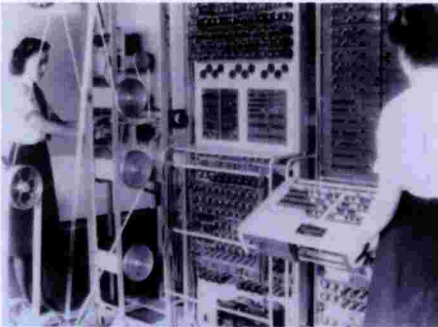
سال ۱۹۴۲
آمریکا به‌منظور توسـعه‌ی دفتر هماهنگی اطلاعات، اداره‌ی سرویس‌های راهبردی را تأسیس می‌کند.

سال ۱۹۴۳
انگلیسـی‌ها با قرار دادن «اطلاعات سرّی ساختگی» به‌همراه یک جسد مرده و فرستادن او توسط امواج آب به سواحل اسپانیا، آلمان‌ها را متقاعد سـاختند که به‌جای حمله به جزایر سیسیل در ایتالیا، در صدد حمله به شـبه جزیره‌ی بالکان و ساردینیا هستند و قوای آلمان را از سیسیل دور کردند (ص ۲۷).

سال ۱۹۴۳
یک دانشـمند روسـی به نام «لئو سـرگئی ویش ترمین» از راه شلیک توسـط موجی شـبیه به رادار، لامپ روشنایی را به دستگاه شنود تبدیل می‌کند که توان ضبط مکالمات اطراف را داراست.

سال ۱۹۴۳
سـران متفقین (آمریکا، شـوروی و انگلیس) به‌منظور طراحی مرحله‌ی پایانـی حمله به آلمـان، در تهران گـرد هم می‌آیند. شـوروی‌ها با کار گذاشتن دستگاه استراق سمع در میان هیأت آمریکایی، از محل برقراری مذاکرات سرّی مطلع می‌شوند.

سال ۱۹۴۴
اولیـن رایانه‌ی الکترونیکـی و قابل برنامه‌ریـزی جهان به نام «کلوسوس» در پارک بلِچلی در لندن به‌کار می‌افتد تا پیام‌های سـرّی کدبندی شـده‌ی آلمان‌ها (توسط دسـتگاه انیگما) را رمزگشایی کند.

▲ رایانه‌ی کلوسوس در پارک بلِچلی در لندن، ۱۹۴۴

سال ۱۹۴۵
جنـگ جهانی دوم با پیروزی متفقین به پایان می‌رسـد؛ اما در سال‌های بعد، جنگ سرد آغاز می‌شود.

سال ۱۹۴۵
دسـتگاه کدشـکن آلمانی به نام «انیگما» به‌چنگ انگلیسی‌ها می‌افتد و پس از تعمیر، در سال‌های بعد در اختیار برخی کشورهای متفقیـن قرار می‌گیرد تا در دنیای ارتباطات سـرّی به‌کار رود.

سال ۱۹۴۵
هَـری ترومن، معاون رییس جمهور آمریـکا با پیروزی در برابر تئـودور روزولت، رییس جمهور آمریکا شـد و بـرای اولین بار از پروژه‌ی بمب اتمی این کشـور مطلع گردید. اسـتالین، رهبر شوروی نیز با استفاده از جاسوسانش پیش‌تر از این پروژه اطلاع داشت.

سال ۱۹۴۷
ترومن دستور تأسیس سازمان سیا را صادر کرد.

سال ۱۹۴۷
مأموران اطلاعاتی شـوروی تمام سفارت‌خانه‌های سایر کشورها در مسکو را با موفقیت، استراق سمع می‌کنند.

سال ۱۹۴۹
اتحاد جماهیر شوروی سـال‌ها قبل از انتظار کشورهای غربی، اولین بمب اتمی‌اش را آزمایش کرد.

سال ۱۹۵۰
سناتور آمریکایی جوزف مک‌کارتی با اقرار به این‌که جاسوسان شـوروی در سـطحی وسـیع در دولت آمریکا نفـوذ کرده‌اند، نوعی تفکر و جوّ ضد کمونیسـتی را در کشور رواج داد. بررسی پرونده‌های جاسوسی شوروی در دهه‌های بعد نشان داد که این اعترافات، هرچند مبالغه‌آمیز بود، تا حدودی واقعیت داشت.

سال ۱۹۵۲
«نشـان عقاب چوبی» که در سال ۱۹۴۵ از سوی «پیشاهنگان جوان شوروی» به سفیر آمریکا در مسکو هدیه شده بود، دستگاه شنود از کار در آمد. هفت سال بود که تمام مکالمات دفتر سفارت آمریکا توسط مأموران اطلاعاتی شوروی، استراق سمع می‌شد!

سال ۱۹۵۳
پس از قیامی که به‌نظر تحت هدایت مأموران اطلاعاتی غرب در برلین روی داد، آلمان شرقی سازمان «اِشتاسی» (پلیس مخفی) با مأموریت تأمین حفاظت از نظامیان کشـور را تأسـیس کرد.

سال ۱۹۵۳
دو آمریکایی کمونیسـت به نام‌های جولیـوس و اِتل روزنبرگ به اتهام دادن اطلاعات سـرّی سـلاح‌های هسـته‌ای آمریکا به شوروی در زمان جنگ، اعدام شدند.

سال ۱۹۵۵
سازمان سیا و اِم آی ۶ (انگلیس) به‌منظور استراق سمع مکالمات میان قوای نظامی شوروی و مسکو از طریق کابل زیرزمینی شهر برلین که در اشغال شوروی است، در زیر خیابان‌های این شهر، تونلی حفر می‌کنند. یکی از افسران اِم آی ۶ که مأمور دوجانبه‌ی کاگب است، موضوع تونل را لو می‌دهد و سبب کشف و انهدام آن در سال ۱۹۵۶ می‌شود.

سال ۱۹۵۶
اولین پرواز هواپیمای جاسوسی و بلند پرواز «یو ۲» (آمریکا) بر فراز اتحاد جماهیر شوروی

سال ۱۹۵۹
اولین ماهواره‌ی جاسوسی آمریکا با نام «کرونا» توسط سازمان سیا از کشورهای شوروی، چین و هم‌پیمانان‌شان عکس می‌گیرد.

سال ۱۹۶۰
یکی از هواپیماهای جاسوسی یو ۲ (آمریکا) توسط شوروی هدف قرار می‌گیرد و در خاک این کشور، سقوط می‌کند.

سال ۱۹۶۱
جان اف کندی، رییس جمهور آمریکا به‌دلیل ارتباط بسیار نزدیک کوبا با شوروی، دستور حمله به کوبا را صادر می‌کند. مأموران مسلح و آموزش دیده‌ی سازمان سیا در قالب «بریگارد ۲۵۰۶» در خلیج خوک‌ها در خاک کوبا پیاده شدند. اما کوبایی‌ها این حمله را به‌راحتی دفع کردند.

سال ۱۹۶۳
در انگلستان، «جان پروفومو» وزیر امور خارجه با دختری رابطه‌ی نا مشروع برقرار می‌کند که با وابسته‌ی نظامی نیروی دریایی روسیه نیز دوستی پنهانی دارد.

سال ۱۹۶۳
سازمان سیا خودکاری را به یکی از مأموران خود می‌دهد که حاوی مخزن پنهانی پُر از پودر کشنده است تا با استفاده از آن فیدل کاسترو رهبر کوبا را به‌قتل برساند. این ترور هرگز انجام نشد.

سال ۱۹۶۳
جاسوسی کیم فیلیبای که پیش‌تر عضو سازمان اِم آی ۶ انگلیس بود، فاش می‌شود، اما وی به شوروی می‌گریزد.

سال ۱۹۶۷
جان واکر، افسر نیروی دریایی آمریکا به‌طور داوطلبانه به‌عضویت سازمان کاگب در می‌آید. شوروی با کمک اطلاعات دریافتی از این جاسوس طی هفده سال بعد افزون بر یک میلیون سند و پیام کددار را رمزگشایی می‌کند.

سال ۱۹۷۲
سِر آرتور بلونت، جاسوس کاگب در دهه‌های ۱۹۳۰ تا ۱۹۵۰، لو می‌رود. وی قبل از جاسوسی، مشاور عالی ملکه‌ی انگلیس بود.

سال ۱۹۷۴
یکی از زیر دریایی‌های غرق شده‌ی شوروی به نام «کی ۱۲۹» که به قعر ۵۱۲۰ متری اقیانوس رفته بود، توسط یک کشتی آمریکایی که وانمود می‌کرد سکوی حفاری عمیق در دریاست، بازسازی و مرمت شد.

سال ۱۹۷۸
مأموران اطلاعاتی بلغارستان با کمک کاگب و شلیک پودر مرگ‌آور توسط گلوله‌ای از یک چتر، یک پناهنده‌ی بلغاری به نام «جورج مارکوف» را در شهر لندن ترور کردند.

سال ۱۹۷۹
مأمور اف‌بی‌آی وارد سازمان تجارت آمریکا-شوروی در شهر نیویورک می‌شود و پیشهاد جاسوسی به‌نفع روس‌ها را ارایه می‌دهد.

سال ۱۹۸۱
«احمد علی اگکا»، پاپ «ژان پل دوم» (رهبر کاتولیک‌های جهان) را با گلوله هدف قرار می‌دهد و مجروحش می‌کند. دولت ایتالیا سازمان اطلاعاتی بلغارستان را متهم به حمایت از این اقدام می‌کند.

سال ۱۹۸۵
سرهنگ «اُلگ گوردیفسکی»، مأمور سازمان کاگب که جاسوس سازمان اِم آی ۶ (انگلیس) است، تحت تعقیب اداره‌ی هفتم کاگب قرار می‌گیرد و از مسکو می‌گریزد.

۸ جان اف کندی، دستور حمله به کوبا با پشتیبانی سازمان سیا را در سال ۱۹۶۱ صادر کرد.

سال ۱۹۸۵
فرمانده‌ی کاگب به نام «ویتالی یورچنکو» به سازمان سیا در شهر رم پناهنده می‌شود و به‌طور مخفیانه به آمریکا پرواز می‌کند.

سال ۱۹۸۵
آلدریش ایمز، افسر سیا به کاگب پیشنهاد هم‌کاری می‌دهد و اسامی تمام مأموران و جاسوسان آمریکاییِ داخل کاگب را معرفی می‌کند.

۸ غرق شدن ناو «رِین بو وارِیر» در سال ۱۹۸۵

سال ۱۹۸۵
آژانس اطلاعات خارجی فرانسه، کشتی حافظان صلح در زلاند نو به نام «رِین بو وارِیر» (جنگ‌جوی رنگین کمان) را غرق کردند، زیرا آن را مانعی در راه آزمایش هسته‌ای خود در اقیانوس آرام می‌دانستند.

سال ۱۹۸۶
یکی از پناهندگان شوروی به آمریکا به سازمان سیا هشدار می‌دهد که کاگب به‌منظور ردیابی و تعقیب مأموران سیا و سازمان اِم آی ۶ در مسکو از «پودر جاسوسی» (نیتروفنیل پِنتادینال) استفاده می‌کند.

سال ۱۹۸۶
یکی از مخالفان رژیم صهیونیستی به نام «مُردکا وانونو» با عکس‌های مهمی از طرح سری سلاح هسته‌ای این رژیم، به لندن سفر می‌کند. یکی از جاسوسان اسرائیل به نام سیدنی که خود را گردشگر آمریکایی جا زده بود، وانونو را تطمیع و اغوا کرد و به رم برد. در آن‌جا پس از خوراندن داروی بی‌هوش کننده، وی را در داخل یک چمدان به فلسطین اشغالی بردند.

سال ۱۹۸۹
دیوار برلین که از سال ۱۹۶۲ در بین دو بخش شرقی و غربی کشیده شده بود، تخریب می‌شود.

سال ۱۹۹۱
پس از دوران جنگ سرد و پرده‌ی آهنین (ص ۳۸)، اتحاد جماهیر شوروی از هم می‌پاشد. یک سازمان جدید روسی به نام «اس‌وی‌آر» (SVR) جانشین کاگب می‌شود و وظیفه‌ی امور جاسوسی و اطلاعات خارجی را بر عهده می‌گیرد.

سال ۱۹۹۲
افسر سابق سازمان کاگب به نام «واسیلی می‌تروخین» به انگلیس پناهنده می‌شود و بیان می‌دارد که هزاران برگ سند را در زیر منزلش در نزدیکی مسکو پنهان کرده است.

سال ۱۹۹۹
«رابرت هانسن» جاسوس دوجانبه‌ی اف‌بی‌آی (آمریکا) و «اس‌وی‌آر» (روسیه)، وجود یک تونل در زیر سفارت روسیه در واشنگتن را به اطلاع مقامات آمریکا می‌رساند.

سال ۱۹۹۹
افسر سازمان اس‌وی‌آر (روسیه) به نام «استانیسلاو گاسّف»، به‌جرم کار گذاشتن مخفیانه‌ی دستگاه استراق سمع در سالن کنفرانسی در بیرون از وزارت کشور آمریکا در واشنگتن، دست‌گیر می‌شود.

سال ۲۰۰۳
آمریکا و متحدانش به‌بهانه‌ی این‌که عراق دارای «سلاح‌های کشتار جمعی» است، به این کشور حمله می‌کنند. مشخص می‌شود که بیش‌تر اطلاعاتی که از سوی یک پناهنده‌ی عراقی به نام «رافید احمد الوان» برای توجیه این حمله ارایه شده بود، واقعیت نداشت.

سال ۲۰۰۶
«الکساندر لیتوی نِنکو»، سرهنگ سابق سازمان امنیت فدرال روسیه در اثر تشعشعات خطرناک، در لندن بیمار شد و جانش را از دست داد. گفته می‌شود که مأموران روسی، عامل انتقال بیماری به وی بوده‌اند.

سال ۲۰۰۶
روسیه ادعا می‌کند که جاسوسان انگلیسی با استفاده از دستگاه گیرنده‌ای که در میان یک سنگ مصنوعی (ص ۲۸) در خیابان‌های مسکو جاسازی کرده‌اند، اطلاعات سرّی ارسال می‌کنند.

◄ ۱۹۸۹: پایان عمر دیوار برلین

بیش‌تر بدانیم.

افسـران اطلاعاتی علاوه بر تأمین اطلاعات از منابع سرّی، از «منابع آزادی» نظیـر روزنامه، اخبار روزنامه یـا رادیو و نیز اینترنت هم اسـتفاده می‌کنند. امروز اینترنت، بزرگ‌ترین منبع آزاد تأمین اطلاعات و اخبار اسـت. بسـیاری از ابزارهـای مورد اسـتفاده‌ی مأمـوران اطلاعاتی (نظیر موتور جسـت‌وجوگر گوگل در اینترنت) در رایانه‌ی منزل شـما در دسـت‌رس هستند. بنابراین برای یافتن اطلاعات بیش‌تر در خصوص جاسوسـی سـراغ اینترنت بروید. با مراجعه بـه نمایشـگاه‌ها و موزه‌های جاسوسـی هم بـر اطلاعات عمومـی و مهارت‌های جاسوسـی خـود خواهید افـزود. کتاب‌هـای داسـتان و فیلم‌ها نیـز موضوعات سـرگرم کننده‌ای از زندگی مخفی جاسوسـان در اختیار شـما قرار خواهند داد.

موزه‌ی بین‌المللی جاسوسی

بزرگ‌ترین موزه‌ی جاسوسی عمومی جهان در شهر واشنگتن قرار دارد. بازدید کنندگان این موزه ابتدا از مهارت‌های جاسوسی و سپس چگونگی اثرگذاری پنهانی جاسوسان مشهور [یا گمنام] بر رویدادهای جهانـی آگاه می‌شـوند. در این موزه، جاسوسـان افسـانه‌ای یا جاسوسـان غیر واقعیِ معروف نیز در معرض دید قـرار دارند. اتومبیـل مجهز و عجیب جِیمز باند (با مارکِ آسـتون مارتین) در فیلم گُلد فینگر (انگشـت طلایـی) یکی از پـر جاذبه‌ترین دیدنی‌های این موزه‌ی جاسوسی است.

کتاب‌های جاسوسی

داسـتان‌های جاسوسی به‌ندرت واقعی هستند: جاسوسی در واقع گردآوری سـرّی و هدفمند اطلاعات مفید برای دولت‌هاسـت؛ نه ماجراجویی‌های سرشـار از انفجار و زد و خورد. اما به‌هر حال این داسـتان‌ها سرگرم کننده و مهیج هسـتند. برخی از داستان‌های جاسوسی که برای جوانان در سطح جهان نوشته شده‌اند، عبارتند از: سری داسـتان‌های جِیمز باند جوان، نظیر «جاسوسِ دوجانبه شـو؛ وگرنـه می‌میری» (سـال ۲۰۰۷) و «با فرمان سـلطنتی» (۲۰۰۸) هر دو نوشته‌ی «چارلی هیگسون»؛ یا داستان‌های سوپر جاسـوس جوانی به نام «آلکس رایدر»، از جمله «طوفان‌شـکن» (سال ۲۰۰۰)، نوشته‌ی «آنتونی هارو ویتز».

صحنه‌ای از موزه‌ی بین‌المللی جاسوسی در شهر واشنگتن

جاسوسان در فیلم‌ها

مشهورترین جاسوس سینمایی جهان، جِیمز باند (مأمور ۰۰۷) است. این مأمور افسـانه‌ای، شخصیت دوازده داستانی است که توسط «یان فلمینگ»، نویسـنده‌ی انگلیسـی خلق شـد؛ اما تا کنون بیست فیلم سینمایی با اقتباس از این داستان‌ها ساخته شده که با «دکتر نَه» در سـال ۱۹۶۲ آغاز شد و آخرینِ آن‌ها «رویال کازینو» (سال ۲۰۰۶) و «کوانتومِ سالاس» (سال ۲۰۰۸) نام دارد.

این روزها با ورود شخصیت سـینمایی جدیدی به نام جِیسون بورن، بازیگـران نقش جیمز باند باز هم افزایش یافت. فیلم‌های سـینمایی «هویت بورن» (۲۰۰۲)، «برتری بورن» (۲۰۰۴) و «التیماتوم بورن» (۲۰۰۷) همگـی با اقتباس از داسـتان‌های «رابرت لادلام» سـاخته شـده‌اند. در این فیلم‌ها یک مأمور سـازمان سیا به نام جِیسون بورن که حافظه‌اش را از دسـت داده، دایم در حال فرار از دسـت دوست و آشناست.

بسـیاری از منتقدانی که درک صحیحی از ماهیت جاسوسـی دارند، فیلم «جاسوسـی که از سرما آمد» بر اساس داستانی به همین نام از «جان لو کار» را بهترین فیلم جاسوسی جهان می‌دانند.

◄ صحنه‌ای از فیلم مدرک جاسوسی به کارگردانی آستین پاوِرز

علاوه بر فیلم‌های اکشِن و هیجان‌انگیز، فیلم‌های جاسوسی کمدی نظیر «آستین پاور، مرد اسـرار جهان» (سـال ۱۹۹۷) که اولین فیلم جاسوسـی کمدی بود و «جان، اهل انگلیس» (سال ۲۰۰۲) که جیمز باند را دسـت می‌انداخت (هر دو توسط آستین پاورز) نیز تولید شد.

برخـی از فیلم‌هـای جاسوسـی ویژه‌ی کودکان عبارتند از: «بچه‌های جاسوس» (سـال ۲۰۰۱)، «بچه‌های جاسـوس، قسمت دوم» (سـال ۲۰۰۱) و «پایـان بازی» (سـال ۲۰۰۱). ایـن فیلم‌ها ماجراهـای دو کودک به نام‌هـای «جانی» و «کارمِن» را به تصویر می‌کشـند که والدین‌شـان جاسوسان بسیار کارکشته‌ای بودند. در یکی از داستان‌ها پسر نوجوانی به نام آلکس رایدر اصرار دارد که به سـازمانِ اِم آی ۶ انگلیس ملحق شـود و ... . این داسـتان هم در سال ۲۰۰۶ به پرده‌ی عریض و طویل سینما راه یافت.

آدرس سایت‌های اینترنتی مفید در موضوع جاسوسی

• **موزه‌ی بین‌المللی جاسوسی**
سایت اداره‌ی اطلاعات و شناسایی ملی آمریکا با موضوع ماهواره‌ها و کاربرد آن‌ها در شناسایی و گردآوری اخبار و اطلاعات:
www.nrojr.gov/

• انتخاب یک مأموریت عملیات سری و انجام آن:
www.dia.mil/kids/interfacemx.html

• صفحه‌ی فرزندان اِف‌بی‌آی، نشان می‌دهد که مأموران ویژه و تحلیل‌گران این سازمان چگونه به ارزیابی امور می‌پردازند و سگ‌های شاغل در سازمان سیا را معرفی می‌کند. در این سایت انواع بازی‌ها، نکته‌ها، داستان‌ها و فعالیت‌های تعاملی نیز به‌چشم می‌خورد:
www.fbi.gov/fbikids.htm

• این سایتِ آژانس امنیت ملی آمریکا دارای صفحه‌ای به نام «کودکان رمزگشا» است که جزئیات کدگذاری و رمزگشایی پیام‌های سرّی و رمزهای کلیددار (ص ۲۴)، انواع بازی‌ها و فعالیت‌ها و نیز یک صفحه‌ی مرجع برای آموزگاران را در بر دارد:
www.nsa.gov/kids/

• سایت کامل و جذاب سازمان سیا صفحات کاملی برای نوجوانان و جوانان و نیز صفحاتی برای تدریس نکات جاسوسی ارایه می‌دهد:
www.cia.gov/kids-page/index.html

• موزه‌ی بین‌المللی جاسوسی، دارای یکی از سایت‌های بسیار ناب در دنیای جاسوسی است:
www.spymuseum.org/

• گنجینه‌ای از جاسوسان و جاسوسی (هم واقعی و هم افسانه‌ای)، از جمله چگونگی ساخت تجهیزات جاسوسی:
www.topspysecrets.com/index.html

• سایت موزه‌ی ملی کدهای رمز، در مِری لَند آمریکا:
www.nsa.gov/MEUSEUM/

• سایت مراکز ضد اطلاعاتی آمریکا، دارای بایگانی بسیار جامع:
www.cicentre.com

• سایت موزه‌ی پارک بلِچلی، دارای اطلاعات جامعی در خصوص کد شکنی و رمزگشایی پیام‌های سرّی در جنگ جهانی دوم:
wwwbletchleypark.org.uk/

• سایت موزه‌ی جاسوسی در شهر تَمپر فنلاند، دارای سوابق و پرونده‌های جالبی از تاریخچه‌ی جاسوسی در جهان:

◄ هدفونِ تحلیل‌گران کدگذاری و نسخه‌هایی از پیام‌های سرّی، در پارک بلِچلی، لندن

موزه‌ی پارک بلِچلی
در طول جنگ جهانی دوم، پارک بلِچلی در لندن، ستاد اطلاعاتی و کانون فعالیت‌های مرتبط با کدگذاری یا رمزشکنی پیام‌های سرّی انگلیس بود. برخی وسایلی که امروز در موزه‌ی این پارک به نمایش گذاشته شده، عبارتند از: نمونه‌ی بازسازی شده‌ی دستگاه «بامب» (ص ۲۶) متعلق به انگلیس که در رمزگشایی کدهای دستگاه «انیگمای» آلمان‌ها (ص ۲۵) به‌کار رفت؛ دستگاه «کلوسوس» انگلیسی (ص ۶۴) که اولین رایانه‌ی الکترونیکی قابل برنامه‌ریزی جهان بود و کدهای رمز دستگاه دیگر آلمان‌ها به نام «لورنز» را رمزگشایی کرد؛ و نمونه‌هایی از دستگاه‌های کدگذاری پیام در دوران جنگ سرد.

▼ دستگاه‌های انیگما در موزه‌ی ملی کدهای رمز، در مِری لَند آمریکا

▼ آزمایش دستگاه‌های شنود در واحد جاسوسی دانشگاه کمبریج انگلیس

موزه‌ی ملی کدهای رمز
در این موزه که در کنار آژانس امنیت ملی مِری لَند آمریکا قرار دارد، هزاران وسیله‌ی مصنوعی به‌چشم می‌خورد که نقش مهم کدگذاران و رمزگشایان در تاریخ آمریکا را به‌تصویر می‌کِشند. بازدید کنندگان، آگاهی‌های جذاب و جدیدی در خصوص ساخت دستگاه‌ها و وسایل مرتبط با پیام‌های رمز و محل استفاده از آن‌ها، فناوری و تکنیک‌های به‌کار رفته در آن‌ها، و انسان‌هایی که زندگی خود را وقف این نوع عملیات‌ها و فعالیت‌های مهم کردند، کسب می‌کنند.

مهارت‌های جاسوسی‌تان را بسنجید.
امروز جاذبه‌های روز افزونی از تجهیزات جاسوسی وجود دارد که با مراجعه به آن‌ها می‌توانید: با برخی وسایل و ابزار در دست‌رس جاسوسان، آشنا شوید؛ مهارت‌های جاسوسی خود را افزایش دهید؛ و توانمندی خود در ایفای نقش یک جاسوس را محک بزنید. در دانشگاه کمبریج در انگلیس، بخشی وجود دارد که بازدید کنندگان، مأموریت سرقت اسناد سری از یک سفارتخانه‌ی مدل خارجی را انجام می‌دهند؛ البته بی آن‌که توسط آژیرها، حسگرها و یا دوربین‌های مخفی، شناسایی شوند و لو بروند.

فهرست راهنما

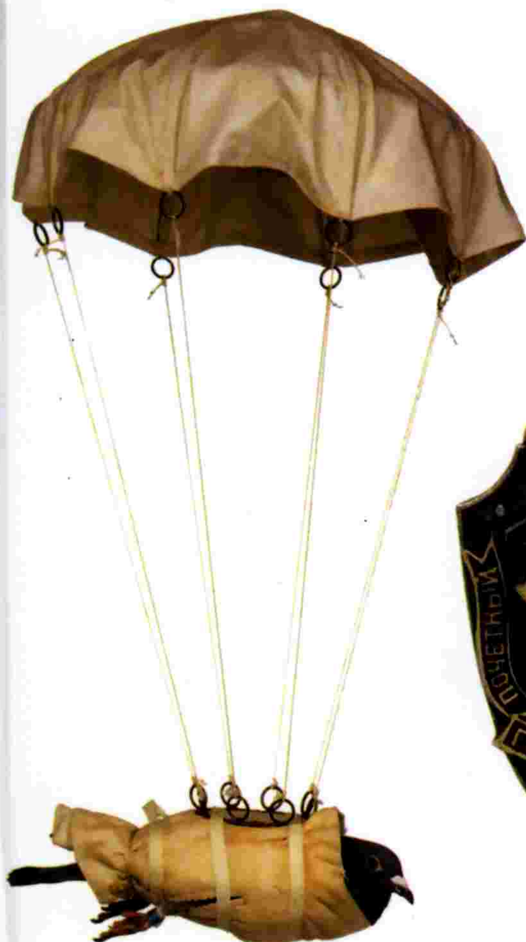

SPY

چگونگی ارسال پیام‌های سرّی

به دنیای برخی از مرموزترین جاسوس‌های جهان سرک بکشید. آن‌ها برای جاسوسی‌های بسیار مهم خود از چه ابزارهای پیدا و پنهانی بهره می‌بردند که اغلب به دام نمی‌افتاد و همواره موفق عمل می‌کردند؟

نقش جاسوسان
در دوران جنگ

باتجهیزات و سلاح‌های
غیر معمول آشنا شوید

شیوه‌های منحصر به فرد کد گذاری و
کد شکنی پیام‌های سری جاسوسان

پیام آزادی با همکاری انتشارات پیام کتاب

تهران- خیابان جمهوری اسلامی - بین میدان بهارستان
و استقلال- کوچه شهید مظفری- بن‌بست یکم- پلاک ۲
تلفن: ۳۳۹۰۵۵۱۵ - ۳۳۹۳۶۲۹۴ نمابر: ۳۳۹۳۵۷۶۱
کدپستی: ۱۱۴۶۸۱۳۴۱۵

قیمت : ۶۰۰۰ تومان

